

FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRn
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

19. OKTOBER 1984
NUMMER: 42
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

- Türkiye Kürdistanı'nda askeri birliklerce sürdürülen "Huzur Operasyonu", Kürt halkına karşı ilan edilmemiş bir savaş dönüştürülüyor.
- ABD ile Türkiye'nin "aktif" bir kontr-terörizm programı üstünde çalışmalarına başladığını ABD Dışişleri Bakanlığı resmen açıkladı
- MHP'nin yerini şimdi devlet alıyor. Güvenlik kuvvetlerine "yardımcı" olmak üzere sivillere silah dağıtılarak paramiliter örgütler kuruluyor

Doğu'da ölüm, yurttan terör kolgeziyor !..

Türkiye Kürdistanı'nda 15 Ağustos'tan bu yana sürmekte olan olaylar bahane edilerek, hem Kürt halkı üzerinde hem de bütün Türkiye çapında baskılar artıyor. Genel Kurmay, Millî Güvenlik Kurulu, MIT ve Hükümet'in son günlerde yaptıkları bir dizi toplantıda, yeni ve çok geniş bir "Huzur Operasyonu" planlandığı açıklandı. Politik gözlemler, Türkiye Kürdistanı'ndaki olayları fırsat bilen Türk ordusunun Irak Hükümeti'yle de anlaşarak, Irak Kürdistanı'na karşı yeni bir saldırıya hazırlandığı görüşünde birleşiyorlar. Evren ve Özal'ın "saldırıların kaynağı iki komşu ülkedir" belirginliği ortaya çıkıyor.

Türkiye'de idamlar yeniden başladı, İlyas Has asıldı, Hıdır Aslan'ın saatleri sayılı

Türkiye'de 6 Kasım seçimlerinden bu yana fiilen durdurulan idamlar yeniden başladı. Dev Yol üyesi İlyas Has 7 Ekim günü asıldı. Hıdır Aslan'ın idamı ise an meselesi olarak değerlendiriliyor.

● Yazısı 5. sayfada

Federal Alman Hükümeti yeni ve sert bir Yabancılar Yasası'nda ısrarlı

kaynağı İLİ komşu ülkeler-
birincinde sözleri bu
endişeleri doğruluyor. Bu
arada "terörü önleme"
gerekçesiyle Türkiye
demokrasi güçleri üzerindeki
baskıların daha da
arttırılacağı anlaşıyor.
Kenan Evren'in son Doğu
gezisinde yaptığı konuşmalar
bunun ilk işaretleri oldu.

FKP-MK MERKEZ ORGANI L'HUMANITE GAZETESİ 8 EKİM GÜNÜ BİRİNCİ SAYFASINDA BU ÇARPICI FOTOGRAF
KOMPOZİSYONUNU YAYINLADI. L'HUMANITE FOTOGRAFİ "BEYAZ ELDİVENLİ CELLA" BAŞLIĞI İLE SUNDU

● Yazısı 4. sayfada

Federal hükümet, SPD Meclis Grubu'nun yabancı-
larla ilgili olarak verdiği soru önergesine 5 Ekim gü-
nü verdiği yanıtta, "6 yaş sınırı" ve ailelerin birleş-
tirilmesine konan kısıtlamalardan "şimdilik" kay-
dıyla vazgeçtiğini söyledi. Hükümetin bu açıklama-
sından sonra "İçişleri Bakanı Zimmermann"ın yeni
ve sert bir yabancılar yasasından vazgeçtiği" sanısı
yayınlanırken, öngörülen diğer kısıtlamaların yasa
taslağında aynen kalacağı bildiriliyor.

● Yazısı 6. sayfada

Türkiye Kürdistanı'nda 15 Ağustos'tan bu yana süren olaylar ve bu bahane edilerek Kürt halkına karşı başlatılan operasyonlar, terörizm konusunu tekrar ön plana çıkardı. 12 Eylül'ün üzerinden 4 yıl geçmiş olmasına rağmen, 1978, 1979 ve 1980 yıllarının terör olayları belleklerimizde bütün tazeliği ile yaşıyor. Hiçbirimiz bir daha o günlere dönmek istemiyoruz.

İktidarı hala ellerinde tutan generaller 50 milyon insanın "12 Eylül öncesi" korkusunu hala alabilirdiği sömürüyorlar. Evren'in son Doğu gezisinde buna bir kez daha tanık olduk: 12 Eylül sabahı 1961 Anayasası'yla gelinmedi mi? Şimdi tekrar o Anayasa'ya dönüşürse terör yeniden can almaya başlamaz mı? Öyleyse... Öyleyse, ya 12 Eylül öncesinin terörü ya da bugünkü "12 Eylül rejimi"...

Evren'e cevap verebilecek bütün demokrasi güçlerinin susturulduğu bugünün Türkiye'sinde, insaniyet 4 yıldır eskimeyen bu demagogların etkilenemeyen sanımlarına sadıfıllık olur. Türkiye halkı elbette demokrasi istiyor. Ama terör ortamına bir daha dönmeyenin garantisini de haklı olarak arıyor. O nedenle, terörizm ve demokrasi konusu üzerinde ne kadar durulursa gene de azdır.

Ekonomik ve sosyal bunalımın içinde kıvranan geleceksiz ve umutsuz insanların başlılarını, özellikle gençlerin, "bir an önce kurtulma" hayaliyle teröre bayırmaları günümüzde ortaya çıkmış yeni bir olgu değildir. Terörün bu biçimine 200 yılı yaklaşan bir süredir kapitalist dünyanın hemen bütün ülkelerinde rastlanıyor. Çeşitli nedenlerle hergün işlenen onlarca adam cinayeti nasıl topluluğa sürükledi kanayan bir yaraysa, terörün bu biçimi de, ne fazla ne eksik, öyle toplumsal bir yaradır.

Demokrasi ve terör

Ahmet KARDAM

Ama terör, her zaman, emekçilerin daha iyi bir yaşam için verdikleri mücadeleyle bastırılmak için ve demokratik özgürlükleri yok etmek için bahane olarak kullanılmaya çok elverişlidir. Bunun için polis eliyle, ajanlar eliyle ve bununla da kalmayıp MHP'nin bozkurtları gibi sivil silahlı çeteler eliyle terör bilinçli olarak körüklenir ve örgütlenir. İşte o zaman terörün kendisi de sıradan bir toplumsal sorun olmaktan çıkar, bir numaralı politik sorun haline gelir. Halk "failli meçhul" bir kan deryası içinde çaresiz bırakılıp ilyce bunaltıldıktan sonra, "terörü önleme" bahanesiyle bir takım generaller iktidara el koyarlar ve halkın bütün demokratik hak ve özgürlükleri yok edilir. Önemli ve korkunç olan işte budur.

Dünyadaki pekçok örnekler gibi, Türkiye'de de bu oldu. 41. sayımda gazeteci Mehmet Ali Birand'ın yeni yayınlanan "12 Eylül, Saat: 04.00" adlı kitabının kısa bir özeti verdik. 12 Eylül öncesindeki terörün karşındaki generalleri, MIT'i ve Amerikan parmağını görmek isteyenler bu kitabı okumalıdır. Yarn ülkemizde gerçekten demokratik bir rejim kurulunca ve gizli arşivler açılınca 12 Eylül öncesinin "sağlı-solu" her türlü terörünün Evren'e, Haydar Saltık'a ve öteki generallere oranında da CIA'ya kadar uzandığını gösteren daha nice belgeler saçılacaktır.

12 Eylül öncesindeki terörün suçlusu nasıl "demokrasi" değilse, terörü önlemenin çaresi de, göstermelik bir parlamentonun ve IMF memuru bir başkanın arkasına saklanmaya çalışan bir diktatörlük değildir. Terörün çaresi, terörün asıl suçlularını yok edecek demokrasi, gene demokrasi, daha çok demokrasidir.

Halk, 12 Eylül öncesindeki gibi bir demokrasiye dönüşecek olursa terörün yeniden hortlayabileceğinden endişe ediyorsa, bunda yerden göğe kadar haklıdır. Çünkü 12 Eylül öncesindeki demokrasi terörü önlemeye yetmedi ve yetmez de. Ondan daha geniş bir demokrasi şarttır. Yani 1961 Anayasası'na ek olarak en azından şunlar da gereklidir. Birincisi, terörün asıl kaynağı olan "İçimizdeki Amerika" askerleriyle, üsleriyle ve CIA ajanlarıyla defolup gitmelidir. İkincisi, devletin bütün kademelerindeki, özellikle ordudaki ve polisteki faşistler ve darbçiler kesinlikle temizlenmeli ve bunlardan hesap sorulmalıdır. Üçüncüsü, Milli Güvenlik Kurulu'nun ve MIT'in "devlet içinde devlet" olmasına son verilmeli. Dördüncüsü, bütün partilere, sendikalara ve derneklerde sınırsız çalışma özgürlüğü ve ülke yönetimine aktif katılma olanağı tanınırken, faşistlerin, darbçilerin ve savaş yanlılarının örgütlenmeleri kesinlikle yasaklanmalıdır.

12 Eylül öncesinden daha da geniş böyle bir demokrasiye sahip Türkiye'de terör tehlikesi hiç mi kalmaz? Böyle birşey iddia etmiyoruz. Demokratik rejimden zarar gören bugünkü faşist rejimin kılıç artıkları, demokrasiyi yokmak için teröre bayırmaya yeltenebilirler. Ama halkın güvenine ve aktif desteğine sahip böyle demokratik bir rejim, gene halktan aldığı güçle, bu kılıç artıklarını yıkıcı eylemlerini zararlı hale getirmesi gerçekten de kolay olacaktır.

Foto: Türkiye Postası-Azet

SPD lideri Hans-Jochen Vogel'in Türkiye Postası'na özel demeci:

"Türkiye'de insan hakları ile ilgili endişelerinize katılıyor ve paylaşıyoruz"

● Yazısı 13. sayfada

Dünya Çocuk Günü'nde çocuklarımız

"İnsanlık çocuğa verebileceğinin en iyisini vermek zorundadır..." Çocuk Hakları Beyannamesi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 25 yıl önce kabul edildi ve Ekim ayının ilk Pazartesi günü Dünya Çocuk Günü olarak belirlendi. 1984 Dünya Çocuk Günü'nde, Türkiye'de 2 milyon 57 bin 370 korumaya muhtaç çocuk bulunduğuna, bunlardan ancak 24 bin 825'inin "Devlet Koruması" altında oldukları bildiriliyor. Resmi verilere göre, 1,5 milyon çocuğun ailek sınırlarında yetersiz beslenildiği ülkemizde, 1 milyon çocuk da gidecek okul bulamıyor.

Her 1000 bebekten 120'si ölecek

UNICEF raporuna göre, Türkiye'de, 1 yaşına kadarki bebekler arasında ölüm oranı binde 120. Yani, doğan her 1000 çocuktan 12'si daha 1 yaşına gelmeden ölüyor. Bu oranla Türkiye, çocuk ölümlerinde dünyada 36. sırayı alıyor. En başta Yukarı Volta, Afganistan, Kamboçya gibi ülkeler var. Türkiye'nin yeri ise Afrika ve Arap ülkelerinden çoğunun bulunduğu grupta. Yine yapılan tahminlere göre Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 2000 yılında bebek ölüm oranlarının en çok yüzbinde 50'ye indirilmesi hedefine Türkiye erişemeyecek. 2000 yılında Türkiye'de bebek ölümleri binde 80'in altına inmemeyeceği hesaplanıyor. Türkiye'de yılda ortalama 8,5 milyon çocuk doğuyor ve bunların tam 180 bin henüz bir yaşını doldurmadan ölüyor. 10 yaşına ulaşabilen çocukların oranı ise çok daha yüksek ve yürek parçalayıcı. 10 yaşını da aşmayı başaran çocuklarımız ise bekli yaşamaya devam ediyorlar ama tam da Bektaşî'nin deyimi ile "Buna da yaşamak mı denir" diyoruz...

Besbelli sapıyla da gözümüzü çıkaracak

ANAP Hükümeti'nin renkli ve pek varlıklı Maliye Bakanı Yural Ankan, son tekel zammından sonra tiryakilere öğüt verdi. "Ortadirek ayda bir bütün ruku alsın. Kahve kaşığı ile içsin. 40 kahve kaşığı içilince sarhoş olunuyormuş" buyurdu.

Şimdi buna ne demeli? Fiyatı bin Lira'nın üstüne çıkan büyük rakıyı bu asgari ücretle ayda bir alabilecek babayı değil ne de mi? Millet buna zaman sonra zaten kafayı bulmuş durumda, rakıya ne gerek, diye mi selenmeli? Yoksa en iyisi, "Kaşıkla verip sapıyla göz çıkarma da başka işsan istemez" mi demeli?

Türkiye gazetelerinde hemen her gün yer alan bir haber var. Haber, 10, 20 veya 60, 70 kadro için açılan sınavlara binlerce kişinin başvurmasıyla ilgili. Her 100 kişiden 20'sinin işsiz olduğu Türkiye'de işe alınmak için yapılan sınavlar artık stadyumlarda oluyor. Son resmi açıklamalara göre işsiz sayısı 3 milyon 600 bin buldu.

3,6 milyon işsiz: Artık 'İlginc' olamayan bir haber türü

örgütülen devletlerin gelirleri de hızla artıyor. Geçtiğimiz günlerde, Recep Koca adlı bir aiumünym karamacısı Altın Ganyan'da bu güne kadarki en büyük ikramiyeyi kazandı ve küçük kızına doldurduğu kupona 131 milyon Lira aldı. Türkiye'de hemen günün adamı haline gelen Recep'in kazandığı milyonlar, bunca pahalık ve sıkıntı arasında kadadertini gün geçtikçe daha fazla kumara bağlayan "Orta Direk" in ağzını sulandırırken, herkes yeniden piyango ve Spor Toto bayilerine ve at yarışlarına koştu.

Kayıp doğuşu ve 2 milyarlık öpücük

İflası ve satışıyla yüzbinlerce "Orta-direği" perşan eden, milyarlara pa-parayı yapan, filmlere konu olan, "Bankerzedeler" diye yeni bir toplumsal kesim yaratan ünlü banker Kastelli'nin bu sarılıp öpüşmesinin bedeli 2 milyar Lira...

Ortalığı birbirine kattıktan sonra yurtdışına kaçan, orada gününü yeni Özal'ın yeniden iktidara gelmesini bekleyen, daha sonra da acı çekmiş, gadre uğramış memleket evladı po-zunda geri dönlüp sosyete üstünlan-dan imoneyen Kastelli bir süre önce Adana'ya gitti ve Adana Havaalanı'nda, Kastelli olayının en cıvıllı günlerinde adık sık geçen, aralarında 2 milyar Li-ralık alacak verecek hesabı bulunan Hacı Döner tarafından karşılandı. Batış günlerin-"Ortadireğin" parasını batırmanın tüm yükünü kendisine borçlu olanlara öklemiş ve kendisi adeta temize çıkmış olan Kastelli ise Hacı Döner arasındaki bu milyarlara Li-ralık kucaklaşmayı gören "Bankerzedeler" şimdi ne biçim bir kayıçdövüşüne kurban gittiklerini daha iyi anlayabiliyorlar mı acaba?

Tıp kitapları yakılan bir tıp kongresi

Şu günlerde Türkiye, Arap-Islam alemi-ne açılıyor ya, İslam Tıp Konferansı da Türkiye'de, İstanbul Sheraton Oteli'nde yapıldı. Besmeleyle açılan, her birlikte namaza durulan, kürsüden ezanlar oku-nan çok ilginç bir bilimsel konferanstı bu. Konferansın ikinci gününde meydana gelen bir olay, müslüman tıp adamlarının bu toplantıdan adeta taçlandırdı. Birleşik Arap Emirlikleri'nden Abu Dabi'li doktor Selim Ahmet Ali-Al-Yafai kürsüye gelerek elindeki bir kitabı tepsi içinde cayır cayır yaktı. Al-Yafai, "İbn-i Sina'nın kitapları-nı yakmış olanlardan böylece intikam al-dığını, Batı'da basılan bu kitabı Batı'nın tıp alemiyle hiçbir ilişkimiz kalmamış diye yaktığını" açıkladı. Bu ilginç bilim-sel konferansa delegeler, Kuran'da yazıl-dığı gibi günde üç kez bal yemenin has-tahkılan önlediğini, ibadet ve oruçun kan-seri engellediğini, İslam dininin kanser ko-sunuda koruyucu etkiye sahip olduğunu savunurken, Konferansa katılan Yöy Baş-kanın Doğramacı da inek sütünün ileri ya-kanlara hastalıklara neden olduğunu anladı. Konferans bu türden "bilimsel" tebliğ ve önerilerle sürenken, çıkan sonuç "Müs-lüman ol hastalıklardan kurtul" olarak öz-telenebildirdi.

Aydınlar dilekçesi özgün bir demokratik çıkış örneği yarattı

YÖK ve paralı eğitime karşı öğrencilerin "dilekçe eylemi"!

YÖK uygulamalarını, yurt yeterliliğini ve eğitim paralı olmasını protesto etmek amacıyla üniversite öğrencileri "dilekçe hareketi" örgütlemeye başladılar. Aydınlar dilekçesinin ardından, Türkiye'de değişik toplumsal kesimlerde "dilekçe hareketi" yeni bir demokratik mücadele biçimi haline geldi ve değişik üniversitelerden binlerce öğrenci Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na dilekçe ile başvurarak istemlerde bulunmaya başladı.

Türkiye'de üniversiteler 1 Ekim'de açıldı. Bu yıl 322 bin öğrencinin öğrenim görecektikleri üniversitelerde her yıl katlanarak büyüyen derterle, sorunlara, bu yıl bir yenisi daha eklendi: 1984-1985 öğretim yılında Üniversite öğrencilerinden alınacak harçlar, Bakanlar Kurulu 10 bin ile 50 bin Lira arasında belirlendi. En yüksek harcı, 50 bin Lira'ya tip öğrencileri ödeyecekler.

Bu yıl üniversite öğrencilerinin en büyük derterinden biri banna sorunu. Yurtların yetersiz olması nedeniyle, bu yıl en az 100 bin öğrencinin açıkta kalacakları ve eğitimlerini sürdürülebilmek için çok kötü banna koşullarına razı olacakları anlaşıyor. Siyasal ortam ve faşizmin baskıları yüzünden, teşvik edilmeye çalışılan öğrenci pansiyonculuğu da verimli olmuyor. Aileler evlerine pansiyon geçen almaya çekiniyor veya aşırı ücret talebinde bu-

lunuyorlar.

Çığ gibi biriken derterle, YÖK uygulamasından doğan sıkıntılar, gençleri yeni protesto yöntemleri geliştirmeye zorluyor. Son olarak İstanbul'da çeşitli üniversite ve fakültelerde okuyan öğrenciler YÖK uygulamalarından doğan sorunlarını TBMM Başkanlığı'na dilekçe telgraflarla veya mektuplarla iletmeye başladılar. 8 Ekim'

de bine yakın öğrenci Gümüşsuyu PTT'sinden Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne postalandıkları dilekçelerde, paralı eğitim uygulamasından vazgeçilmesini, ve diğer isteklerini dile getirdiler. Yine binlerce öğrencinin de, aynı konularda, dilekçe haklarını kullanarak Dekanlıklara, başta ANAP olmak üzere, siyasal partilere ve YÖK başkanlığına duyuracakları öğrenildi di.

TBMM'ye posta kanalı ile toplu dilekçe veren öğrencilerden bir grup

"Bu işyerinde grev var!" ama Türkiye'de grev hakkı yok

İlk uygulamada grev yasasının içyüzü apaçık ortaya çıktı

OYA BAYDAR

Yorum

Akrep can havliyle sokar ama...

EVREN, geçtiğimiz günlerde Yargıtay Başkanı'na yaptığı ziyaret sırasında "Türkiye güç günler yaşıyor" dedi. Ardından, "Sorunların önmüzdeki günlerde Hükümet ve Parlamento çerçevesinde çözümlenebileceğini umduğumu" ekledi. Evren'in sözleri "çözümlememeye" ihtimalini, daha doğrusu tehdidini de içeriyordu. Türkiye'nin güç günler geçirmekte olduğunu böyle birden bire iftira edilmesinin ve kamuoyuna özellikle yanlış anlaşılmasının ardında yatan neden, belirmekte olan kimi güçlükler ve kıpırdanmalar karşısında faşist rejimin, üzerine basılan akrep misali, can havliyle bir kez daha sokmaya hazırlanmasıydı. Başka türlü söyleyerek, baskılar ve ekonomik yıkım karşısında yığınlar gelen uçuştu ve kıpırdanmalar, çeşitli kesimlerden yükselmekte olan demokratik istemler, ve Kürt bölgelerindeki hareketlilik karşısında, istikrarsızlığın derinleşmekte olduğunu sezen "rejim" "beteli gelir haa" diyerek yığınları tehdit ediyor, yeni şantajlara başvuruyordu.

TÜRKİYE POSTASI'nın bu sayısında, birbiriyle çok sıkı bağ ve ilişkiler içinde olan bir çok haber var: Doğu bölgelerinde olup bitenler ve Evren'in Doğu gezisi... Bir süre önce, "Doğu'da önemli bir olay yok, küçük bir vaka" diyen Özal'a, Doğu gezileri yapılarak ve burularda "eşkiya" karşı nutuklar atılarak tükürdüğünün yalattırılması... İşçi kesimlerindeki memnuniyetsizlik ve mirıldanmalar... Faşizmin yasalardan arındığı gerçeklerin hayatla sınıranak ortaya çıkışı... Sonra aydın kesimlerindeki, gençlik kesimlerindeki kıpırdanışlar... Siyasal partiler kanadından gelen kimi istemler... ABD ile ortak kontrolör planları... Ortadoğu'daki durum... Ekonominin, özellikle yığınlarla yaşıyan yüzüyle, tam bir iflas ve çöküş içinde bulunması... Ve toplumdaki, bunca baskıya bunca zulme rağmen bir türlü yok edilmeyen, öldürülmemiş, çürütülmeyen canlı, taze, ilerleye dönük güçlerin varlıklarını hissettirmeleri... Tüm bu olay ve olgular, faşizmin Evren'e temsil edilen askeri ve ana kanadını tederin ediyor. Tederinlikleri, yeni saldırı planları, yeni tehditler, şantajlar olarak ortaya çıkıyor.

İŞTE bu aşamada, demokrasi güçlerinin ve onların ardından gitmeye hazır ama güvencili bir alternatif gözüken yığınların önünde, cevap bekleyen güç bir soru var: Akında hiç de yeni olmayan, özellikle Türkiye'de son yirmi yılda, demokrasi savaşımının ve devrimci hareketin her evresinde ortaya çıkmış olan bir soru bu: "Aman faşizme tırmanışa geçmesin diye, ya da kimselerin soruyu ortaya koydukları yanlış biçimde aman yine asker gelmesin diye, demokrasi savaşımından, bağımsızlık ve barış savaşımından, anti-faşist savaşımından, şovenizme ve ulusal baskıya karşı savaştan, geri duracak mıyız? Kıpırdamayıp batarsak" mantığıyla faşizmin tırmanışa, devlet terörünün yükselişine izin verecek miyiz? Kısaca faşizmin şantajına kapılacak, beteli gelmesin diye bugüne razı olacak mıyız? Kimselerin önderlikleri ve beklentileri gibi Özal'dan demokrasi umarak ya da Evren'i Özal'a yeşilgöl faşizminin ki aydın bir birinden ayrıma yanlışlığına düşerek, sahte umutlar, sahte beklentiler peşinde zaman kaybedip boyun mu eyceğiz?"

TAM bu günlerde, 12 Eylül sonrasının "12 Eylül öncesi mi dönelelim, o günleri mi tatlıyoruz" şantajına varılır. Kırdanmalar olursa teler

● Onbaşı Mehmetçiğe, köydeki anasının ölümünü alıştırma alıştırma vermek istiyor. "Ulan Haso" diyor. "Senin baban var mı?" "Vaa..." "Senin avradın var mı?" "Vaa..." "Senin emmi oğlun var mı?" "Vaa..." "Senin yenge kızın var mı?" "Vaa..." "Peki senin anan var mı?" "Vaa..." "Nah vaa!" diyor onbaşı...

"Türkiye işçi sınıfı senin sendikan var mı?" "Vaa..." "Senin grev ve lokavt yasan var mı?" "Vaa..." "Senin grev hakkın vaa mı?" "Vaa..." 12 Eylül sonrası, 4 yıl 20 gün aradan sonra ilk grev uygulaması, onbaşının "Nah vaa"sını hatırlıyor.

İstanbul Tuzla'da, özel kişilere ait iki küçük tersanede bir süreden beri uygulanmakta olan sözde grev, bugün Türkiye'de de oynanmakta olan oyunun ve demokrasiye geçidiği yalanının en güzel ve açık sergilenmesi niteliği taşıyor. Bir yandan "Türkiye'de grev de yapılabiliyor işte" diyecekler için, öde yandan işçilere "Grevi mrev kullansınlar, hiçbir hak elde edemezsiniz. En iyisi uzlaşın" dersini verebilmek için "izin" verilen Yıldırım ve DESAN işyerleri grev, faşizm döneminin ilk grevi olduğundan ilgiyle izleniyor.

Dok Gemi İş Sendikası'nın, uzun süredir işçilerine ücret ödemeyen, işçileri keyfi olarak ve sürekli işten çıkaran Tuzla'daki iki özel küçük tersanede toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlığa düşmesinden sonra aldığı grev karar 2 Ekim'de uygulanmaya başlandı. Yepyeni "Grev göçüsü" gömlekleri, "Bu iş yerinde grev var" pankartları, sendikacılar, hersey hazır. Hükümet, ele güne karşı gerine gerine "İşte grev hakkı kullanılıyor" diyecekler için, iki küçük özel işyerinde bu "zararsız" grevi ertelemeye gerek görmemişti. 12 Eylül sonrası, bir zamanların onbinlerce işçili grevleri hatırladığında son derece küçüktü. Her iki işyerinde de, işveren grev öncesinde grevden yana olan o kadar çok işçiyi işten çıkarmıştı ki, geriye Yıldırım tersanesinde 35, Desan'da 17 işçi kalmıştı. Ama işin asıl ilginç yanı, 35 işçilik Yıldırım'da grev sadece 12 işçi, 17 işçilik çalıştığı Desan'da ise 4 işçinin katılmasıydı. Ve, bu yeni grev yasasına göre grev katılmayan, sendikası olan işçiler grev süresince işyerinde üretime devam edebiliyorlardı. İşte şimdi, sözde grev yapılan Yıldırım ve Desan'da üretim harıl harıl sürüyor. Üste-

İstanbul Tuzla'da başlayan ilk grev uygulamasından bir görünüş

lik, yine yeni grev yasasına göre, grevci işçilerin, işyerine giriş çıkışları denetlemeye hakları yok. İşveren grev sırasında işyerine istediğini sokabiliyor, dahası grev ilanından sonra işe aldığı işçileri birkaç gün önce işe başlatmış gösterme olanağına sahip ve bu aldığı yeni işçilerle grev oylamasına giderek grevi kısırlatabiliyor da...

Grevin özü olan "işvereni ekonomik zarara sokarak anlaşmaya zorlama" niteliği, yeni yasayla tümüyle ortadan kaldırılmış durumda. Anayasa ve yasalara göre, grev ancak son derece kısıtlı hallerde ve son derece kısıtlı nedenlerle yapılabiliyor. İşçi sınıfının yaderisi için, işçilerin ve işyerleri itibarıyla, kesin grev yasağı var. Kağıt üzerinde grev yapılabiliyor, ancak diğer yasaların grev hakkı üzerinde işe hükümetin, sıkıyönetim komutanlığının, olağanüstü hal olan yerlerde mülki amirlerin her zaman için grev erteleme hak ve yetkileri var. Nihayet bir işyerinde grev yapılabilsen bile, yeni yasason iki grev uygulamasında açıkça görüldüğü gibi- öyle hükümler getirmiş ki, grevin grev benzer hiçbir yanı kalmamış. Grevçiler, biryerlerde kimselerin haberi olmadan ve işvereni zorlayabilecek en küçük imkan, örneğin üretim durdurma imkânı bile ellerinde bulunmadan kendi kendilerine sessiz sedasız direnen, aç kalan işsanlar derkesinde dışarı çıkmış. Tüm bunlar, büyük toplu sözleşmelerde dayatılan son derece düşük ücret zamlarına ve kötü işkoşullarına rağmen, sendikaların ve işçilerin grev çıkması hiç de sandığı kadar istekli olmalarına yol açıyor. Şu günlerde

TAM şu günlerde, 12 Eylül sonrası, "12 Eylül öncesine mi döşelim, o günleri mi istiyoruzuz" şantajının yerini "Küpürden olursaydı işçi daha da sertleşir" şantajına bırakmaya başladığı şu günlerde, rejime karşı tüm güçler açısından bu şantaj ve onun getireceği pasifizme kapılmamak çok büyük önem taşıyor. Evren bu kadar sınırlı ve bu kadar tehditkâr; hiçbir zaman gerçekleştiremeyecek de olsa devlete bağlı faşist terör birikimleri oluşturmaktan, kim paralı veya gönüllü usaklarını silahlandırmaktan dem vuruşsa; bunun nedeninin kendisini es-kisi kadar güvencilik görmemesi olduğunu kavramalıyız. O zaman grev çekimlik bir yana, yapılacak şey yükümlenmek değil mi? Demokratik istemlerle yükümlenmek... İşçi kesiminin ücret zammı, sosyal hak, faşist özü iş yasanın değiştirilmesi, grevi engelleyen maddelerin kaldırılması istemleriyle yükümlenmek... Aydınların demokrasi istemleriyle yükümlenmek... En geniş yığınların "Aş, ekme, iş, ucucluk" istemleriyle yükümlenmek... Kürt halkının ulusal istemlerle yükümlenmek...

"ASKER yeniden gelir haa" gibisinden tehditler karşısında unutmamamız gereken nokta, bugünkü düzenin ne Evren'in iddia ettiği gibi "demokrasi", ne Özal ve hemparlarının iddia ettiği gibi "demokrasiye geçiş", ne de kimi "sol"ların pasifizme kılıf hazırlamak için iddia ettikleri gibi "demokrasiye geçilebilecek bir ortam" olmadığ, faşizmin ta kendisi olduğudur. O zaman da her türlü demokratik istem yükümlenmenin tam zamanıdır. Ama kuşkusuz uygun yöntemler; kanat takmadan uçmaya kalkışmaktan; halkın içinde balık gibi yüzebilmesi öğrenecek ve yığınları karşısına alarak değil, onlarla birlikte... Ama ne olursa olsun, savışından geri durmadan, hareketten, yığınların istemlerinden onlara öncülük etmekten çekinmeden, "Beterin beteri gelir" mantık ve şantajlarına pabuç bırakmadan...

Gökova Körfezi'nin hem turizmi hem tarımı yok olma tehlikesi ile karşı karşıya

11 köy halkı termik santrale karşı direnişe geçti

Muğla ilinin Milas ilçesindeki Gökova körfezinde yapımı kararlaştırılan termik santrale karşı, yörede bulunan onbir köy halkı direnişe geçti. Bölgede kurulacak Gökova Termik Santral'nın denizi kirlileteceğini, yeşil alanları yokedeceğini ve

böylece, yörede yaşayan halkın geçim kaynağı olan turizm, balıkçılık ve tarımsal faaliyetlerin baltalanacağını öne sürenlerce kadim erkekli köylü ellerinde sopalar olduğu halde santralin yapıldığı yer giden bütün yolları keserek ve 24 saat

nöbet tutarak, santralin yapımıyla ilgili işçilerin ve devlet görevlilerinin bölgeye girmesini izni vermediler.

Analarında Ören, Çamlıca, Hüsemir, Bakırköy, Akçapçı, Kayaönü ve Pınar köyü sakinlerinin de bulunduğu binlerce köylünün direnişe geçmesi üzerine, 15 Ekim tarihinde Başbakan Turgut Özal tarafından temeli atılacak olan Gökova Termik Santral'nın temel atma töreni ertelenmek zorunda kaldı. Öde yandan, onbir köy halkının direnişe geçmesinin yanısıra, Bodrum, Marmaris, Ula ve Muğla'dan da santral kurulmasına tepkiler gelmeye başladı. Bodrum sokaklarında ve Gökova Körfezi'nde sembolik "gaz maske takma" eylemleri yapıldı. Ayrıca, köylüler 3 bin imzalı dilekçe toplayarak Başbakan Turgut Özal'a gönderirken, santral yapımından vazgeçmesini isteyen ve bu amaçla, Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile Başbakan Turgut Özal'a gönderilen telegraflarını sayısı 500'ü aştı.

11 köyün kadim yolları tuttu ve Gökova Termik Santral'nın temel atma törenlerini ertelttiler. Ama bu keziziz ilk adım, ilk kazanım...

- **ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Richard Burt, Türkiye ile birlikte aktif bir kontr-terörizm programı üstünde çalışılmaya başlandığını resmen açıkladı**
- **Türkiye Kürdistanı'nda askerî birliklerin 18 Ağustos'tan beri sürdürdükleri "Huzur Operasyonu", Kürt halkına karşı ilan edilmemiş bir savaşa dönüştürülüyor**
- **Halkı sindirmek, demokratik çıkarları bastırmak amacıyla yeni bir idam dalgaı kabartılıyor. İlyas Has idam edildi. Hıdır Aslan'ın infazı ön meselesi**
- **MHP'nin yaptığı bu kez devlet üstleniyor ve güvenlik kuvvetlerine "yardımcı" olacak sivil faşist çetelere silah dağıtılarak paramiliter örgütler kuruluyor**
- **Türkiye Kürdistanı'ndaki gelişmeler özellikle abartılarak Anayasa'nın değişmesi ve erken seçim istemlerinin yükseltilmesinin de önüne geçilmek isteniyor**

Doğu'da ölüm, yurtta terör kolgeziyor !

Türkiye Kürdistanı'nda Türk ordusu ile bazı Kürt aşiret ve siyasi örgütlerinin yandaşları arasında Ağustos ayı ortalarında başlayan çatışma süregeliyor. Turgut Özal'ın "Sorum önemli değildir, basit bir eylemlik olayından ibarettir ve bastırılmıştır" yoluyla açıklamaların gerçeği yansıtmadığı anlaşıyor. Nitekim Eylül ayı sonunda itibaren bölgedeki çatışmalar birden durmadı. 15 Ağustos'taki Erzurum ve Şemdinli baskınlarını bahane ederek Kürt halkı üstüne amansız bir terör dalgaı estiren sükayneden birliklerinin ilk operasyonundan sonra bir tür gövde gösterisi için bölgeye giden Evren'in gezisi sırasında -henüz doğrulanmayan haberlere göre- bizzat Evren'in konvoyuna yönelen bir silahlı saldırı gerçekleştirildi. Tam da Evren'in "köylere kimi güvenilir ve rejime bağlı kişilere silah dağıtılacağını" açıkladığı sırada ortaya çıkan bu gelişmeden sonra operasyonları yoğunlaştırdı. Aynı günlerde "olay" kükümsettiği için Çankaya'da azarlandı" anlaşılan Turgut Özal'ın da bölgeye girmesi uygun görüldü. Özal bir bölgede tükürdüğünü yalarken 9 Ekim günü silahlı Kürt eylemciler bu kez de Hakkari'nin Çukurca ilçesi yöresi içinde bir manganın bulunduğu Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ait bir askeri köyü tuzaga düşürdü. Burada 8 er öldü. Bir er ile bir assubay yaralı olarak hastaneye kaldırıldılar ama kısa süre sonra onlar da kurtarılmadılar. Çatışmanın bastırılmaması üzerine Evren'in yönetimi altında

Ankara'da üstüste önemli toplantılar yapıldı. İlk Milli Güvenlik Kurulu toplandı. Ardından Çankaya'da hükümetle MIT ve Genelkurmay üst düzey yöneticilerinin katıldığı bir "yemek" verildi ve bölgede "huzuru sağlamak" amacıyla yeni ve çok geniş çaplı bir operasyona girileceğine karar bağlandı. "Huzur Operasyonu" adı konan bu planın karara bağlandığı dakikalarda ise gene Hakkari'nin Beytüşşebap ilçesinde Jandarma Özyüzbaşı Yaşar Aydın da taranarak öldürüldü. Bu, "Huzur Operasyonu"nun çapının genişletilmesi ve tüm Türkiye Kürdistanı'na kapsayan çok sert önlemlerin kamuoynuna "meşru" gösterilmesi için iyi bir örnek sağladı. Nitekim resmi olarak Bakanlar Kurulu'na hazırlanmış gibi gösterilen bu önlemler paketi 13 Ekim günü kamuoynuna açıklandı. Bölgedeki Kürt halkına karşı ilan edilmemiş bir savaşın hemen tüm eylemlerini taşıyan bu pakette: Sınır köylerinin silahlılandırılması yoluyla yan askeri (paramiliter) faşist silahlı örgütler oluşturulması; köylerin boşaltılması yoluyla Dersim ve Ağrı başkaldırmalarında uygulanan ve binlerce kişilerin sürgün edilmesine anlamına gelen, "mecburi iskân" yöntemlerine başvurulması; operasyonlara özel polis timlerinin katılması başlı başına ABD ile ortaklaşa kurulacak "karşı terör uzmanları"ndan oluşan timlerin işine sokulması ve Irak ve İran topkralına uzman yanı ve büyük askeri operasyonlar yapılması gibi bir dizi çok önemli karar yer alıyor.

Olayla ilgili olarak son derece kısıtlı haber alınabiliyor ve haber kaynaklarının ağırlığı Türkiye Genelkurmay'ının resmi açıklamaları oluyor. Sükayneden ve Genelkurmay'ın dolaylı denetimi ve kendi kendini sansürten apakç etekleri altındaki tekelci basın ise bölgedeki gelişmeler, kamuoynuna soven duyguları kamçılıya yönünde değerlendiliyor.

Çok yakın olmaları elde edilebilen kimi bilgilerle göreyse ülkede demokratik istemleri su ya da bu şekilde savunma kimi siyasi parti ve grupların, "Bu sıkışık günlerde teröristlerin ekmeğine kuyruk sürtürsünüz" suçlamasıyla susturulmaları olasılığı büyük. Bu arada Irak'tan gelen bir habere göre Irak Komünist Partisi, olayı bahane ederek Türk ordusunun Irak Kürdistanı'nda açık bir saldırıya girişiminden çok ciddi endişe ediyor. Evren ve Özal'ın "saldırıların kaynağı iki komşu ülkedir" biçimindeki açıklamaların güdide yoğunlaştırarak yemecilere de bu endişelerin büyük ölçüde haklı olduğunu gösteriyor. Gazetemiz baskıya hazırlandığı sırada "Huzur Operasyonu"nun ilk uygulamaları da başlamıştı. Nitekim operasyon sınır bölgesinden içerilere doğru da işletildi ve Adıyaman'da Genelkurmay tarafından PKK militanı olduğu öne sürülen iki Kürt (Faik Alagöz ile Ruza Söylemez) ölü olarak ele geçirildiler.

12 Eylül öncesinde MHP'nin üstlendiği görevi şimdi devlet, resmen üstleniyor

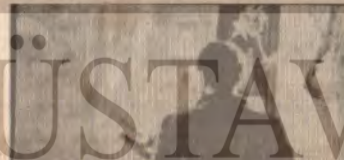
"Devlete yardımcı" sivil silahlı çetelere doğru...

Kenan Evren Doğu'ya yaptığı gezi sırasında, 3 Ekim günü, Tatvan'da yaptığı konuşmada, 1923 yılında çıkartılmış olan 442 sayılı "İzale-i Şekavet" (Eşkiyalı-yı yok etme) yasasına yeniden işlerlik kazandırılarak, "gerek görülün" bölgelerde "bazı sivil kişilere" silah dağıtılacağını açıkladı. Böylece, Türkiye Kürdistanı'ndaki son olaylar bahane edilerek, 12 Eylül öncesinde MHP'li komandalorının yerini alacak "devlete yardımcı sivil silahlı terör birlikleri" kurulmasının planlandığını kamuoynuna duyurdu. Tekrar işletilmeye başlanacak olan ya-

doğu üzerine Türk ve Amerikan görüşleri" konulu bir toplantıda ABD Dışişleri Bakan yardımcısı Richard Burt su ilginç açıklamayı yaptı: "Türkiye'nin güvenliğinin tehdidi halinde, üzerimize düşenleri yerine getirmekte tereddüt etmeyeceğiz. Şimdi terörizmi yeneceğiz, çünkü halen Türkiye ile aktif bir kontr-terörizm programı üzerinde çalışılmaya başlandı" dedi.

Kontr-gerilla terimi gibi kontr-terörizm terimi de, teröre karşı korunma değil, "karşı terör" anlamını içeriyor. Evren'in açıklamaları ve silahlı kontr-terör birlikleri oluşturulması çalışmaları

KİM BU NÖBETÇİ?
BİR ASKER Mİ, YOKSA...

Evren'in dün boyu üstlerine ölüm ve zulüm yayıldan Türkiye Kürdistan'ına yaptığı "fetih gezisi" sırasında olağanüstü güvenlik önlemleri alındı. Kimi kentlerde Evren ile onu içten alkışlayan (!) halkın arasına kat kat

348 günlük
bir aradan
sonra idamlar
yeniden başladı

Türkiye'de, son günlerde yeniden ağırlaşan faşist terör, idam kararlarını yoğunlaşması ve 6 Kasım 1983'ten bu yana ağırlaşan alınan infazların yeniden gerçekleştirilmesini başlatmasıyla kendini gösteriyor. 7 Ekim günü, sabaha karşı THKP-C Dev Yol üyesi olduğu ve bir beğisi öldürdüğü gerekçesiyle idama mahkûm edilmiş, jübileyan, İlyas Has, İsmail...

7 Ekim tarihli Milliyet gazetesi de, bu konudaki çalışmalara, Evren'in açıklamalarından çok önce Genel Kurmay'da başlamış olduğu haberini verdi. Genel Kurmay'da hazırlanan plana göre, köy korucuları Genelkurmay tarafından belirlenecekler ve silahlı birlikler ile istediklerine silah dağıtılacaklar...

Tam bu açıklamaların yapıldığı günlerde, Washington'da düzenlenen "Orta-

ren'in açılmasına ve silahlı kontrol-birlikleri oluşturulmasına ilişkin Burt'un açıklamasıyla eş düşüyor ve birbirini tamamlıyor. Latin Amerika'nın bazı ülkelerinde, özellikle kamın seller gibi aktığı El Salvador'daki "Paramilitler" denen yarı-resmî, yarı-askerî paralı faşist terör birliklerinin oluşturulması sırasında ABD uzmanlarının oynadıkları rolü bilenler için, aradaki ilişki hiç de nasıltısal değil.

Bir zamanların MHP'li "devlete yardımcı" komandolarının yerine ve onların çok daha geniş boyutlarda, Genelkurmay denetiminde yarı resmî ve yasal silahlı terör komando birlikleri kurulmasının sadece Doğu'daki özel durum ve olaylarla mı sınırlı kalacağını, Evren'in açıkladığı gibi yaygınlaştırılıp yaygınlaştırılmayacağını önümüzdeki günler gösterecek.

"olagan" olmayan seylar var. Kim bu eli tektite bekleyen nöbetçi? Müğirini çıkarmış "disiplinsiz" bir komando eri mi, yoksa Evren'in "kurulacak" dediği sivil faşistlerden oluşan para-militer bilim mangaları (çoktan kuruldu mu?

Ç Dev'ül üyesi olduğu ve bir bekçi-yi öldürdüğü gerekçeyle idama mahkum edilmiş bulunan İlyas Has Bucu Cezai'nde asıldı. 1955 doğumlu olan Has'ın idamının kesinleşmesi için Meclis'teki tüm partilerden milletvekilleri -HP'den birkaç istisna-lan-olmuş oyu kullandılar. Çok sayıda idam hükmü de şu günlerde Meclis'e geliyor.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülmekte olan 33 sanıklı THKP/C Yolunda Devrimci Sempatizanlar Birliği davası 4 idam, 5 müebbet hapis kararına sonucunda. Önce 9 genç ölüme mahkum edildi. Daha sonra, bunlardan Şinin cezası ömür boyu hapse çevrildi. Karara göre Emin Ali Dizi, Zekeriyâ Çelik, Erdoğan Tatlıv, Hasan Yavuz Kara ölüme mahkum edilirlenken, yine ölüme mahkum edilen Mehmet Emin Akyol, Osman Nur-i Ferizlioglu, Şahin Boy, Tuncay Sarı-tuna, Filiz Öğretmen'in hükümleri ömür boyu hapse dönüştürüldü.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülmekte olan 328 sanıklı MLSPB Davası da 27 Eylül'de 22 idam ve 45 müebbet hapis ve 26 yıla kadar çeşitli hapis cezalarına son erdi. Ölüme mahkum edilen 22 gencin adları şunlar: Hasan Sensoy, Süleyman Polat, İbrahim Yirli, Sadık Süleyman Ege, Mehmet Sönmez, Mehmet Faruk Ay, Ersin Boyar, Mahmut Öztürk, Türker Demirci, Kamuran Özcan, Kerim Mete Sonatiglan, Suat Çekmece, Selim Taşkın, Hüseyin Demirel, Necdet Coşkun, Ali İbrahim Önsay, Ali Delice, Gürsel Samilgözü, Muhiittin Özbay, Feriz Göktan, Abdullah Şahin. İdamla mahkum edilen 45 gencin hükümleri ise, ömür boyu hapse çevrildi.

Tutuklamlar sürüyor

Doğu bölgesinde dışında Türkiye'nin diğer kesimlerinde de tutuklamlar yoğunlaşarak sürüyor. Türkiye Komünist Partisi/Birliği (TKP/B) adlı örgüte mensup oldıkları iddiasıyla 28 kişi tutuklandı; gazete ve televizyonlarda "suç aleti" kitap, broşür ve daktilo makineleri dekonu arasında gösterildi.

DISK Davası'nı da yeni "sanıklar" eklenmesiyle DISK Davası'nda toplam sanık sayısı 896'ya yükseldi.

Kenan Evren'in beş günlük "doğu" gezisindeki konuşmalarının özeti:

Evren'e göre, demokrasi istemek teröristlik !

Kenan Evren 15 Ağustos'ta Eruh ve Şemdinli ilçelerinde karakol basma olaylarının ardından başlayan "huzur operasyonu" nedeniyle Ekim ayının başında doğu illerini kapsayan 5 günlük bir geziye çıktı. Van, Şemdinli, Yüksekova, Hakkâri, Eruh, Siirt, Tatvan, Bitlis, Muş, Erzurum ve Kars'ta yaptığı konuşmalarda, Türkiye'de demokrasi istemenin ve bugünkü rejime muhalefet eden herkesi "teröristlik" ve "Türkiye'yi 12 Eylül öncesi-ne geri götürmek" suçladı. Yaptığı konuşmalarda "Türkiye'de demokrasinin kurulmuş olduğu"na da iddia eden Evren, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmakta olan sendikacıları, Banış Derneği yöneticilerini ve "demokrasi düşmanı" vermiş olan aydınları Türkiye Kürdistanı'ndaki son olayların içinde göstermeye çalıştı ve adını doğrudan amandan Soyutlev Birliği'nin kastederrek demokrasi güçlerini "dışardan emir almakla" itham etti.

Kenan Evren'in çeşitli yerlerde yaptığı konuşmalarda söylediklerini özetle şöyle:

Olayları kim yapıyor?

Evren, Kars ilinde yaptığı konuşmada Türkiye Kürdistanı'ndaki olayları yarananların komünistler olduğunu iddia ederek şöyle dedi: "Bir avuç capuslu ilkeye Marksizmi, Leninizmi getirip sonra da ilkeyi böleceklerdir. Bir kısmını da Ermeniler'e verceklerdir. Maksatları buydu." Daha önce Van'da yaptığı konuşmada da, "Türkiye'nin artık demokratikçe gelişmiş olduğu"na şöylece, "dışardan alınan desteklerle" Türkiye'nin 12 Eylül öncesi duruma getirilmesi çalışıldığını söyledi ve 1256 yadın tarafından verilen dilekçede "demokrasi istemlerimi"

ve yurt dışındaki "dayanışma hareketini" Eruh ve Şemdinli'deki olaylara bağladı.

Van'daki konuşmasında "Bunların amaçları nedir?" diye soran Evren, kendi sorduğu bu soruyu gene kendi yanıtlarını şöyle dedi: "Evvela Uluslararası Af Örgütü'ne değinmiş örgüt, Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası kuruluşları el altına almak. Böylece Türkiye'ye siyasi alanda, ekonomik alanda baskı yapmalarını sağlamak. Nitekim bunları sağlamak için birimci girişimleri oldu. Bunların başında Türkiye'de idam cezaları kalksın" diye bir takım propagandası başlatıldı. İkincisi, geniş çapta bir af yasası çıkarılmaması istidiller. Böylece 1974 senesinde olduğu gibi hapishaneleri boşaltıp, yine Türkiye'yi o korkunç dönemlere sürüklemek istidiller. Halbuki anayasamıza göre bu tür suçlar affedilemez. Meclis'e de buna affetmece. Üçüncü maksatları "askeri cezaları yeniden işe var" demek suretiyle askeri tutuklamlarında görevli personele ile emniyet mensuplarını yıldırarak devlet otoritesini sarsmak ve neticede, Türkiye'yi 12 Eylül dönümüne getirmekti."

Anayasa ve diğer yasalara konusuna da değinen Evren, "Diş güçleri anayasamızı değiştirmek istiyorlar. Çünkü anayasamızı onlara indirmek güçlü bir engel" dedi ve üniversite özgürlüğünü yok etmiş olan YÖK yasasına ve sendikalar ve dernekler yasasına da değinen şunları söyledi: "Yüksek Öğretim Kurulunu'n kaldırarak üniversitelerde anayasa ve terörün denetimini başlatmak istiyorlar. Devlet dernekleri, vakıfları ve sendikaları yönetmiyor. Devleti idare edecek olan hükümet vardır. Hükümeti teşkil eden bir parlamenta vardır."

Erken seçim isteyenleri de ağır bir dille suçlayan Ev-

ren, "Bunlar şimdi yeni bir seçim ortamı yaratmak istiyor memleketi yeniden bozuk düşünce içine sokmak düşüncesi taşıyorlar" dedi.

İdam kararlarının durdurulmasına niza göstermenin "başka ülkelerin tahakkümü altına girmek" anlamına geleceğini söyleyen Evren, mahkeme kararlarını önceden açıklayarak "Sindir ben bu anarşisti yakaladıkdan sonra mahkemeye vereceğim ve ondan sonra da idam etmeyeceğim. Ömür boyu ona bakaçağım, senelerce besleyeceğim. Buna razı olur musunuz?" dedi.

Kıtap yasaklama

Gezisi boyunca "derslik" gibi yaygın sözcükleri bile "uydurma" bulup sorumluları arayan ve "anlaşırlı dil" kullanmalarını isteyen Evren, kıtap yasaklamalarını da savundu. ANAP'ın Kültür Bakanlığı'nı bile yasaklamasına ve yakılması mahkum edilmesine savunma'da 1978-79 döneminde Kültür Bakanlığı'nca yayınlanmış ve halen yasaklı olduğu içinde depolarda yakılması bekleyen 100 binden fazla kitabın yasaklanmasını doğru olduğunu, bunların zararlı kıtaplar olduğunu söyledi.

Türk demokrasisi

Konuşmalar sırasında kendisine ve Konsey'in öteki üyelerine karşı çıkan ve yaptıkları yolsuzlukları açığa vuran herkesi "abıhtaksızlık" suçlayan Evren, Türkiye'deki bugünkü rejimin "kendine özgü bir demokrasi" olduğunu da iddia ederek şöyle dedi: "Her ne kadar kendine göre demokratik sistemi vardır. Dinında bir çeşit demokrasi yoktur. Her ülkenin kendi yaradılışını, kendi ananelerine göre baskı kısıtlamaları vardır. O kısıtlamalar o ananın maddeçeri ile o ülkenin kendi hakkıdır. Biz de bu hakkı kullanıyoruz."

Delegasyona FKP MK Sekreteri Andre Lajoinie başkanlık etti

Bir FKP delegasyonu idamları önlemek için Ankara'ya gitti

Bir süreden beri durdurulmuş olan idamların İlyas Has'ın 7 Kim günü asılmasıyla yeniden başlaması üzerine, Fransız Komünist Partisi (FKP) Merkez Komitesi ve parlamento grubu idamları durdurulması için harekete geçti. Bu amaçla, partinin Merkez Komitesi Sekreteri ve Parlamento grup başkanı Andre Lajoinie'nin başkanlığında bir delegasyon, hakkında idam kararları uygulanmak üzere olan Dev-Yol üyesi Hidir Aslan'ın yaşamının kurtarılması ve öteki idam cezalarının durdurulması ve politikai işlemlerin Kenan Evren'e ve Özal'a iletmek üzere Türkiye'ye gitti.

11 Ekim Perşembe günü yola çıkan delegasyon Cuma günü Türkiye'deki temaslarını tamamlayarak Cumartesi günü Paris'e döndü ve havaalanında, gezisi konusunda basın mensuplarına açıklamalarda bulundu. Fransız radyo ve televizyonu ve gazeteleri bu geziye büyük yer verirken, bu vesileyle Türkiye'deki insan hakları ve politik tutukluların durumu ve idam cezaları konusunda kamuoyunu aydınlatılar.

Delegasyon başkanı Andre Lajoinie havaalanında gazetelere yaptığı açıklamada, Ankara'da önce Başbakanlığı giderek, Avrupa parlamenterleri sorunlarına bakan Başbakanı sekreteri Osman Akay ile görüşmelerini söyledi. Bu görüşme sırasında hazırladıkları bir delegasyonun Osman Akay'ı not ettiridiklerini söyleden Lajoinie, daha sonra Evren'le

ANDRE LAJOINIE
FKP Merkez Komitesi Sekreteri

görüşmek üzere Çankaya'ya gittiklerini, burada Evren'in bir danışmanı ile görüştiklerini, daha sonra Meclis Başkanı Karaman'la kısa bir görüşme yaptıklarını sonra Meclis Dışişleri Komisyonu 2. Başkanı ve Avrupa Konseyi üyesi Bülent Akaerale ile uzun bir konuşma yaptıklarını

m açıkladı.

Andre Lajoinie, Ankara'daki temaslarının amaçları konusunda şunları söyledi: "Oraya bir geçiş anlamak, açığı kırmak için diğer. Birincisi, son idam cezası ve diğer tutuklular üzerindeki tehdit ve baskıların politik tutukluların varlığı. Bu uygulamalar her türlü insan haklarına aykırıdır. İkincisi, Türkiye'deki yetkililere, bir parçası olduklarını iddia ettikleri Avrupa ülkelerinin bağlı oldukları devleti anımsamaları hatırlatmak istedik."

Türkiye Postası muhabirinin bir sorusu üzerine Lajoinie sözlerini şöyle sürdürdü: "Ankara'ya gitmek çok acele karar verildi. Çünkü, 24 yaşında bir genç, Hidir Aslan, 5 yıl önceki bir olayda suçluluğu kesin olarak kanıtlanmadığı halde idama mahkum edilmişti. Idam kararını lence altında alınan ifadelerle dayandırdır. Onun hayatını kurtarmak istiyorduk. Uzun vadede ise bütün idam cezalarının durdurulmasını istediğimizi amaçlıyoruz. Çok çok daha geniş bir dayanağı gerektiriyor. Avrupa düzeyinde bir hareketle önemli sonuçlar elde edilebilir. Herşey güçler dengesi bağlarıdır."

Lajoinie, başlatılacak bir girişimin sürdürceceklerini ve Avrupa'da bu yolda yapılacak hareketlerin içinde olacağını, örneğin Federal Almanya'da Yeşiller'in bir süre önce Ankara'ya yaptıkları ziyaret bölge ülkeleri hareketlerin çok daha genişlemesi ve sıkışması gerektiğini söyledi.

AYDIN ENGİN Tirmışık

Milyonlarca kişiyi temsil ediyorum...

Sayın Dikerdem;

Size bu mektubu yazdığım sırada, bu yılın Nobel Barış Ödülü'nü kimin aldığı henüz açıklanmamıştı. Ama eli de kulağı da vardı. "Sonuçları bekleyip de yazacağın mektubu" diye düşünebilirsiniz. Hayır. Buna hiç de gerek yok. Evet, bu yılın Nobel Barış Ödülü'nün en güçlü adaylarından birisizsiniz. (Ne güzel. Bileniz nesi da olduğunu...) Batı Avrupa'da demokratik kamununun en etkili kuruluşları önerdi sizi. (Anlayana bu bile yeter...) Ama gene de size bu çok gecikmiş mektubu yazmam için sonuçları beklememe gerek yoktu.

Burada bir parantez daha açmam izin verir misiniz? Aslında size mektubun girişinde "Ağabey" diye seslenmek istedim. Bu, size duyduğum taşkın bir saygıyı anlatırdı. Ama laubalilik bir yana lauballiliğin esintisine bile izin vermediğimizi -hem de iyi biliyoruz. Ama bunun "somurtkan bir ciddiyet" olmadığını da iyi biliyoruz.

Hayır, burada, Politika Gazetesi'ne uğradığınız sıralarda, sizin pek sevdiğiniz bir deyimle "keynatmışız" o tadına doyumla sohbetler ederken okuyor değim. Yada 12 Eylül faşistlerinin zincirinde sizinle birlikte yatma onunla ermiş ve pımdı özgürlüğünde edilebilir bir genç delikanlının gözlerini içi gülerken anlattığı "mapusane anıları"nda da çıkmıyor.

Siz, "lauballiliğe" gözyüzmazlığınız herşeyden önce faşizmin yarığın karşısında, milyonlarca barış savışçısının, soluğunun tutmuş mahkeme kürsüsünde cinlayan yorgun sesinize kulak veren milyonların gözleri önünde kanıtladınız. Aydın olmanın anlamını kimilerine pek kolay görünün o zorlu, bitirici anlamını öğrettiniz. Öğütiyorsunuz. Aydın olmanın çağından sorumlu olmak, sadece tanılamak değil sorumlu olmak anlamına geldiğini gösterdiniz.

Bir aydın için ölümden öteye köy vardır. Bu, inançlarına ihanet ve zorbalığa boyun eğmek. Ölümden beter olandır bu. Siz gözünüzü bile kırpmadan "bilümü" yetediniz. Henüz tedavi edilebilir, ilerlediği zamana ölümün kaçınılmazlaştığı hastalığı zı bile bile, aydın onurunu savunduğunu, savunuyoruz.

Aydın, inançlarına en küçük bir lauballiliğe, lauballiliğin kırmasına bile izin vermez. Siz böyle yaptınız. Siz, bizler için ölümcül kaynağı olan yüzlerce nedenin başında bu geliyoruz işte.

Sayın Dikerdem;

Nobel Barış Ödülü'nü bu yıl size verilir mi bilemem. İsveç Bilimler Akademisi'nin saygıdeğer üyelerinin, barış ödülünü sizin adınıza taçladılar böylece becercemeyceklerini biliyoruz.

Ama izin verisinden efendim, izin verisinden, İsveç Bilimler Akademisi'nin saygıdeğer üyelerinin kararını beklemeyeceğim. Eğer kabul ederseniz 1984 Nobel Barış Ödülü'nü size sunuyorum. Ödül bununla olur kazanacaktır.

Bunu yapıp yapamayacağımı, yapmaya hakkım olup olmadığını Lütfen sormayınız. Buna yetkiliyim edim. Yeryüzündeki, yedi kılm dört bucağıdaki barış savışçıları temsil ediyorum. Nobel Barış Ödülü'nü bu yıl kim verileceğini saptamaya tam olarak yetkiliyim. Yetkiliyim, çünkü milyonlarca kişinin en has duygu ve istemlerinin sözcüğüyüm şü anda.

1984 yılı Nobel Barış Ödülü sizin dir. Lütfen kabul edin.

Belki karşı çıkacak birileri vardır sayın Dikerdem, Nobel Barış Ödülü'nün bu yıl size verilmesine itiraz edenler olabilir, ama bundan size ve bana ne? Milyonlarca ve milyonlarca barış savışçısına ne? Tirmişık

Georges Marchais, Fransız demokratlarına çağrı yaptı.

İdam kararlarının infazına karşı Batı Avrupa'da protestolar başladı

6 Kasım'dan bu yana yaklaşık 11 ay sürüyor. İdam kararlarının infazı

la" nitelemesi kullanıldı. Aynı çerçevede FKP Genel Sekreteri

DEF bir mektup hazırlayarak Federal Parlamento'daki tüm milletvekillerine

6 Kasım'da bu yana yaklaştık 11 ay süreye verilen idam kararlarının infazını fiilen durduran Evren-Özal rejiminin, özellikle Türkiye Kürdistanı'ndaki çatışmaları fışkırtarak ve halka gözüde vermek amacıyla yeniden başlatıldığı infazlar Batı Avrupa demokratik kamuoyunu harekete geçirdi.

Dev Yul üyesi İlyas Has'ın idamının duyulmasının hemen ardından Fransız Komünist Partisi'nin merkez yayın organı 'l'Humanité' gazetesi "Türkiye'de Demokratlar İdam Sephası"nda başlığı ile geniş bir haber yayınladı. 'l'Humanité'nin birinci sayfasında ayrıca Evren'i sivil devlet adamı kılığında gösteren bir fotoğrafa çarpıcı bir darağacı fotoğrafı bir arada yayımlandı ve "Beyaz Eldivenli Cel-

latı" miteletile Sultanı.

Aynı çerçevede KFK Genel Sekreteri Georges Marchais de başkanlı bulunduğu İnsan Hak ve Özgürlükleri Koruma Komitesi adına tüm Fransız kamuoyuna seslendi ve demokrat Fransızların telgraf ve imza kampanyaları ile Türkiye Büyükelçiliği'ne baskı yapmalarını önerdi. Marchais çağrısında infazların yeniden başlatılmış olduğunu dikkati çekti ve "Türkiye halkının dört yıldan bu yana yaşadığı dram artık köklü bir şekilde durmalıdır. Ölümler cezasının çarptırılabilir kurtarılmalıdır. Tutukluların özgürlükleri sağlanmalıdır. Cinayet, işkence ve baskılar durmalıdır" dedi.

Aynı demokrat dayanışma etkinlikleri çerçevesinde Federal Almanya'da FT-

DEF bir mektup hazırlayarak Federal Parlamento'daki milletvekillerine, siyasi partilere, sendikalar kuruluşlarına merkezlerine gönderdi.

DİDEF Genel Başkanı Hasan Özcan imzalı ile gönderilen mektupta 7 Ekim Dev Yol sanığı İlyas Has'ın idam kararı, nın, TBMM'ne onaylanarak infaz edildiği belirtilerek Özal Hükümeti'nin kuruluşunda bu yana askeri mahkemelerden istenen ve verilen idam kararlarının kısa bir dökümü yapıldı. Mektupta Evren'in Doğu gezisinde "Bunları asmayacak da cezavine koyup bileseydik miyiz?" biçimindeki en küçük bir hukuk kavramı ile bağdaşmayan sözlerine de yer verildi ve Türkiye'de bir genel af için yardımı olunmasını istedi.

co tanıklık etmek değil sorumlu olmak-anlamı geldiğini gösterdiniz. Faşizmin elebaşısına -ve ne utenc vericidir ki kimi aydınlarla-bakılırsa sizden "çok şey" de istenmez. Beraat etmeniz için anti-komünizm yapmayı kabullenmeniz, sosyalist sistemin, barışın savunucusu değil cellatlarının "biri" olduğunu söylemeniz yeterlidir. Bunu pek hünerle, pek hıncıza ima ettiler.

Evret, "çok şey" değildi istedikleri: Biraz anti-komünizm, bir miktar anti-sovyetizm, yeterince faşizmi kabul-leniş... hepsi bu. Ardından özgürlük ve belki de "İade-i İltibar"!

denier olabiliyor, ama bundan size de bana ne? Milyonlarca ve milyonlarca barış savasçısına ne? Tarihe geçmek için Zemzem kuyusuna yığın Arap, Athena tapınığını yakan Eros'tarı, güli kara bir ünle amikam iste-yen birisi yada birleri karşına bunun derdi size, bana, milyonlarca barış savasçısına düşmedi ya...

Mektubuma burada son vermek istiyorum sayın Dikerdem. Bir gün bir yerlerde karşılaşıpacağımıza sarılsam bir inancım var, iki karşılaştığımızda gene "kaynatmak" üzere hoşçakalın efendim.

Hoşçakalın ağabey...

Avrupa Parlamentosu, TBMM delegasyonunun, karma komitelere katılmasını kabul etmedi

Avrupa Parlamentosu Dikerdem'e özgürlük istedi

Avrupa Parlamentosu'nun 11 Ekim Perşembe günü yaptığı oturumda, Türkiye yine gündeme geldi. Olayı geçen oturum sonunda, Avrupa Parlamentosu Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden (TBMM) bir delegasyonun katılması seçilecek komiteye işlerlik kazandırmayı kabul etmedi. Bunun yanı sıra, Avrupa Parlamentosu, birisi idamları ve öteki de Mahmut Dikerdem'e ilgili olarak iki karar daha aldı. Birinci kararda, seçimlerden sonra İlyas Has'ın şahsında ilk idam cezasının uygulanmasından duyulan infial ve başka idam mahkumlarının durumundan duyulan kaygı dile getirilerek siyasetin mahkemelerinin rejime karşı olanlar hakkında zincirleme idam kararları vermekle oldukları belirtildi. Kararda Türk makamlarından idam cezalarının durdurulmasını istendi ve Parlamento Başkanı, Cumhurbaşkanı Kenan Evren nezdinde girişimde bulunmakla görevlendirildi. İkinci kararda, tüm uluslararası protestolara rağmen Mahmut Dikerdem'in tutukluluk hâlinin sürdüğü, çağdışı hapisane şartları yüzünden Dikerdem'in sağlığını bozduğu ve Avrupa Toplum'u'nun Dikerdem'in akıbetiyle ilgilenmek yükümlü olduğu altında olduğu belirtilerek, topluluk üyesi ülkeye dışişleri bakanlarından Dikerdem'in salıverilmesi için girişimde bulunulmasını istendi. Ayrıca, Avrupa Parlamentosu'nun bu oturumunda izlemek için gelen Türk Parlamento delegasyo-

Fransa'da, 12 Eylül faşizmini protesto eylemlerinden biri...

nunun görüşme talepleri, Avrupa Parlamentosu yönetim organları tarafından reddedildi.

Avrupa Parlamentosu Türkiye Büyük Millet Meclisi Parlamento Komitesi sorunu ise Avrupa Parlamentosu'nun diğer ülkelerle parlamentolarıyla kurduğu karma komisyonlara delegasyonların yapılması sırasında ortaya çıktı. Bütün politik grupların aralarında vardıkları anlaşma sonuçlarında parlamento karma komiteye temsil etmek üzere seçilecek delegasyonu taşıyacak, ancak komiteye işlerlik kazandırılması belirsiz bir saate ertelenince, Türkiye'deki olumlu-

gelişmelere, yani af vs. gibi gelişmelere bağlanacaktı. Bu karar maddeye ova konulduğunda gruplar arasındaki anlaşmaya rağmen sağ kanat parlamenterler Türkiye'ye ilgili bölümün birinci paragrafına vs verip, ikinci paragrafa vs vermemeleri sonucu komiteye işlerlik kazandırmayı ertelleyen bölüm üç vs farkla reddedildi. Bu durum, parlamentodaki ilerici ve demokrat parlamenterlerin siddetli tepkisine yol açtı. Sosyalist Grup Başkanı SPD'li Rudy Arndt, Komünist Grup Başkanı Ceratti sağına bu iki yüz lü tutumunu kınadı. Bu eleştirilere Liberall Grup Başkanı S. Veil de katıldı. Bu arada Yeşiller'in sözcüsünün Başkan

tarafından sözünün kesilmesi olaylar çıkmasına ve oturma ara verilmesine neden oldu. Oturma tekrar başlandığında bütün grup başkanları söz alarak daha önce alınan karar yorumlayan yeni bir karar metni sundular. Buna göre karma komiteye Avrupa Parlamentosu'nda temsil edecek komitenin seçimi ortaklık anlaşmasının tekrar yürürlüğe konulması ve Türkiye'deki durumun parlamentoda tarafından yeniden gözden geçirilmesinden sonra yapılacaktır.

Son oturumda alınan kararların yanı sıra bu delegasyonun resmi görüşme taleplerinin parlamento yönetim organlarına reddedilmesi, Özal Hükümeti'nin bütün çağrılara rağmen Avrupa'da demokratik kamuoyuna yeterince destek bulmadığını göstermekte. Hatta denilebilir ki, seçimlerden sonra başlı liberal muhafazakar çevrelere Özal'a karşı duyulan sempati, zaman zaman yerini tedirginliğe bırakmakla. Sağın karma komisyonunun işleyişini geri bırakmayı kabul etmek zorunda kalması bu konuda güzel bir örnek. Üte yandan geçmişimiz ay içinde Dikerdem'de yapılan dışişleri bakanlar toplantısında İngiltere ve Federal Almanya'nın Türkiye'ye ilişkilerinin canlandırılması yönünde yaptıkları önerilerin diğer ülkeler tarafından kabul görmemesi Özal-Evren ilişkisinin AET hükümetlerini Türkiye'deki rejimin demokratik "edem"lerine yeterince ikna edemediğini güzel bir belirtir.

İsviçre Katolik Piskoposu'ndan çok etkili bir dayanışma

İsviçre katoliklerinin en üst düzeydeki otoritesi Piskopos Norbert Brunner, Türkiye'de Aydınlar Dilekçesi'ne imza koyan demokratlar, Barış Derneği yöneticileri, sendikacılar ve binlerce yurtsever uygulanan baskıları, günlük uygulamaya dönüşen işkenceleri açık ve sert bir dille kınadı. Piskopos Brunner bu amaçla yazdığı iki sayfalık mektubu Türkiye'nin Bern Büyükelçisi Doğan Türkmen'e gönderdi. Mektupta her türlü işkencenin, insan haklarını ve hukukun üstünlüğü ilkesini zedeleyen uygulamaların hemen son bulması isteniyor. Piskopos Brunner bu girişimi ile ilgili olarak İsviçre-Türkiye Dayanışma Komitesi'ne de bir mektup göndererek bilgilendirdi ve dayanışma dilekçelerini yinledi. Piskopos, İsviçre'nin en önemli ve etkin din adımı olanını yanı sıra Vatikan'da da ağırlığı olan bir kişi ve özgürlükler İsviçre hükümetlerine her zaman ciddiye alınmakla.

Piskopos'un mektubunda dikkati çeken başka konular da Türkiye'deki dinel azınlıklara özellikle Hristiyan (Ortodoks) Süryünlere yapılan baskılara karşı çıkması. Brunner bu konuda İsviçre Caritas örgütüne de bilgi verdiğini mektupta belirtiyor.

● Sendika, grevi 1926'daki büyük grevle karşılaştırmak, "O zaman açlığa ancak 7 ay dayanılabiliyordu, ama gördüğümüz bu dayanışmayla biz daha çok uzun bir süre dayanabiliriz" diyor

İngiltere'de 31. haftasına giren maden işçilerinin grevine, hükümetten, Muhafazakar Parti kongresine, basın-yayın organlarından polisine, mahkemesine dek saldırılar her yönden sürerken, maden işçileri ve aileleriyle dayanışma hareketi giderek büyüyor.

Londra Yüksek Mahkemesi geçtiğimiz günlerde, "önceden oylaması yapılmadığı" gerekçeyle grevi "yasadışı" ilan ederek Maden İşçileri Sendikası (NUM) Başkanı Scargill'i 28 gün içinde denemesi gereken 3 bin 800, sendikayı ise 760 bin Mark bir para cezasına mahkum etti. Scargill ve NUM'u, iki grev krizine dava etmişlerdi. Sendika sözcüleri, mahkemenin grevi "yasadışı" ilan etmesine karşı çıkarak, ilk olarak hükümetin ocakları kapatma kararını duyunca Yorkshire bölgesindeki 56 bin işçinin kendiliğinden greve başladığını, sendika yönetiminin ancak ondan sonra grev kararı aldığını, bunun da tüzüğe uygun olduğunu belirtiyorlar. Bilindiği gibi grev daha sonra diğer ocaklara da sıçramış, sendikadan grev kararı delegeler konferansında da oybirliğiyle onaylanmıştı.

Diğer yandan grevdeki işçiler ve aileleri işyerlerinin korunması için olağanüstü bir özveriyle direniyorlar. Bakmakla yükümlü oldukları kimseleri dairelerden hiç para almazlarken, aileler olanlara da, ancak kiralara yetecek kadar bir miktar para veriliyor. Thatcher hükümetinin çıkardığı bir yasaya göre de, "sendika grev parası veriyor" gerekçeyle sosyal dairelerden alınan zaten çok az miktardaki bu yardımlardan kesintiler yapıyor. Gerçekte Maden İşçileri Sendikası bilindiği gibi grevdeki işçilere hiçbir ödeme yapmıyor. Açlık sınırındaki grev işçiler ve aileleriyle yurt içindeki dayanışma hareketi, diğer sendikalar, sendika konfederasyonu, çeşitli dükkan sahipleri ve işçi Partisi'ne aidiyetli birliği bilinen İngiltere'nin tanınmış gazetesi "Daily Mirror" a kadar uzanan büyük bir kesimi kapsıyor. Madencilere yasakladıkları herkeşeye açık büyük "mutlak" lar oluşturulurken, yiyecek satan dükkanlar voleybol maçı veriyor, bazı ban-

kalar ise madencilere kredi borçlarını durduruyor.

Sendika sözcüleri, bu dayanışma hareketini maden işçilerinin yine uzun süreli bir grev yaptığı 1926 yılıyla karşılaştırmak "o zaman açlığa ancak yedi ay dayanılabiliyordu, ama gördüğümüz bu daya-

şmayla biz daha çok uzun süre direnebiliriz" diyorlar. Diğer yandan sosyalist ülkelerde ve Batı Avrupa ülkelerinde İngiltere'deki grevle dayanışma amacıyla kampanyalar açılarak grev topluyorlar. CGT'nin girişimiyle, 200 madencilere de Fransa'ya tutulmuş davet edildi. Geçtiğimiz

günlerde ise 150 grevci işçi ve ailesi Sovyet Sendikalar Birliği'nin davetisi olarak Sovyetler Birliği'ne gitti.

IG-Metall Sendikası'nın grevdeki işçilere bağış için açtığı banka hesap numarasında şu ana kadar 50 bin Mark biriktirdi. IG-Metall'in ayrıca 35 saatlik iş haftası için yapılan grevler sırasında kendisine gelen bağışların 350 bin Markını da İngiltere'ye gönderdiği bildiriliyor.

Polisiye filmlere özgü

Hemen her gün grevci işçilere saldırılan polis, özellikle genç işçileri dayatılan çirpik gözetim alıyor. Sadece madencilere grevine karşı, yasalara aykırı bir biçimde oluşturulan özel polis birliğinin saldırıları sonucu grevin başlamasından bu yana iki kişi öldü, 300 kişi yaralandı ve 7 bin kişi de gözaltına alındı. Yine Thatcher hükümetinin çıkardığı sendika düşmanı bir yasaya göre ise "tough halde" ve "başka işyerinin önünde grev gücüllüğü" yasak olduğu için maden işçileri polisiye filmlere özgü yöntemlerle ocakları önüne gitmek zorunda kalıyorlar. Polis, özellikle grevlerin yoğun olduğu Nottinghamshire ve Derbyshire'de yolları tutarak arabaları durdurup kimlik kontrolü yapıyor ve grev gücülerini engellemeye çalışıyor. Sendika merkezinin hergün değişmek zorunda kalan plan ve krokileri sayesinde yine de grev yerine giden madencilere, grev kırıcıları engellemek için ocakları önünde 200-300 kişilik gruplar halinde toplanıyorlar.

Halkın grevci işçilere desteğini kırmak isteyen basın-yayın organları, sendikayı karalama kampanyalarını sürdürürlerken, televizyon yalnızca grev yerlerindeki çatışmaları gösteriyor. Bugünden yapılan Muhafazakar Parti'nin kongresinde konuşan Enerji Bakanı Walker ve Başbakan Thatcher, hükümetin taviz vermeyeceğini yineleyen, maden işçileri de ocakları kapatma kararını alıncaya kadar direneceklerini söylüyorlar. Sonbaharda, ülkedeki kömür stokunun biteceği ve hükümetin o şekilde direnme geleceği yorumları yapılırken, Devlet Kömür İşletmeleri Başkanı'nın istifasına kesin gözüyle bakılıyor. İsten gönlümlü ayrılmakla, çalıştığı yıl başına yaklaşık 3 bin 500 Mark'lık tazminat, veya başka ocaklarda iş yerleştirme sözleri verilmesine rağmen grevi sürdürümlere ek olarak, toplam 175 kömür ocağının şu anda grev olmayan 75'indekiler ustabaslar da, ücret artışı için direniş geçeceklerini açıkladılar.

Fransa'da 28 Kürtüleri işçi Pirault fabrikasını işgal etti

Paris'e 50 km. uzaklıktaki Epone kasabasında 28 Kürtüleri inşaat işçisi, 4 aydan bu yana ücretlerinin ödenmemesi üzerine, 5 Ekim Cuma günü Pirault fabrikasında sendikaların CGT'nin öncülüğünde greve başladılar. Grev başlanıya sonuçlandı. Patron, 14 Ekim günü işçilerin tüm istemlerini kabul ederek anlaşma masasına oturdu. Grev günü anlaşmaya ummayan işverene karşı 9 Ekim salı günü işçiler işyerini işgal ettiler. Villa inşaatları için prefabrik malzemelerinin üretildiği Pirault fabrikası işçilerini işveren, işgal nedeniyle mahkeme verdi.

Faşist parti "Front National"ın (Milli Cephe Partisi) seçim adayı olan Pirault fabrikası patronu ise faşist çeteleri sürekli grev işçilerin üzerine sürdü. Saldırılarından baldozer ve gaz bombası kullanan faşistler her defasında geri püskürtüldüler. Başvurduğu tüm yöntemlerde işçilerin direnciyle karşılaşan patron, 13 Ekim Cumartesi sabahı kaymakamlıkta tekrar görüşmelerle oturmayı kabul etmek zorunda kaldı. Görüşmeler devam ederken diğer Fransız ve Portekizli işçiler de greve katılma kararı aldılar ve grevdeki Kürtüleri işçileri birleştirdi. Toplu sözleşme görüşmelerine işçiler, şu istemlerle gittiler. 4 aydan bu yana ödenmeyen aylıklarının ve toplu sözleşmede öngörülen prim ve fazla mesai ücretlerinin ödenmesi, işyerinde sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesi, personel delegesi ve işyeri komitesi'nin seçimi başlatmak üzere sendikaların kullanılması, grevde geçen günlerin ücretlerinin ödenmesi.

CGT üyesi 28 Kürtüleri emeklerinin savunmasını başlatıyor sonuçlanmasın için CGT Bölge Temsilciliği ve CGT Genel Merkezi Grevden İşçiler Seksiyonu Kürtüleri bölümü başında bu yana aktif destek veriyor. Ayrıca, Paris'teki birçok Kürtüleri göçmen işçi örgütleri grevle dayanışma gösterdiler.

DKP: "Sirtımızdan geçiren yabancılar Opel'de çalışan Ali ve Mustafa'lar değil, Opel'in sahibi General Motors..."

DKP yabancı işçilerin geleceklerini kendilerinin belirlemesini savunuyor

Alman Komünist Partisi (DKP) Yönetim Kurulu, geçtiğimiz Eylül ayında yabancı işçilerle ilgili iki broşür yayınladı. Yabancı işçilerin bugün Federal Almanya'da içinde bulundukları durum ve yabancı düşmanlığının nedenlerinin ortaya konduğu "DKP ve Yabancı İşçiler" adlı broşürde, "İşgücümüzü sömürmek yoluyla bizim sirtımızdan geçiren yabancılar var. Ama bunlar Rüsselsheim-Opel'deki Ali ile Mustafa değil, Rüsselsheim-Opel'in ve Bochum-Opel'in sahibi General Motors'un patronlarıdır..." deniyor ve yabancı düşmanlığıyla yerli ve yabancı işçiler arasındaki dayanışma ve savaşım birliğinin kırılmak istendiği, buna karşı tüm işçilerin ortak çıkarları için birliği vurgulanıyor.

"Yabancı İşçilerle Dayanışma-DKP'nin İstem Programı" adlı broşürde ise, DKP'nin 6 Mayıs 1984 günü Düsseldorf'da düzenlediği Yabancılar Konferansı'nda alınan kararlar şöyle sıralanıyor:

● Federal ve Yerel Hükümetlerin, ana-

çimde Belediye seçimleri yerine geçecek yedek organlar olarak kullanılmamalıdır.

● Yabancı çocuklar normal okullarda ve ulusal sınıfları ayrılmaksızın en iyi şekilde eğitilmelidirler. Yabancı çocuklara eğitim almanın tümüyle ayrılmaması, onlara kendi dili ve kültür ve gelişleri için tarihinin öğrenme olanaklarının verilmesiyle olur. Yabancı gençlerin meslek öğrenimine ve iş bulmalarına engel olan tüm hükümler kaldırılmalıdır. Tüm gençlere çalışma hakkı tanınmalıdır.

● Sendikalarca istenmekte olan İşyerleri Oluşturma Programı gerçekleştirilmeli, işsiz yabancı kadın-erkek iş arkadaşlarımızın sözleşmelere uygun ödeme yaptırın, işyeri açma önlemlerine alınmalıdır.

● Ükelerinde, faşizme, emperyalizme ve savaşlara karşı kıskanılma nedeniyle alınan yabancılar, insanlık dışı davalar açılmaksızın, devletler hukukuna uygun iltica hakkı tanınmalıdır. Federal Almanya'da Anayasa'da temellenmiş iltica hakkı ke-

CDU, yirmi yıldır ilk kez "ikinci parti" durumuna düştü

NRW eyalet seçimlerinden hükümet partileri yenik çıktı

● DKP, eyalet düzeyinde oy kaybetmesine rağmen, bazı sanayi bölgelerinde ve Düsseldorf ve Essen gibi büyük kentlerde başarılar elde etti

30 Eylül'de Kuzey Ren Westfalya'da yapılan belediye seçimlerinde, hükümet partileri CDU ve FDP ağır yenilgiye uğradı. SPD, 340 bin oy kaybederken, seçime ilk olarak katılan Yeşiller yüzde 8,6 oranında oy topladı. Böylelikle aldığı yüzde 42,5 oranındaki oyyla SPD, yirmi yıldan bu yana Kuzey Ren Westfalya eyaletinde ilk kez en güçlü parti haline gelerek, CDU'yu "ikinci parti" durumuna düşürdü. Federal Almanya'nın en önemli sanayi kuruluşlarının, maden ocaklarının bulunduğu eyaletteki seçimlerde hükümet partilerinin uğradığı ağır yenilgi, emekçilerin, krizin yükünü halkın sırtına yikma, sosyal harcamalardan kesinti yapma ve silahlanma politikasına "dur" demesi olarak değerlendiriliyor.

Diğer yandan seçime katılma oranı 1979'daki son seçimlerden bu yana yüzde 4,1 oranında düşerken, "İl işçiden birinin" sandık başına gitmediği hesaplanıyor. Hükümet ortaklarının bu denli oy kaybetmesi karşısında burjuva basını

bile hükümetin hatalarından bahsetmek, seçim sonuçlarının halkın protestosunu ifade ettiği kabul etmek zorunda kalıyor.

Alman Komünist Partisi (DKP), Kuzey Ren Westfalya seçimlerinde eyalet düzeyinde oy kaybederek binde 4'e düşmesine karşın, tek tek bazı ilçeler ve Düsseldorf ve Essen gibi büyük kentlerde büyük başarılar elde etti. Bottrop, Gladbeck, Ahlen, Hattingen ve Gevelsberg gibi sanayi bölgelerindeki belediye yerini korurken, Wülfrath'daki belediye ve ilk olarak bu seçimlerle girdi. DKP, Düsseldorf ve Essen'deki oylarını 4-5 kat artırarak yine ilk olarak buralardaki ilçe yönetimlerine (Bezirksvertretung) girmeyi başardı. Celik işletmelerinin bulunduğu Hattingen'de oylarını yüzde 5,3'ten 5,7'ye, Gevelsberg'de 7,4'den 12,3'e, Wülfrath'da ise 4,4'ten 13,4'e çıkardı. Wülfrath'daki bir seçim bölgesinin

DKP'li adayı yüzde 28,3, yani CDU adayından yalnızca yüzde 4 oranında eksik oy alırken, yine başka bir DKP adayı, 22 yaşındaki bir işçi, SPD bölge başkanının da adaylığını koyduğu bir yerde yüzde 20,7 oranında oy aldı. Oberhausen, Erkrath ve Steinhagen'deki belediyeleveler ise DKP, eylem birliği yaptığı diğer partilerle birlikte girdi.

DKP Yönetim Kurulu, partinin seçimlerden başarıyla çıktığını kaydederken, eyalet düzeyinde oy oranının düşmesini, gittikçe daha fazla saydıkları genç ve işçi seçmenin sandık başına gitmekten vazgeçmesini, bir kısım eski seçmenin simdi Yeşiller'e oy vermesine ve basın-yayın organlarının DKP'yi dışlama politikasına bağlıyor. DKP Yönetim Kurulu, seçimlerden hemen sonra SPD ve Yeşiller'e, hükümet partilerine karşı belediyelevelerde ve parlamento dışı muhalefette birlikte çalışma çağrısı yapıtı.

Eyalet Seçimleri Sonucu

Seçmen sayısı: 8295922 = 65,8 % (8560844 = 69,9 %)

	1984		1979	
	Oy Sayısı	Yüzde	Oy sayısı	Yüzde
SPD	3469962	42,5	3789056	44,9
CDU	3447222	42,2	3902823	46,3
Yeşiller	705501	8,6	—	—
FDP	394368	4,8	551013	6,5
DKP	36045	0,4	55571	0,7

Federal Adalet Bakanı Engelhard idarelerden yana

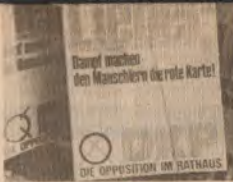
Sığınmacıların Türkiye'ye

İş insanı karartır şöyle sıralıyor:

- Federal ve Yerel Hükümetlerin, Anayasa ve Devletlerarası Hukuku'na aykırı Yabancılar Politikalarını kınamaktadır.
- Kendilerine iş gücü olmasaydı da olan ülkelerin işçi sınıfının, kardeş partilerin, sendikaların demokratik ve sosyal haklar, topluma iş, kazanç ve sosyal güvenlik getirecek demokratik bir ekonomik gelişme için verdikleri savaşımı desteklemeyiz.
- Bizler, on yıllardır sürdürülen bir sömürü sonunda, şirketlerce ekonomik gerikalmışlığın neden olduğunu ülkelerdeki yeni iş ve yaşam şartlarının açılmasıma, gene bu şirketlerce katkıda bulunulmasının gerektiği kanısındayız. Bu yardım, bu ülkeleri ne ekonomik ne de politik etki altına almadan gerçekleştirilmelidir. Yine böylesi bir yardım hiçbir şart koşulmaksızın verilmeli, demokratik gelişmeleri engellemeleri ve de halk düşman rejimlerin desteklenmesini getirmemelidir.
- Bizler, tüm Alman monopollerinin ve onların temsilcilerinin yabancı işçileri ekonomik krizlerde bir tampon olarak kullanmalarına karşı çıkmaktayız. Bu nedenle yeni işçi alımı kadar, burada yaşamakta olan yabancı işçilerin geri gönderilmeleri de bir son bulmalıdır.
- Yabancılar Kanunu'ndaki tüm insanlık dışı, anayasa ve Devletlerarası Hukuk'a ters düşen hükümler kaldırılmalı, politik ve dini görüşlerden ya da milliyetinden bağımsız olarak insan hakları yerine getirilmelidir.
- Her yabancıya işiye, Federal Almanya'da çalışma ve oturma süresini kendi belirleme hakkı tanınmalıdır.
- Tüm yabancı işçiler ve aileleri hemen ve sınırlıya şartlar getirilmeksizin süresiz oturma hakkına sahip olmalıdır.
- Yabancı kadın ve erkek işçiler, Alman yurttaşlara eşit sosyal ve politik haklara sahip olmalı, en azından Belediye seçimlerinde onlara seçme ve seçilme hakları tanınmalıdır. Yabancı yurttaşların demokratik güçleri için özürce politik çalışma hakkı, aşırılaşmaksızın çocuklar, gençler ve yaşlıların sonradan getirilebilme hakkı, yabancı işçilerin ulusal kültür ve onurlarına saygı gösterilmesi ve desteklenmeleri, her türlü getolagamasının engellenip, ödenebilir kira alışı şartı insanici konutların sağlanması gerçekleştirilmelidir.
- Yabancı işçi ve aileleri için demokratik ve sosyal hakların gerçekleştirilmesinde bir olanak Belediye Yabancı Meclisleridir. Bu meclisler demokratik temeller üzerine kurulmalı ve yabancıların işçilerinden konularda ortak söz hakkı ve soruşturma hakkına sahip kılınmalıdır. Hiçbir bi-

haklı tutamızdır. Federal Almanya'da Anayasa'da temellenmiş ulusa hakkı eksiksiz gerçekleştirilmelidir.

- DKP tüm demokratik güçlere, işçilere, memurlara ve onların örgütlerine seslenmektedir. Yabancı kadın ve erkek iş arkadaşlarımızın, yurttaşlarımızın ikinci, üçüncü sınıf insan davranışları göstermeleri gözümüzün. Anayasamızın demokratik ilkelerinin tümüyle gerçekleştirilmesine, insanların onurlarının zedelemesine, sözkonusu yabancı yurttaşlarımız olduğunda da caba gösterin.

Bottrop'a seçime hazırlık çalışmaları

Kapitalist Avrupa işsizliği çare bulamıyor

Batı Avrupa'da 15 milyon işsiz var

Batı Avrupa ülkelerindeki işsiz sayısı 15 milyon 300 bini buldu. Bunun 12 milyonunu Otar Pazar ülkelerindeki işsizler oluşturmuyor. Dünya Sendikalar Federasyonu'nun aylık yayını organı "Dünya Sendikalar Hareketi"nin Ekim sayısında tek tek ülkelerdeki işsiz sayısı ve işsizlerin

çalışan nüfusa oranıyla ilgili bilgiler yer aldı. Sözkonusu dergiden yararlanarak ortaya çıkarılmış tablo, işsiz sayısını Batı Avrupa ülkelerinde büyük artış gösterdiği görüldü. (Tablo, 1984 Temmuz verilerine göre düzenlenmiştir)

	İşsiz Sayısı	İşsizlerin çalışan nüfusa oranı (yüzde olarak)	İşsiz sayısında son bir yıldaki artış veya azalma oranı
Portekiz	296.400	9	% 20,7 artış
İrlanda	211.000	16	% 11,6 artış
Fransa	2.147.700	9,4	% 14,4 artış
İspanya	2.426.000	18,5	% 13,3 artış
İngiltere	3.029.700	11,5	Subat 83-Haziran 84 arası % 2,5 artış, Temmuz 84'de % 0,8 artış
İtalya	2.893.000	12,8	% 9,9 artış
Norveç	83.800	3,7	% 5,3 artış
İsviçre	77.000	2,7	% 5,3 azalma
Finlandiya	164.000	6,3	% 4,4 azalma
Danimarka	242.000	9,1	% 2,9 azalma
Hollanda	815.900	14,6	% 2,9 artış
Belçika	545.700	13,4	% 0,2 artış
F.Almanya	2.112.600	7,8	Haziran 83-Haziran 84 arası % 0,7 azaldı, Temmuz 84'de % 4,3 arttı
Avusturya	141.000	3,9	değişmedi
Yunanistan	52.100	1,4	% 18,7 artış
Toplam	15.207.900		

Sığınmacılarla ilgili Türkiye'de iadesi gene gündemde

Federal Almanya'da, sığınma işlemleri sona ermeden, sığınmacıların Türkiye'ye iade edilmesi konusu, yeniden koalisyen ortaklarının gündeminde. FDP'ilerin büyük bir kısmı ve konuyla ilgili bir inceleme yapan Adalet ve İçişleri Bakanlığı uzmanlarından oluşan bir komisyen, Sığınma Dairesi'nin kararına kadar iade işleminin durmasından, CDU/CSU ve FDP'li Adalet Bakanı Engelaar'ın başını çektiği bir grup ise iadelerden yana. Bilindiği gibi sığınma işlemleri sürerken Türkiye'ye iadeleri, Cemal Kemal Altun'un ölümünden hemen sonra da tartışılmasa neden olmuş, Federal hükümet, demokrasi güçlerinin tepkisini çekmemek için o tarihten sonra, henüz sığınma başvurusunda bulunmayan ya da başvurusu reddedilen sekiz kişiyi iade etmiş, 12'sinin sığınma istemi reddedilmiş cuntanın istediği 26 kişiyi ise yine sınırışı edememiştir.

Yine Altun'un ölümünden sonra SPD ve Yeşiller'in medcis grupları birer önerge vererek, başvuru işlemleri devam eden sığınmacıların Türkiye'ye iadelerinin durdurulmasını istemiştir.

Adalet ve İçişleri Bakanlığı'ndaki uzmanlarca Altun'un ölümünden sonra konuyla ilgili hazırlanan raporda, yasada değişiklik isteniyor. Federal hükümetin bir kişiyi iade etmeden önce, Zim'dort'daki Sığınmacılar Dairesi'nin kararını beklemesi öneriliyor. Diğer yandan Federal Anayasa Mahkemesi de "Türkiye'deki rejimin, iade edilecek kişileri kovuşturmayla uğramayacakları" şeklinde verdiği güvenciler konusunda kaygımız var" diyor. Buna karşın Engelaar, cuntanın bu "güvencesinin" Federal hükümet için yeterli olmasını gerektiğini söylüyor, "o zaman sözkonusu kişilerin sığınma istemlerinin kabul edilmesinde iş de hukuki bir dayanak kalmıyor" diyor.

Başa Adalet Bakanı olmak üzere yasamın olduğu gibi kalmasını isteyenler, "sığınma işlemi devam ederken kimseyi iade etmezsek çok sayıda sığınmacının Federal Almanya'ya gelmesine yol açmış oluruz, ayrıca sığınma işlemleri de gereksiz yere uzar" derlerken, yasamın değişmesini isteyenler, muhaliflerin "iade edileceklerin sığınma işlemleri hızlandırılır, olur olur" diyerek nabıhtayıyorlar. Sığınma isteminin incelenmesini hukuki bir işlem olmamasına karşın, iadeler, doğrudan Federal hükümetin onayına bağlı olduğundan siyasi işlemler, ve bugünkü hükümette cunta a- rasındaki kopmaz bağlar, ölümdüzdeki gündürlere konuyla ilgili alınacak kararlara nasıl birleyecek, belli. Hervey, Altun'un ölümünden sonra yükselen protesto sesinin alçalmaya yüz tutmasına bağlı.

Sığınmacılarla ilgili bazı sayısal veriler

1980'de, 107 bin kişi Federal Almanya'da sığınma isteminde bulundu. Federal Alman hükümetlerinin yaptığı kısıtlamalar yüzünden 1983'ün ilk altı ayında başvuru bulunanların sayısı 8029'a düştü.

Cunta, Federal Almanya'dan 300 kişilerin iadesini istiyor. 1983 Nisan'ına kadar 28 kişi iade edildi.

1 Ocak 1983-29 Şubat 1984 arası Federal Almanya'da sığınma isteminde bulunan 35 bin 889 kişiden yalnız 2 bin 48'i sığınma hakkı verildi. Başvuruda bulunanların 7,9'unu Türkiye'ye gönderildi.

1981'de, yani cuntanın iktidarda gelinden bir yıl sonra Federal Almanya'da başvuru bulunan 43 bin 204 Türkiye'linin yalnız 72'sinin sığınma istemi kabul edildi.

1983 yılında başvuru bulunan Türkiye'lilerin yalnız yüzde 3'üne sığınma hakkı verildi. Buna karşın örneğin Etyopyalılardan yüzde 73,60'ının, Çekoslovakyalılardan ise yüzde 67'sinin başvurusu kabul edildi.

“İnsan mutluluğunun temelî özgürlük, özgürlüğün temel şartı ise barıştır”

Konuşan: Mehmet ÜNAL

1 Mayıs 1984'te yetmişbeş yaşına girmiş bir büyük şair, bir büyük insan ile görüşmek olağanüstü belirlenmişliği an çok heyecanlanmışım. Sanatıyla kendini tüm dünyaya kabul ettirmiş bu büyük ustaya neler soracağım, nasıl giymeliydi gibisinden düşüncelerle, karışık duygularla dolmuşum haberi alır almaz.

Aynı günlerde gericiğin hapishanelerinde birlikte yatmış dostu ünlü tiyatro adamı Karakos Ölmüştü. Ritsos'un üzüntüsü büyüktü. Bu üzüntüleri haber, yazıları kaldığı Samos adasından Atina'ya gelmesini gerektirmişti. Türkiye Postası'ndan olduğumu düşünmek istediğimi söyleyince ricamı kırmadı. İçinde bulunduğu durumu gözünde bulundurarak, fazla zamanını almayacağımı, ilki soruma vereceği yanıtlı ile yetineceğini belirtti. Ve ilk sorumu hemen sordum:

— Yunan ve Türk halklarının dostluğu hakkında birkaç cümle söyleyebilir misiniz?

Ritsos: Hem tarihi değeri olan hem de Yunanistan'ın çok derinden ilgilendiren bir konu. Ne işte Türkiye'nin ne de Yunanistan'ın aslağı bağları. İşler başkalarının elinde. Çok küçük halkların - gerek nüfusu, gerekse haritada kapladıkları yüzölçümü olarak küçük olan- ancak tarihsel, düşünsel ve kültürel alanda güçlü olan halkların kaderini başkaları çiziyor. Bunun için, Türkiye'de, Türkiye halkı içinde, Yunanlılara karşı, kin besledikleri inanmıyorum. Bu düşmanlık duygularını üçüncüler, açkarları nedeniyle yaratıyor ve körükliyor. Açıkçası, bu düşmanlıklar bugün hepimizin çok iyi bildiği gibi Amerika'nın çıkarları için yaratılıyor. Böylelikle, tüm bu toprakları başka halklara saldıkları için kareköl olarak kullanmak amacını taşıyor.

Ben şahsen, şimdiye dek tanıdığım Türkler'den en iyi izlenimleri doydum. Türkiye'nin de kültürel gelişiminin de çok zengin olduğunu unutmayalım. Çağdaş

YANNIS RITSOS

tımı Nazım Hikmet bunlardan biridir.

Sözünün burasında göçleri dolu dolu oldu Ritsos'un. Daha sonra Nazım Hikmet ile ilk karşılaşmasını anlatıyor. Sadece birbirlerini bilmeyen ve bu bakışları ile anlamayarak birbirlerini. Konuşmaya gerek bile kalmamış. Duygularını Ritsos... Bir bir çekilip gidiyor dostları, savaş arkadaşları. Bir dizesini hatırlıyorum onun.

— Bir şiirinizde “Ölüm yine de ikincidir/Özgürlük hep başta gelir” demişsiniz. Çok güç koşullarda bile her gün yeni ve güzel şiirler yazdınız. Cevrenize umutla bakmışsınız başardınız, kendinizi yenilediniz. Biz genç sanatçılar için bunun sırrını açıklar mısınız?

Ritsos: Sanırım hayatın kendisi; ruhsal düşünsel ve duygusal mekânımasıyla ve insanlık tarihinin tüm gelişimiyle, yaşamın sürekliliği ve nitelikli gelişmesi için hareketi gecemizi bize dayatıyor.

geçmiş gereksinim olan özgürlüktür. Bu özgürlük ne kelimelerin ulusal anlamı ile sınırlı ne de yalnızca teorik bir kavramdır. Biyolojik ve bedensel gereklilikten doğan bir gereksinimdir. Ve ancak tüm insanlığı sevecek, barış ve huzurla sağlayabilir. Özgürlüğün temel şartı barıştır. İnsan mutluluğunun temel işi özgürlüktür. Tek tek insanlar arasında var olan kardeşlik ve sevgi bağları ile, her ülkenin ve ülkelerin birbirleriyle karşılıklı sevgi ve dostluk bağlarının tümü, insanlığın mutluluğunu yaratır. Ve bu öylesine bir gereksinimdir ki çışardan önerilmesi bile gerekmez. Çünkü her insan kendi içinde hissedir bu gereksinimi. Ve tek tek insanların gereksinimi tüm insanlığın gereksinimi olur.

Bu gerçekten hareket ederek, ben eserlerimde bu istemi dile getiriyorum. Eğer eserlerimin sevilmesi, senin de istemini, tümümüzün istemini yansıtsaydı içindir. Bir gün birimizin ellerini sıkıp, birbirimize bir merhaba diyebileceğiz içindir. Birbirimizin kuysunu kırmak için değil! 1984'de “Sürgünlendi İlk Yıl” şiirimde şöyle demişim:

“Ve şimdi, ne ben senden üstün ne de sen benden üstün olmalısın. Herbirimiz kendimizi aşmalıyız!”

İşte o zaman gerek insan oluyorum. İşte o zaman gerek tarih yazılıyor. Gerek uygarlık belliyor. Gerek şiir oluyor. Ve işte bu gerekleri yaşamış, bunun bilincine varmış ve bunun gerekleşmesi için savaşım veren her insan, Türk, Alman, Yunan İtalyan, İngiliz, hangi ülkeden olursa olsun, işte o, tüm insanların kardeşidir. Örneğin bugün Homeros'u okurken 3000 yıl öncesinden gelen ve günümüzün insanlığı ile kardeş olan birisi ile karşılaşuyorum.

Ve şöyle yazıyorsunuz: İşte biriyolardakıdımız daha. Şair ve gerek insan. Aynı bizi gibi özgürlük istemeliye dolur. 3000 yıl boyunca yaşıyor. Ve diğer kimseler basavastan kurulsak, yalnız 3000 ya da 5000 yıl değil, sonsuza değin yaşayacak. Böylelikle her

Şivan ve Melike Demirağ ortak konserlerini Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde ve Avustralya'da sürdürülecekler

Türk ve Kürt halklarının dostluğu için elele

Melike Demirağ ile Şivan'ın ortak çalışmalarını meyve verdi

Ses ve müzik sanatçıları Melike Demirağ ile Şivan, sovenizmin her türüne karşı, Türk ve Kürt halklarının kardeşliği için “Türklerimiz kardeşdir - Sitrancın me dostu” belgisi altında ortak çalışmalarını ve konserlerini sürdürüyorlar. Bu çalışmalar, birlikte ilki dilde okunan şarkılarından sonra repertuar içeriyor. Bunlar plak, kaset, v.s. çoğaltılacak. Ortak çalışmaların odak noktasını ise 22 Eylül'de Hollanda'nın Arnhem kentinde başlayan, 12 Ekim'de Berlin'de süren bir dizi konser oluşturuyor. İki sanatçının yaklaşık 3 saat sahnedeki kaldıkları bu konserlerde, şarkı ve anımsatılan çevirileri her perdesinden, bulunulan ülkenin dilinden de izlenebilecek. Konserler 4 Kasım'da Hannover'de, 11 Kasım'da Köln'de, 15 Kasım'da Marburg'da, 24 Kasım'da Brüksel'de sürecektir. Daha sonra Federal Almanya başta olmak üzere Avrupa'nın çeşitli ülke ve kentlerinde tekrarlanacak. İki sanatçı Şubat 1985'de Avustralya'da Sidney ve Melbourne'da iki konser verecekler.

Melike Demirağ ile Şivan ortak çalışmalarının politik ve sanatsal amaçlarını şöyle özetliyorlar: Sovyenizmin her türüne karşı ilki ulusun ele vermesi gereğini anlatmak. Türkçe-Kürtçe ilki dilden şarkılarla, inkar edilen, yasaklanan, yok edilmeye çalışılan Kürt dil ve kültürüne saygı dile getirirken; ilki halkın demokratik güçlerinin, oyuna gelip birbirine düşmek yerine, elele savaşmaları gereğini vurgulamak, yani Türk sovenizmine de Kürt sovenizmine de karşı çıkmak... “Halklarımızın özgürlüğü birlikte mücadele ile kazanılabilir” diyor ilki sanatçı. Öte yandan, bu ortak çalışma ve konserlerin sanatsal amacını da şöyle özetliyorlar: “Yüz yıllarca yanyana yaşamış halkların kültür türlerinin yakınlaşından daha doğar ne olabilir? Hem yalnız Türk ve Kürt değil birçok halkların kültürleri içiçe geçmiş, Anadolu kültürünü oluşturmuştur. Ulusal baskı ve sömür ortadan kalktığında, artık ‘fıtan türkü senin falanca benim, benden çalmışın’ kavgası kalmayacak. Bunun yerine ‘Bak türkülerimiz nasıl da aynı, sanatımız

Türkiye ve de kültürel geçmişinin de çok zengin olduğunu unutmayalım. Çağdaş Türkiye'de büyük ve saygıdeğer insanlar yetişi. Örneğin; çok sevgili ve değerli dos-

kele geçmişini bize anlatıyor.

Bunun sağlanmaması için tek ve temel şart, tüm insanlığın gerekliliğini duyduğu, vaz-

kersiz, yalnız 3000 ya da 5000 yıl değil, sonsuza değin yaşayacak. Böylelikle her insanın özlemine kendi eserinde gerçekleştirmesi olacak. Çünkü, ancak yılmadan, yorulmadan çalışarak, insanlığa eser bırakmakla gerçek "kalıcılık" gerçekleşir.

ortadan kalktı. artık 'filan türkü senin falanca benim, benden çalmışın' kavgası kalmayacak. Bunun yerine 'Bak türkülerim nasıl da ayın, sanatımız birbirini etkilemiş' demenin dostça gururunu duyacağız. Ama iki ulusun sanatçıları bu gerçeki kendi insanlarına anlatmanın güçlüklerine şimdi göğüs gerebilme için, sonunda bunun mutluluğunu yaşamaya da hakları olsun."

ÖZETLE

HDB'nin fotoğraf sergisi

Batı Berlin Halkçı-Devrimci Birliği (HDB) 22 Ekim'den 17 Kasım'a kadar sürecek bir fotoğraf sergisi açıyor. "Initiativen vor Ort" başlığı altında sunulan fotoğraf sergisinde HDB çatısı altında sürdürülen fotoğraf çalışmalarıyla göçmen işçi yaşamından kesitler sunulacak. HDB yöneticilerinden Ahmet İyidirli tarafından yapılan açıklamada fotoğraf sergisinin yansıması bir dizi tartışma toplantının da düzenlendiği ve bu toplantılarda gene göçmen işçilerin sorunlarının ele alınacağı duyuruldu. Fotoğraf sergisi Oranienstrasse 22 adresinde açılıyor.

Duisburg'da Vehbi Bardakçı'nın söyleşişi

Halen Federal Almanya'da yaşayan öykü yazarı Vehbi Bardakçı Duisburg kent merkezinde 17 Ekim günü akşamı bir "Edebiyat Akşamı"na konuşuyor. Her ay düzenlenen ve ünlü yazar Fakir Baykurt tarafından yönetilen "Edebiyat Akşamı"nın bu ayki konugu Vehbi Bardakçı, yaşmakta olduğu Heidelberg yöresinde gözlediği yaşam kesitlerini konuşan "Kapı-Kapı" adlı son kitabından parçalar okuyacak ve dinleyen okuyuculara da kitabını imzalayacak. Fazlaca yanlış bulmayan ilk kitabı "Yılanın Ağzından Alsalar"dan sonra basılan ikinci kitabı "Kapı-Kapı", Oberhausen'deki Ortadoğu Kitabevi'nce yayınlandı.

Can Yoksul'un "şir okuma" günü

Yazdığı şiirlerin yansıması "şir okuma" toplantılarına katılan Can Yoksul 25 Kasım Pazartesi günü Detmold kentinde Volkschörschule tarafından düzenlenen bir şir gürüne katılıyor. Saat 11'de başlayacak olan bu sanatsever etkinlikte Can Yoksul Nazım Hikmet, Şir Sultan Abdal, Yunus Emre'nin şiirlerini seslendirecek ve kendi şiirlerinden de kimi örnekler sunacak.

Ağaoğlu'lar Zürih'te ortak bir heykel sergisi açıyorlar

12 Eylül darbesinden bu yana yurtdışında yaşamak zorunda kalan Kadriye Ezel Ağaoğlu ve Tektaş Ağaoğlu, keramik rölyef ve heykellerden oluşan bir ortak sergi açıyorlar.

Zürih'te Englischviertelstrasse 7 adresindeki Produzentengalerie salonunda sunulacak olan sergi 19 Ekim'den 17 Kasım'a kadar açık kalacak.

Daha çok yazar ve çevirmen olarak tanınan Tektaş Ağaoğlu ile ödenen bedel heykel çalışmalarını sürdüren Kadriye Ezel Ağaoğlu'nun ortak sergileri "İnsanlar ve Askerler" adını taşıyor.

Ayşe Emel Mesçi ile bir söyleşi

"Avrupa'da yaratılan göçmen sanatçılık kavramını yaratıcı eylemlerle yaşatmalıyız !.."

Nybroapiljengen, Halk Oyuncuları'nın Stokholm'deki merkezi. Önünden arabaların geçtiği, deniz kıyısına yüz metre uzaklıkta bir yer. Rhythma bağlı turist gemileri, konuşulan dil de Türkçe olunca, insan bir iç çekiminde kendini İstanbul'da Karaköy'de buluyor.

Ayşe Emel ile oturmış konuşuyoruz. "Newroz Çiçekleri" adlı oyunun son gününü. Daha tiri bile kurmadan anlatıyor: "Ashunda ailem balem olmamı istiyordu. 1965 yılında bir bale resitalinde postacı rolü oynuyordum. İzleyen tiyatrocılardan biri bende yetenek görecik liglendi. Derken 67 yılında İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'na girerek, çocuk bölümünde çalışmaya başladım."

Sanat yaşamı 12 Mart dönemine dek kesintisiz sürüyor. 12 Mart'ta tutuklanıp 3,5 yıl hapis yatıyor. 1974 yılındaki genel aflla tahliye ediyor. Yani buraya kadar, yazgısı, yurdumuzda, halkımızın çıkarları yanında saf tutmuş çoğu sanat ve kültür adamının yazgısına koşut. Dahası var, 12 Eylül akşersel devriminden sonra sanatın özgürlüğünün kalmadığını duyan bir bildiriyi Şehir Tiyatroları'ndan istiydi ediyor. Yine hakkında dava açılıyor ve aranmaya başlıyor. Ancak bu kez cunyata teslim olmuyor ve yurt dışına çıkarak Stokholm'deki Halk Oyuncuları'na kuruyor.

İlk oyunları Güngör Dilmen'in "Kurban", bunu Sakarica, Ferhat ile Şirin ve Newroz Çiçekleri izliyor. Bu arada Ayşe Emel iki de filmde rol alıyor. İki bir işi-ye yapımı olan "Bender'deki katabatik", ikincisi ise Yılmaz Güney'in "Duvay". Oyuncularını yalnızca İsveç'te değil, Federal Almanya'da da sergiliyorlar.

Lafıla açıyor. Bir sanatçı için günümüzde en önemli şeyin ne olduğunu soruyoruz. "Dünya barışı" diyor. "Dünya barış güçlerine katkıda bulunacak sanat eserleri üretmek. Nazım'ın şiirlerini birleştirip oynatılmayacak çok istiyoruz." "Nasıl

Ayşe Emel Mesçi, Stokholm Dramaten Tiyatrosu'nda sahnelenen Güngör Dilmen'in "Kurban" oyununda Zehra rolünde...

bir tiyatro yapmayı istediklerini soruyoruz: "Türkiye'de Stanislavski'nin alternatif Brecht olarak öğretilmiş bize. Brecht, Stanislavski'yi red etmiş gibi... Oysa, benice Brecht, Stanislavski ve Meyerhold'un devamı, geliştirmesi. Bu süreci bize doğru olarak aktarmadılar samıyorum. Bugün bizce önemli olan Sovyetler Birliği'nde tiyatro sanatının nasıl geliştiği. Kopya-ıktan söz etmiyoruz. Kendi ülkemizin orijinalite ile ilgili, kendi ülkemiz koşullarına uyulayabilmemiz bir tiyatro... Meyerhold çok ilgili çekiyor. Onun artistik özellikler dediği şeyleri, his-mekânı-ğı geliştirme, en iyi düzeyde kullanma... Bir sanatçı bence sözden çok bedeni ile çok iyi anlatmayı öğrenmeli..."

Evet kuşkusuz sanatçılarımızın özgür bir ortamda yurdumuzda, halkların kardeşliği, eşitliği için böylece çabaları tercekleri tartışacakları gün de gelecek. İstanbul'da böyle Stokholm'deki bir kiyıdan içimiz buruk özlemeyeceğimiz günler... Sürgünlük zor. Ama Ayşe Emel umur. "Sürgün olayı geçici bir dönemdir. Bir gün ülkemize dönebilecek, devrim koşullarının sanatını, Türkiye için sunabilecek için çalışmalayız. Küselerle kayımayla, yaratıcı eylemlerle Avrupa'da yaratılan "göçmen sanatçılık" kavramını yikmalayız. Ülkemize has kültürünü geliştirelim, en son ve en doğru tekniği birleştirilip iletilebilmesini sağlamalıyız."

Foto: Türkiye Postası-Azel

Federal Almanya barış hareketi 20 Ekim eylemlerine aktif biçimde hazırlanırken

Kohl hükümeti ve NATO barış güçlerini teröristlikle suçluyor

Geçtiğimiz günlerde NATO manevralarına katılan barış eylemlerini Frankfurt'taki ABD birliklerinden görevli ABD generali Wetzel'in "anarist, serresi takminin gösterilen" diye nitelendirme si ve gösterilere katılanların cezalandırılma larını istemesi, barış çevrelerinde tepkilere yol açarken, olaylar 4 Ekim günü Federal Almanya parlamentosunda da tartışma konusu yapıldı. Meclisteki otu runda, Federal Almanya Savunma Ba ka nı **Wörner** manevraları protesto eden barış güçlerinin en az 150 kez şiddete başvurdukları konusundaki iddialarını

yenilerken, CDU/CSU meclis grubu da barış savasçılarını "adi suçlular" olarak tanımlayıp, manevralara karşı çıkılar hakkındaki polis takibatinin sürdürü leceğini açıkladı.

CDU-CSU'nun barış hareketini kara lama çabaları NATO çevrelerinde de des tekleniyor. Aynı günlerde Brüksel'deki NATO Genel Karargahı'ndan yapılan açıklamalarda da bu konu üzerinde durul du; NATO manevralarının protesto edil diği son barış gösterilerinin "sabotaj" ol duğu, Hessen eyalet yönetiminin de bu konuda sorumluluk taşıdığı, son eylem lerin "barış hareketinin Sovyetler Birli ği nin politikasını izlediğini gösterdiği" söy len di.

NATO'nun saldırgan politikasının çe şitli eylemlerle dışlanmasından rahatsız olanların barış savasçılarına attığı iftiralar, parlamentonun 4 Ekim'deki oturumunda SPD ve Yeşiller milletvek il lerinin ser tepkilerine yol açtı. Yeş il ler den Petra Kelly, NATO manevralarını şimdiye dek 30 ölüm ve 30 milyon DM zarara yol açtığını söyleyerek, bu koşu lar da bunlara izin veremeli mi, yoksa karşı çıkılmalı mı terle suçlarının tar tış ma konusunu yapılabileceğini belirtti. NATO genelallerinin ve onların politika sı nın izleyicisi Kohl hükümetinin barış hareketine karşı yürüttüğü karalamalar, barış güçlerinin prestijini kırma ve büyü mesini engelleme amacı taşıyan bir ifti ra kampanyası olarak nitelendirildi. Hal kın iradesini hiçe sayarak atom füzele ri ni ülke topraklarına yerleştiren ve yine ülke toprakları üzerinde NATO'nun sa vaş stratejilerinin en saldırgan biçimde tatbikatının yapılmasına izin veren Kohl yönetimi, barış savasçılarına iftira atarak gerçek "şiddet"i ve esas suçluları gözden

kaçırmaya çalışmaktaydı.

Ote yanda Bonn kendi yönetimi 20 Ekim'de Bonn'da yapılacak olan barış mitinginde Hofgarten'in kullanılabil me si için barış hareketinden 8 Ekim'de ödenmek üzere "zara-ryan teminat" o larak 60 bin DM istedi. Barış Hareket i Koordinasyon Komitesi ise yaptığı aç ı l ma lar da paraşö ödeyecek durumda olmadıkları gibi, gösteri yapma hakkının parayla satın alınan bir hak olmadığını söyledi; Hofgarten kullanılamazsa mitin ğ in bir başka alanda yapılacağını belirtti.

20 Ekim gösterilerine çağrı

Bonn hükümetinin ve NATO çevre ler inin karalama kampanyasına ve bas k ı larına karşı Federal Almanya'da barış se ver ler 20 Ekim'de "Silahlanma Çılgı n ı ğ ına Son" temel belgisi altında çe ş it li kentlerde ve kentler arasında yapılacak olan barış eylemlerine aktif bir biçimde hazırlanıyorlar. Bilindiği gibi 20 Ekim'd e Hasselbach-Duisburg arasında "Barış ve İ ş için" 230 kilometrelik bir insan zin ci ri oluşturulacak ve bu zincirin tam or ta sı na gelen Bonn kentinde aynı gün saat 17:00-19:00 arasında bir miting yapılacak. Yine aynı gün, güneyde Stuttgart böl ge si den Heilbronn, Mannheim ve Schwä bisch-Gmünd' den gelen barışçıların da katılmıyyla çe ş it li eylemler ve Stuttgart merkezinde bir gösteri yapılacak. 20 E kim'd e Hamburg bölgesinde ise çe ş it li kentlerde yapılacak olan barış eylem le ri nin yanı sıra, Hamburg kentinde merke zi bir miting gerçekleştirilecek. Çe ş it li sen dik a lar nın bölge yönetimleri, SPD, DKK, Yeş il ler, kilise çevreleri, kadın, gençlik ve meslek kuruluşları bu eylemlerin des tek lenmesi için çağrı yapmış durumd a lar.

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE 19 EKİM 1984 SAYI: 42

kısa kısa... kısa kısa.. kısa kısa...kısa

ABD Kongresi 1985 yılı bütçesini onayladı: Silahlanmaya günde 180 milyon dolar!

ABD Senatosu tarafından onaylanan ve 1 Ekim'de yürürlüğe giren ABD 1985 yılı bütçesi toplam 932 milyar Dolar olup, savunma harcamaları için de 297 milyar Dolar ayrılmasını öngörüyor. Bir önceki bütçeye kıyasla yüzde 7'lik bir artış gös teren silahlanma harcamaları böylece ülke tarihinde rekor bir düzeye ulaşmış bu lunuyor. Reagan'ın iş başına gelmesinden bu yana ise silahlanma harcamaları 120 milyar Dolar arttı. Son bütçeye göre, Washington yönetimi günde yaklaşık 180 milyon Dolar'ın üzerinde silahlanma harcaması yaparken, sefalet sınırında yaşa yan emeklilerin sayısında en az bir milyonluk bir artış bekleniyor.

Uzay istasyonunda 8 ay

19 Nisan 1982'den bu yana, yak la ş ık sekiz aylık bir süreden beri Salyut-7 uzay istasyonunda ya ş ayan üç Sovyet astronotu, Kısım Solowjov ve Atkow Ekim ayı ba ş ında dünyaya döndüler. Top lam 5686 saat yerçekimi olma yan koşullarda çalışan astronot lar toplam 500 deney gerçek le ş tir di ler, altı kez uzay boşlu ğ na çıktılar ve dünya etrafında yeryüzüyle güneş a ran d ı ki mesafeye yakın, Merih gezegenine gidış-dönüş yoluna eş it bir mesafe kat et ti ler. Uzayda ilk kez dünyamızı her dört mevsimde de izleyebilecek kadar uzun kalan astronot lar, tıp, ekoloji ve ormancılık açısından yeni perspektifler aç an çalışmalar yaptılar; tıp ve astrofizik alanında önemli sonuçlar elde eden ara ş tır ma lar gerçek le ş ti r di ler. Astronotların uzaydan çekti k le ri dünyamıza ait 25 bin foto ğ raf (yeraltı kaynaklarının ortaya çıkarılması, ekonominin hammadde potans i ye li ni n güçlendirilmesi açısından büyük önem taşı yar.

Uzay istasyonunda sekiz ay kalan üç Sovyet astronotu, Kısım, Solowjov ve Atkow

Nikaragua'ya yeni saldırı planı

Nikaragua Hükümet Koordinatörü Daniel Or te ga Birleşmiş Milletler 39. Genel Kurulu'nda Ekim ayı başında yaptığı konuşmasında 15 Ekim'de Penajon ve CIA'nın Nikaragua'ya yeni bir saldırı planı yaptığını açıkladı. Amerikan pa r a l ı askerlerinin Honduras'da, Kosta Riko ve Ni ka ra gua s ı n ı r l a r ı n d a saldırı emri beklediklerini be l l e r ti. Öte yanda geçtiğimiz günlerde Ame ri kan Senatosı'nın Nikaragua'ya bir saldırıya

İş maden işçileri karşı Thatcher hükümeti'nin yürüttüğü örgütlü polis saldırısı mahkum edildi, hükümet "sılındır yapma altında faşizm" uygulamakla suçlandı. Delegationer çoğunluğu grevci işçilerin sadece kendi işyerleri için değil, aynı zamanda tüm toplumda sendikal haklar ve işçi sınıfı hareketi için mücadele ettikleri konusu üzerinde durarak, dayanışma ve desteğin sürdürülmesi yönündeki karar onayladı.

NATO manevralarına karşı gösteriler ağır polis baskısı altında gerçekleştirdi.

1984 SONBAHARI BAŞLARKEN...

Yaklaşık kırk yıl önce Nazım, "Yirminci Yüzyıl Üstüne" adlı şiirinde "yüzyılım sefil ve yüksekçilik" diyor ama aynı zamanda "cesur, büyük ve kahraman". Yıl 1984. Yirminci yüzyıl son çeyreğindeki de hızla geçiyoruz artık. 20. Yüzyıl'da insan akı, "aklin alamayacağı" teknikler geliştirdi, yeryüzü dışındaki derinliklere, uzaya ulaştı. Ama yepyeni teknolojik olanakların ağırlığı bu çağda bir milyarı üzerinde aç insanın, 500 milyon işsiz, her yıl açıklanan ölen 20 milyon çocuk ve bu koşullarda her dakika silahlanmaya harcanan bir milyon Dolar kapkara lekeler olarak duruyor aklımızda. Ve tarihle ilk kez insanlığı bir atom savaşına sonucunda kendini toptan yoketme tehlikesi ile karşılaşıyor. Yüzyılımız böylesine yüksekçilik.

Ama ne iyi ki bu gidişi gören, bu gidişeyi kavrıştı kalmayan insanları sayısı da kabardıkça kabarıyor. Geçtiğimiz günlerde İngiltere'den Elma Harland'ın bir birtümek aldı. Elma, yaşı altmışa yakın dindar bir öğretmen, "Annele Barıştan Yana" girişiminde ve kilisede aktif olarak çalışıyor, kendi deyimleriyle bu hareketinin büyükanınelerinden... Mektubunda, "Benim oturduğum bölgeye 10-12 mil uzaklıktaki ABD üssünde de sürekli bir barış kampı kuruldu! Gımdı. Pek çoğumuzun koştuları kampana gidip sürekli yapmaya elverişli değil. Ama orada yaşayanlar için dayanışma toplantıları onlara destek olmaya çalışıyoruz. Ayrıca kendi köyümüzde kapı kapı dolaşarak Thatcher Hükümeti'nin Trident denizaltılarında yaptığı harcamaların ne kadar büyük bir yökama neden olacağını insanlara anlatmaya çalışıyoruz." diyor yazmış El-

ma, ve eklemiştir, "Türkiye Barış Demeği ile de dayanışmaya sürdürüyoruz. Grubumuz hapiste de bir savaşçılarından İktidare sürekli mektup yazarak moral güç veremeyi üstedim." Kaygılı, ama aynı zamanda inançlı ve umutlu Elma...

Elma'nın yazardıkları barış hareketi içinde yaşı, dini, cinsiyeti, politik görüşü, mesleği ne olursa olsun herkesin bir yeri, ve koşullarına uygun bir görevi olabileceğini gösteriyor. Geleceğinden güven duymak isteyen, tehlike ve zorluklar karşısında gözünü kapayıp, köşesine çekilmeyen herkes için bir yer var bu harekette. Kapı kapı dolaşıp atom füzelerine karşı imza toplayan yaşı kadımlar, NATO tanklarının karşısına vücutlu ile dikime yürekliğini gösteren delikanlılar, ölm füzelerini yerleştirileceği alanlarda kamp kurarak insanları, barış için greve çıkartan işçiler, sokak başlarında bildiri dağıtılan gençler, barış için yazarlar, çizenerler, şarkı söyleyenler... Birbirini tamamlayan bu eylemlerin hiçbirini birbirinin karşısına koymak doğru değil. Önemli olan büyük küçük her eylemin her serferinde yeni yeni insanlara ulaşması, bir kenardan seyreden hareketsiz yığınları eylemli hale getirebilmesidir.

Federal Almanya'da barış hareketi 1984 Sonbaharı'na düsmünan, gerici güçlerin hırsını çekecek denli didirici ve güçlüydü. Geçtiğimiz haftalar içinde NATO manevralarına karşı yapılan gösteriler, askeri bölgelerde kurulan barış kampları ve Fulda-Gap'da 50 bin kişilerin katıldığı miting, "füzeler vergetikten sonra barış hareketi gücünü yitirdi" diyenlere iyi bir yanıt oldu. Kuşkusuz yapılan gösterilerle Federal Almanya'da manevralar durdurulmadı,

sınırlanmadı da. Ama, protestolara duyan, kenardan kıydan seyreden pekok kişilerin gözleri açıldı, yeni sorular oluştı kafaalarında. Pekkok kişi, "acaba bu tabakaları geçerken ulusal savunmamız için gerekli mi?" sorusunu sormaya başladı.

Federal Almanya barış hareketini önmüzdeki günlerde birçok yünşal eylem bekliyor. Hareketin birincişiminde gündemdeki en önemli sorun, yeni yeni çevrelere ulaşmak, kenardan izleyen hareketsiz yığınları eylemli hale getirmektir. Büyüme, güçlenmek, daha da güçlenmek, umutlu, kararl, caseditli insanların sayısını daha da arttırmak başka alternatif yok...

Federal Almanya'da NATO manevralarına karşı protesto gösterileri sürerken, gazetemize gelen mektupları heyecanla izliyoruz. Bu konuda bizimkiler, Batı Avrupa'da yaşayan Türk diğneler ne yapıyorlar? Önmüzdeki könye de önbnlerin, yünşbnlerin hareketi geçmesi beklenen eylemlere nasıl hazırlanıyorlar? NATO, füzeler, silahlara harcanan milyarlar Batı Avrupa'daki Türk diğneler için de can alıcı sorunlar değil mi? Barış sorunu, Batı Avrupa'daki Türk diğneler örgütlerin yıllardır gündeminin temel maddesi olmuştur. Ancak, bu konuda genç Türk diğneler kitleyi, köşeden bucaktan seyredenleri harekete getirecek, onların yuğerlerini ve kafalarına seşlenen faşiz birşey yapmadığınıza, ya da yaptıklarınıza yetteli olmadığa da aşıktr. Aklın yavaşadık ve nasıl yapılabılır? 1984 Sonbaharı başlarken Türk diğneler açısından gündemde olan sorun, bir yandan yürüten barış hareketi içinde yine var gücümüzle yer alırken, öte yandan da bu sorulara yanıt bulmaktır.

Foto: Michael Werner

karşıda sürmüştü. Sürdürme emri bekletilmektedir. Öte yanda geçtiğimiz günlerde Amerikan Senatosu'nun Nikaragua'ya karşı sabotaj eylemleri sürdüren karşı-devrimcilerin desteklenmesi yönündeki bir öneriyi reddetmesi, bu saldırıların süreceğinin bir işaretidir. Yeni saldırının Nikaragua'da dört Kasım'da yapılacak seçimleri engelleyerek, ülkede Amerikan yanlısı bir rejimi işbaşına getirmeyi amaçladığı bildirildi. Bu arada 1983'den beri Orta Amerika'daki gerilnişle politik bir çözüm bulmak amacıyla çalışılan yürüten Kontadora Grubu, (Meksika, Venezuela, Kolombiya ve Panama'dan oluşuyor) hazırladığı tasarıyı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na sundu. Tasarının ağırlık noktasını bölgede dış karışmaların verilmesi, yabancı askeri danışmanların geri çekilmesi ve yabancı işlerin kapatılması oluşturuyor. Ortega, tüm Orta Amerika ülkelerini Beyaz Saray'a reddettiği bu tasarıyı imzalamaya çağırıyor.

DANIEL ORTEGA

Lübnan'da Ulusal Demokratik Cephe

9 Ekim'de Beyrut radyosu'nun yaptığı açıklamaya göre Lübnan'daki Sosyalist İlerleme Partisi ve diğer bazı yurtsverer grup ve örgütler biraraya gelecek Ulusal Demokratik Cephe'yi oluşturdular. Yapılan ilk açıklamalara göre, cepheyi kurulan örgütler, Lübnan'ın gününün İsrail işgalinden kurtarılmasını ve ülkenin egemenlik ve toprak bütünlüğünün sağlanmasını, reformların gerçekleştirilmesini amaç gösteriyor olarak belirttiler.

ABD İsrail'i kayınıyor

Reagan yönetimi Ortak Pazar ülkelerine karşı himayeci önlemler almaya, iş pazarnı bu ülkelere kapamaya hazırlanırken, İsrail'e ticaret geliştirmeye altta gümrük vergisi de dahil, her çeşit engeli istediği ölçüde ve istediği zaman kaldırma kararı aldı. Reagan yönetimi başka hiçbir ülkeye tanımadığı bu ticaret önlemlerle, sürdürdüğü saldırı politikası sonucu hızla cökmiş olan İsrail ekonomisini güçlendirmeyi hedefliyor.

Ortak Pazar, ABD yönetimini eleştirdi

Geçtiğimiz günlerde Ortak Pazar üyesi on Batı Avrupa ülkesinin dışişleri bakanları, ABD'nin gümrük duvarlarını yükseltme yönündeki planlarını kınadılar. Bakanlar, Lüksemburg'da yaptıkları toplantı sonucunda yayımladıkları ortak bildirimlerinde ABD'nin tasarıladığı yeni himayeci önlemler konusunda kaygıların dile getirdiler. Reagan yönetimi Ortak Pazar ülkelerinin ihracat çıkarlarına ciddi zarar vermeye suçladılar. Ortak açıklamada, ABD'nin celik, sarap ve çeşitli endüstri ürünlerinin ticaretinde engelleyici yasalarla uluslararası yükümlülükleri çiğnediği konusunda üzerinde de duruldu.

Şili'de tutuklanan demokratlar serbest

Şili'de ekim ayının ikinci haftasında Pinochet'in emriyle tutuklanmış olan Şili muhalefet liderlerinden yeni kişi gerek yurtdışında gerekse yurtdışında yünşelen protestolar karşısında birkaç gün içinde serbest bırakıldılar. Serbest bırakılan muhalefet liderleri Şili'de demokrasi dönüşümü yönündeki eylemlerin güçlendirilmesi ve politik partilere özgür çalışma hakkı verilmesini talep ettiler. Tutuklanan ve daha sonra serbest bırakılan demokratlar arasında Demokratik Birlik (AD)'nin yöneticilerinden Gabriel Valdez, Mario Sharpe ve Silva Chima, Demokratik Halk Hareketi (MDS)'nin Başkanı Manuel Almeyda, Sendikalar Ulusal Koordinasyonu Komitesi (CNP)'nin yöneticilerinden Manuel Bustos ve Jose Ruiz de Giorgio yer almaktadır. Muhalefet liderleri geçtiğimiz günlerde Şili Emeçkileri Merkez Yönetimi'nin (CNT) yaşam koşullarının iyileştirilmesi için 30 Ekim'de 24 saatlik bir genel grev gideceğini açıklamasının ardından tutuklanmışlardı.

Friedrich Engels'in ölümsüz eserinin 100. yıldönümünde SERVER TANILLI'nin değerlendirmesini sunuyoruz

Engels'in 100 yıldır eskimeyen eseri: "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni"

özel mülkiyetin ve devletin kökeni hakkındaki genişliğine bir tablo ortaya koyar. Kendini böyle bir çalışmaya vermekle, belli bir ölçüde, Marx'ın vasiyetini de yerine getirmiş oluyordu.

Engels, bu eserde, ilkel topluluğun, köleliğin ve -belli bir noktaya kadar da- feodal rejimin ayrıntılı bir açıklamasını yapar.

Çok önemli saptamaları vardır.

Nasıl?

Ailenin kökeni ve gelişimi

Ailenin tarihi, toplumdaki yeri ve rolü: Engels'in kitabında ele aldığı temel sorunlardan biri bu.

Engels, eserde, hısmılık bağlarının, toplumsal gelişiminin başlarında sosyal rejim üzerindeki büyük etkisinin altını çizer. Bununla beraber, durum, üretici güçler geliştiçe değişir. Emegün verimliliğinin artması ve özel mülkiyetin ortaya çıkışı, hısmılık bağları üzerine kurulu eski toplumu parçalar ve onun yerine yeni bir toplum geçer. Bu yeni toplumda, aile rejimine egemen olan, mülkiyet rejimidir artık.

Tarihsel materyalizmle tutarlı olarak, Engels, adım adım, aile biçimlerindeki gelişme ve değişimleri, maddi malların üretim biçiminde ortaya çıkan değişikliklerle ilişkili olarak işler: İnsanlık tarihinin ilk döneminde, gruplu evlenmelerin çeşitli türleri vardır; sonra, az çok uzun bir süre devam eden çiftlerin birliklerinden oluşan eşli evlenmeler ortaya çıkmış, son olarak da tek eşli evlilik (monogami) doğmuştur.

Engels, Morgan'ın verilerini yetinmez, öteki bilgilerin araştırılmasına baş vurur; edebî eserleri, özellikle Homeros'un poemelerini ve halk sanatının ürünlerini inceler. Kitabının 1891 yılında dördüncü basımını yaparken, Kovalevski'nin çalışmalarına başvurarak, baştan aşağıya gözden geçirir yazdıklarını. Slav ve Doğu halk-

ğında, toplumun üstünde gibi görünür; oysa görevi, sınıflar arasındaki uzlaşmazlıkların silikleştirmek ve özellikle sınıf mücadelesini iktisadi alanda, "düzey" in sınırları içinde hapsedmek olan bir güçtür. Onun ilk özelliği, insanların kan bağlarını göre değil, ülkelerine göre ayırmak olmuştur. Daha sonra, özel silahlı birliklerle, "maddi eklentilerin, hapisnelerinin, her çeşidinden ceza kurumlarının" oluşturduğu bir kamu iktidarının varlığı ile belli eder kendini. Devlet, genel kural olarak, en güçlü sınıfın, iktisadi bakımdan hükmeden ve öyle olduğu için, siyasal yönden de egemen sınıf olan ve böylece ezilen sınıfı bastırıp yola getirmek ve sömürmek için yeni araçlar ele geçiren sınıfın organıdır.

Engels, devletin çeşitli somut biçimlerini gözden geçirir; özellikle de, kapitalizmin savunucularının demokrasinin en yüksek biçimi olarak gösterdikleri burjuva demokratik cumhuriyetinin sınıfsal niteliğini aydınlatır. Demokratik cumhuriyetle işaret ettiği şudur: Zenginlik, iktidarı dolaylı biçimde, o oranda da güvelli olarak kullanır. Bir yandan, memurların doğrudan doğruya para yemeleri, öte yandan hükümetle Borsa arasındaki bağlaşma örneklidir. Bu bağlaşma, anonim ortaklıkların, devletin borçları artışı ölçüde, yalnız taşımayı değil, aynı zamanda üretimin kendisini de ellerinde topladıkları ve merkez olarak Borsayı gördükleri ölçüde daha da kolaylaşır.

Engels, o sıralar işçi hareketinin belli militanları arasında, özellikle de Alman-sosyal-demokrasinin oportünist ögeleri arasında yaygın parlamentocu düşlere dikkati çekerek ve sermayenin iktidarı sürdüğü, emekçileri sosyal kurtuluşu götürecek demokratik özgürlüklerin olamayacağını ya-

"Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni"nin ilk basımının kapağı

Ekim 1984, Friedrich Engels'in "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" adlı yapıtının ilk yayınlısının 100. yıldönümüdür. Aşağıda, Engels'in 100 yıldır eskimeyen ve hiçbir zaman eskimeyecek bu dev yapıtını okurlarımıza tanıtmak amacıyla, sayın Server Tanilli'nin gazetemiz için hazırladığı bir yazıyı sunarken bütün dünya emekçilerinin bu ölümsüz öğretmine de saygı borcumuzu yerine getirdiğimiz lıncındayız. Engels'in bu yapıtını bugüne kadar Türkçe'ye çevirmiş ve yayınlamış kişilerin hepsinin adlarını ne yazık ki bilemiyoruz. Ama hepsini saygıyla anıyoruz. Bunlar arasında iki kişiyi özellikle anmak istiyoruz: Marx ve Engels'in belli başlı yapıtlarını, işkenceli ve ölümlü gözle alarak Türkçe'ye kazandıran ve bugünkü kuşakları bilime tanıstıran SOL Yayınları sahibi Muzaffer Erdost ve 12 Eylül sonrasında işkenceyle öldürülen kardeşi İlhan Erdost...

Server TANILLI

Yılına erişemediği kitaplar vardır. Bakarsınız, üstünden bir yüzüyl geçmiştir, e- ser dipdiri. İçinde bulunduğu ekim a- yıdır, böyle eserlerin birinin yayınlama- nın tam yüzüyle yaşı kutlanıyor. Engels'in, "Ailenin, Özel Mülkiyet ve Dev- letin Kökeni" adlı kitabından söz etmek istiyorum. Engels, onu 1884'de, yani tam 100 yıl önce, yine böyle bir ekim ayında Zürich'te yayımlamış.

Ne yazık ki eserinde Engels'in? Ve yazdıklarıyla ne getirmiş bilim dünyasına? İstersezin, kitabın önce yazılışından gi- relim konuya.

Bir eserin doğuşu

Engels, Marx'ın arkaya bıraktıkları ara- sında, bir takım kağıtlar bulur: Bunlardan bir bölümü de, ilerici Amerikalı bilim adamı, Lewis Morgan'ın, "İkinci adıyla- "Antik Toplum" adındaki (bu eser hak- kında, Marx'ın, 1880-1881 yılları arasında yaptığı ayrıntılı bir özetlemesi. Özele- me, Marx'ın kendi ifadeleriyle ve kişisel düşünceleriyle iç içektir). Engels, Marx'ın anlaşıyor ki, Morgan'ın bulgularına da dayanır, tarihsel materyalizm yolu ça- kıracak, tarih eser yazmak niyetindeydi bu konuda. Ancak, bunu gerçekleştireme- den ölür.

Engels, bu özetlemeyi, arkasından da kitabın kendisini okuduktan sonra, farkı- na varır ki, Morgan, Marx'tan ve kendi- sinden bütünüyle bağımsız olarak, tari- hin maddesi anlayışına gelmiştir. Bu bilim adamı, aralarında uzun yıllar yaşadığı Ku- zey Amerika yerlileri örneğinden hareket- le, antik sosyal yapıları incelemeye ve bar- barlığa uygarlığı karşılaştırmak, 70'li yıl- larında, Marx'la Engels'in 40-50 yıllarda- vardıkları sonuçlara pek yakın sonuçlara var- mıştır. Engels, onun hakkını verecek ve şöyle diyecektir: "Morgan'ın büyük değeri, Kuzey Amerika yerlilerinin hismisk ilişkilerinde, eski Yunan, Roma ve Alman tarihinin sorunlarını anımsatır bulması ol- ması, yazılı tarihinin öncesindeki bu temeli ana çizgileriyle keşfetmesi ve gide- rek insanlığın tarih öncesinde belli bir dü- zenlemeye getirmiş olmasıdır".

Engels, Morgan'ın verilerine dayana- cak, onları önce gördüğü itikadları temel- le de tamamlarlar, Marx'ın özete- sindenki eleştirilerle işaret ve düşüncelerinden, ayrıca Yunan, Roma, İrlanda ve eski Cermenler üzerinde kendisinin topladığı matzemden de yararlanarak, yukarıdan aldığımız dev eserini yazıp, çıkartır, di- neni,

lamin yazdıkları, baştan aşığıya gözden geçirir yazdıkları, Şiş ve Doğulu hak- larında, ataerki aile topluluğının, gruplu ve ana hukukuna dayanan aile ile modern dünyanın ailesi arasında geçici bir aşama oluşturduğuna tanıtlayan bu büyük ru- binliğini ögerek onun da hakkını verir bu arada.

Aile, ilk biçimlerinde, ekonomik temel olarak, biçim caddaların basrölü oynadık- ları, ilkel komünist aile ekonomisine dayanı- yordur. Erkekler, değişik klanlara böl- li olabildikleri halde, bu kadınlara -genel olarak- aynı klandan geliyorlardı. Hisimik, ancak ana bağlaya kurulu yordu. Üretici güçler geliştiçe, kadınlardan itikadları ya- şamda ve sosyal ilişkilerde etkinkenli- re azalıyorlardı gidercek. Özel mülkiyetin ortaya çıkışıyla, ana hukuku, baba yönün- den hisimlikli bırakır yerini. Ailenin geli- şimi, ataerki bir ara aşamadan geçip, günümüzde kadar varlığını sürdüren -"mo- nogamizm" evliliği, yani kar-koca- evliliği- ge- çirir. Ne var ki, monogamizm evliliği, hiç bir yünden, birbirini seven iki varlık karşılıklı rızalardan oluşan bir ilişki olarak gözükmez; bu birlik, bir cinsin ötekine bağımlılığı, bütün tarih-öncesi za- man boyunca bilinmeyen ilk cins arasın- da bir uyumsuzluğun ilmi olarak görünüm- daha çok. Öyle de olsa, Kar-koca evliliği büyük bir tarihsel gelişmeyi simgeler. Ama, bu evlilik, uygar toplumun hücre bi- çimidir aynı zamanda. Bu biçime bakarak biz, bu topluma alabildiğine gelişen uz- laşmazlık ve gelişmelerin niteliğini ince- leyebiliriz, inceleyorum da.

Engels, burjuva ideoloğlarının, ahkâm- ın yükselmiş biçimi, ideal olarak ilmi- likleri etkileri günümüz burjuva ailesine de ciddi bir eleştiriyi taşıyor burada. Gerçekten, bu aile, çıkar evliliğine dayanan bir aile- dir çok kez. Öyle olduğu için de, burju- va evliliği, öylesi bir çiftin görünümünü sergiler ki, koca, resmi omanın bir çok kanıtlık ve randevu eleverinin yazılarıyla- re yaşamını "süslerken", yüzüstü bakı- lması kadın da kocasının kanun önünde al- dnamak için bütün fırsatları kullanır. Ama, buna karşılık, burjuva toplumunun sömür- rülen sınıfların arasında, özellikle de işçi- lerde, evlilikler aşık duyularına ve karşı- lık saygıya dayanmaktadır ilke olarak. Haklar bakımından eşit iki kişinin özgür olarak oluşturduğuna bir belirtir bu.

Ailenin çeşitli biçimlerinin ortaya çıka- rımı ve gelişimini ayrıntılı olarak ince- ledikten sonra, Engels, "kapitalist üretimin ilk kulağında süpürölüş"nden sonra, ailenin ne olacağı sorunuyla getirir sözünü. Şöyle der: "Yeni bir kusak yetişecek: Öy-

le bir kusak ki, orada erkekler, hiç bir zaman parayla ya da başka bir sosyal güç dayananarak, bir kadını elde edemeye- cecek; kadınlara da, gerekçe atarak başka bir amaçla bir erkeğe kendilerini verme- yecekler ya da itikadları nederlerle terke- dilmelerin korkusunu duymadan bir erkeği reddedebilecekler". Bu yeni insanları, burjuva aile ilişkilerinin camuru ve ya- nılarıyla ilişkileri olmayacak.

Özel mülkiyet nasıl doğdu ve gelişti

Engels'in eserinde, çeşitli mülkiyet bi- çimlerinin kökeni ve gelişimi üzerine a- rastırmaları, aynen bir değer taşıyor. Bul- guları, burjuva iktisatı ve sosyoloğların, özel mülkiyetin ezelden beri var olduğu ve ebedi olarak da süreceği bilgileri sap- tamaları telden dürtür. Engels'ın sonuç- tanatları ki, özel mülkiyet, insanlık tarihini ancak belli bir aşamada ortaya çık- mıştır. Mülkiyet biçimlerinin doğuşu ve gelişimi, üretici güçlerin gelişimiyle aynı- yazmaz bağıllıkları içinde gelir.

Engels'in gösterdiği gibi, üretim ara- çlarının gelişimi ve emeğin üretkenlik- deki artışı, bir yere gelmiş olan sosyal iş bölümüne götürmüştür; bu iş bölümü de, mülkiyet biçimlerinde ve sosyal ilişki- lerde değişikliklere yol açmıştır. Klamın sosyal mülkiyeti gün gelir çatır; özel mülkiyet ortaya çıkar ve toplumun itika- dı çıkarları birbirine çatı sınırları bölün- öyleye gelir. İlk büyük sosyal iş bölümü, yani "hayvan yetiştirme"nin ayrıştı, ilk kez, çoban kabilelere ötekiler arasında düzenli bir alışverişe olarak tanır ve emeğin üretkenliğini artırdığı gibi, zengin- liğe ve çoğaltı ve köleliği ortaya çıkarır gidercek. Bundan da sonra toplumun ilk biçimleri doğar: Efendilerle köleler, sömür- rülen sömürülenlerden oluşan toplum biçimi. İkinci büyük sosyal iş bölümü, "tarım mesleği"ni ayırır ve sonuç olarak da, özgür insanlık köle farklaşmasına, ö- zgür insanlar arasında varlıklar ve yoksul- lar farklaşımı getirir ecek. Son olarak, üçüncü büyük sosyal iş bölümü, ilmiye- leri üretmek deşil, yalnız ve yalnızca üre- tilmiş olanları değil tokluk etmek olan bel- li bir tabakaya özgü çıkar, "işçiler" dediğimiz yeni bir sınıftırdu sınıftır bu,

FRIEDRICH ENGELS

Bütün dünya işçileri ve ezilen halkların ölümsüz öğretmeni

"çıkard düşünün, sosyal bakımdan gerek- ten asalak bir sınıf"

Engels, yine tanıtlar ki, insanlığın geli- şiminin başlangıcında, üretim araçlarının ortak mülkiyeti bulunuyordu. Belli bir aşama- da ilkel sürünün yerini geçime çoban "gens" ve kabileye dayanan toplum, ve si- nırlarla bölünmüşü ise -bunun sonucu olarak- hükmetme ve bağımlı olmayı, gi- derek ne de haktan ayrılmış bir kamu i- dresi, yani devleti tanıyordu. Ancak, başlardaki bu ortak mülkiyet biçimi, ilkel- di: Emeğin üretkenliğindeki o aşığı düze- ye bağlayı varlığı; onu ortadan silmeye mahkum eden zayıf nokta da bu oldu. Engels, emeğin üretkenliğindeki artışın nasıl özel mülkiyetin zafetine götürdüğünü ve mülkiyetin çeşitli biçimlerinin gelişmesinde, yani köleci mülkiyetin, feodal ve kapitalist mülkiyetin doğuşunun temeli- nde nasıl bunun yatığını gösterir; ve to- lumun nasıl olup da uzlaşmaz sınıflara bölün- ölümlü sergiler. Özel mülkiyet, en yük- sek, en tam, en yetkin biçimine kapitalist aşamada varır ve insanlığın gelişmesinde de işte bu aşamada bir engel olup çıkar. Bu engel, üretim araçları üzerinde özel mül- kiyeti tasfiye eden ve yeniden sosyal mül- kiyet gelişimine karşı gerçekleştiren bir devrimle, işte sınıfın yapacağı bir devrimle ortadan kaldırılacaktır.

Tarihin diyalektiki budur.

Devletin kökeni ve anlamı

Engels'in kitabında, devletin kökeni ve özü hakkındaki saptamaları da pek önem- lidir.

Engels, açıkça tanıtlar ki, insanlığın uz- un süren bir dönemi boyuncası devlet, devlet iktidarı diye bir kavram bulunmaz. Devlet, insanlığın gelişiminde çok son- rakı bir aşamada, klan örgütlenişinde kö- püzölüşün sonunda ortaya çıkmıştır. Dev- let, hiç bir zaman gökten inmemiştir, toplumun iş gelişiminin bir ürünüdür o.

Engels e göre, devlet, özel mülkiyetin doğması, gidercek toplumun çıkarları uzlaşmaz sınıflara bölünmüşü sonunda or- taya çıkmıştır. Devletin Atina'da, Roma'da, Cermenler'de ortaya çıkışını örnek alarak, Engels, açık ve inandırıcı biçimde ortaya koyar ki, devlet dışardan bakıldı-

emekleri sosyal kurtuluşa götürecek de- mokratik örgütlenişin olamayacağı yanı- zar.

Eserinde, devletin kökeni hakkındaki saptamaları bitirirken, bir yerde şu sa- rıtları yazar: "Bu sınıflar, vaktiyle nasıl kaçınılmaz olarak doğmuşlarsa, yine öyle güçlüp gideceklerdir. Ve kaçınılmaz olarak devlet de. Üreticilerin özgür ve eşit to- puluğu temel üzerinde üretimi yeniden örgütleyecek olan toplum, tüm devlet ma- kinasını da, bundan böyle hep sürüleceği yere yerleştirilecektir. Eski eserler mü- zesinde, çirkınla tıngınaltı baltanın yanı- na."

İşte, "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Dev- letin Kökeni"nde, Engels'in bu dev- erinde sergilediği gerçekler. Kapitalizm ö- ncesi üretim biçimi ve ilişkilerini inceleyen bu eseriyse, Engels, sosyal bilim, daha da geniş olarak, ailenin, mülkiyetin ve dev- letin kökeni gibi insanlığın temel sorun- larının işlenişine de bir katkıda bulundu. Kitap, yayımlandığı tarihte, sosyoloğın avukalları, özel mülkiyet üzerine ku- nü ve mülkiyetin çeşitli biçimlerinin gelişmesinde, yani köleci mülkiyetin, feodal ve kapitalist mülkiyetin doğuşunun temeli- nde nasıl bunun yatığını gösterir; ve to- lumun nasıl olup da uzlaşmaz sınıflara bölün- ölümlü sergiler. Özel mülkiyet, en yük- sek, en tam, en yetkin biçimine kapitalist aşamada varır ve insanlığın gelişmesinde de işte bu aşamada bir engel olup çıkar. Bu engel, üretim araçları üzerinde özel mül- kiyeti tasfiye eden ve yeniden sosyal mül- kiyet gelişimine karşı gerçekleştiren bir devrimle, işte sınıfın yapacağı bir devrimle ortadan kaldırılacaktır.

Kadının hâlâ kurtuluşuna beklediği, hele hele özel mülkiyetin ve devletin kökeni ve niteliği üstüne alabildiğine yaka- nın -eskisinden çok daha fazla ve pervas- zaca- söylendiği günümüzde, Türkiye- li okuyucuların Engels'in bu dev eserinde ögünecekleri çok şey var. Şu ekim ayın- da, eğer aynı kitaplar listesinde yaka- sını -kazara- karuturabilmiş kitapların, kurtarılmasında bir yerlerden mutlaka bulup okumalı onu. Bizim kalemimiz- den çıksa şu üç nümayaz, eseri, başta Halil Berkay'ın "Kabilelerin Feodalizme" adlı eseri çıksamı, sonra Aaleddin Şe- nel'in "İkili Toplumların Uygur Toplu- mu" adlı kitabını, son olarak da Serol Teber'in "İlk Toplumların Değişimi"ni okumalı bu okuyucu. Kitapımızın vaz- geçilmez eserleri arasında üçü de. Eng- els'in, okuyucuların gözleri önüne aç-acağı yeni, yepyeni dünyayı, onlar daha da aydınlatacakları.

Gereklenmemiz de var buna.

Dünya Bankası ve IMF'nin toplantılarında borçlu ülkeler dayatmalarına karşı çıkarken

IMF reçetelerine tek destek Türkiye'den

● Dünya Bankası ve IMF'nin yıllık olağan toplantılarında, geri kalmış ülkeler bu kuruluşların dayatmalarına karşı çıkarken, IMF reçetelerine sahip çıkan tek ülke Türkiye oldu. Türkiye'nin bu tutumu, Institutional Investor adlı yayının organına övülerek "Turgut Özal'ın reçetesi IMF'nin reçetesinin karbon kağıdı ile çıkartılmış kop-yasıdır. Çünkü Özal, IMF ve Dünya Bankası'ndan yetişmedi" dendi

IMF ve Dünya Bankası'nın 23 Eylül 1984 tarihinde Washington'da başlayan yıllık olağan toplantılarında, geri kalmış ve borçlu ülkeler bu kuruluşların ve ABD'nin ekonomik baskı ve dayatmalarına karşı çıkarken, Türkiye IMF reçetelerini savunan tek ülke oldu. IMF ve Dünya Bankası'nın toplantılarına katılan Türk heyetinin başkanlığını yapan Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem burada yaptığı konuşmada, IMF'nin geri kalmış ülkelere dayattığı ekonomik programı överek borcunu ödemeyen ülkeleri kınadı ve "Borcun aldımız mı ödememiz gerekir. IMF ve Dünya Bankası'nın hakkımızdaki düşünceleri çok iyidir. IMF Başkanı Arjantin ve Brezilya'ya Türkiye'yi örnek gösteriyor. Tür-

kiye borçlarını ve aldığı malların bedelini ödeyince, bize karşı davranışları başka türlü oluyor" dedi.

Türkiye'nin bu tutumu ABD, Dünya Bankası ve IMF yetkilileri tarafından takdirle karşılandı ve bu arada, ABD temsilcilerinin sözcüsü olan "Institutional Investor" adlı kuruluş yayını organında Türkiye'de uygulanan ekonomi politikaları övülerek, "Turgut Özal'ın reçetesi IMF'nin reçetesinin karbon kağıdı ile çıkartılmış kopyasıdır. Ama buna şaşmamak lazımdır. Çünkü Özal, IMF ve Dünya Bankası'ndan yetişmedi" denildi.

Kaya Erdem'in "IMF Başkanı, Arjantin ve Brezilya'ya Türkiye'yi örnek gösteriyor" şeklindeki sözlerine karşı, Bre-

zilya Merkez Bankası Başkanı Affonso Pastore, "Herhalde şaka yapıyorlar, çünkü bize gelip Türkiye'ye sizi örnek gösterdik diyorlar" şeklinde konuşurken, Arjantin Maliye Bakanı Danışmanı Edgar-do Silberksten da, "Biz de üç yıldır Türkiye'nin Arjantin modelini uyguladığını sanıyorduk" dedi.

Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in başkanlığında IMF ve Dünya Bankası'nın toplantılarına katılmak üzere giden Türk heyeti, toplantıların yanısıra her iki kuruluş yetkilileriyle ve ABD yetkilileriyle resmi görüşmeler yapılar ve ilk defa, bu tür toplantılara holdinglerin temsilcileri de katıldı. Resmi toplantılara sokulan holding temsilcileri arasında Enka Holding'ten Yıldırım Aktürk, Koç Holding'ten Tervik Altınok, Akbank Yönetim Kurulu Başkanı Nam Talu, İş Bankası Genel Müdürü Barhan Kırarog, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası Genel Müdürü Orhan Eroğuz ve Citybank Türkiye Genel Müdürü Güner Taner gibi isimler bulunuyor. IMF ile yapılan görüşmelerde, Türk he-

yeti sermaye çevrelerinden gelen baskı ve şikâyetleri dile getirenler, IMF'den Türkiye'de uygulanan ekonomi politikalarında bazı değişiklikler yapılmasına izin verilmesini istedi. Türk tarafı, Özal'ın "Eylül sonunda faiz oranlarını düşüreceğiz" şeklindeki sözünü hatırlatarak faiz oranlarını bir miktar düşürmek ve ayrıca, piyasadaki para miktarını ve yatırımları biraz artırmak istediklerini belirttiler. Ancak, IMF yetkilileri Türk heyetinin her üç talebini de reddederken, uygulanan ekonomi politikalarının aynen sürdürülmesi gerektiğini verdiler.

Bunun üzerine, Özal Hükümeti Resmi Gazete'nin 28 Eylül tarihli sayısında yayınlanan bir genelde ile yıllık faiz oranlarını yüzde 53 olarak devam edeceğini ilan etti. Bilindiği gibi, 6 Ağustos 1984 tarihinde IMF'ye gelen IMF heyetinin teklifleri ile Eylül ayı sonuna kadar geçerli olmak üzere yıllık faiz oranı yüzde 48'inden yüzde 53'e yükseltildiği ve ancak, Özal "Eylül sonunda faiz oranlarını düşüreceğiz" demişti.

Meksika ve Venezuela IMF'yi devre dışı bıraktı

Latin Amerika'nın en borçlu ülkelerinden olan ve vadesi gelen dış borçlarını ödeyemeyen Meksika ve Arjantin, IMF'nin dayattığı reçetelere boyun eğmeyerek bu kuruluşla anlaşma imzalamayı reddettiler ve alacaklı bankalarla çağrı yaparak, borçerteleme görüşmelerini IMF'siz kendileriyle yapmak istediklerini belirttiler. Her iki ülkenin isteğini kabul etmek mecburiyetinde kalan alacaklı bankalarla yapılan pazarlıklar sonucunda, Meksika ve Arjantin'in borçları ertelen-di ve bu ülkelerin faiz yük-leri azaltıldı.

90 milyar dolayında dış borcu olan Meksika'nın, 1985-1990 yılları arasında ödemesi gereken 50 milyar Dolarlık dış borcu ertelenerek 14 yıla yayıldı. Ayrıca, yapılan anlaşmaya göre ve her iki ülkenin direktmesi üzerine, alacaklı bankalar faiz oranlarını önemli miktarda düşürmek zorunda kaldılar. Böylece, Meksika'nın faiz yükü ilk iki yıl için 1 milyar Dolar ve sonraki yıllar için yılda ortalama 350 milyon Dolar azalmış oldu.

Ote yandan, yaklaşık 30 milyar Dolar dış borcu olan Venezuela'nın dış borçlarının 21 milyar doları ertelenerek 12,5 yıla yayıldı ve aynı şekilde faiz oranları da düşürüldü. Venezuela'nın ertelenen 21 milyar Dolarlık dış borcunun, 1988'e kadar ödenmesi gerekiyordu. Ayrıca, Meksika ve Arjantin'in IMF'yi devre dışı bırakmalarının yanısıra, alacaklı bankalarla yapılan pazarlıklarda, bunların uygulanacak ekonomi politikaları konusunda reçeteler dayatmak istemelerine şiddetle karşı çıktılar ve en küçük bir taviz vermediler. Meksika ve Venezuela'nın alacaklı bankalar ö-ündeki bu başarısızın öteki borçlu ülkelere de örnek olacağı ve IMF'ye başka ülkelerin de başkaldıracacağı be-

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Senaryonun bir başka sahnesi!

Büyük sermayenin kontrolünde olan Odatar ve Borsalar Birliği (ÖBB), sermaye sınıfının en büyük ve en etkili örgütüdür. Bu kuruluş, "24 Ocak Kararları'nın ve IMF reçeteleri"nin baştan sona en önde gelen savunucusu olmuş ve bu programa, yakın geçmişte kadar sürekli destek vermiştir. Ancak, birkaç gün önce yeni bir durum ortaya çıkmış ve ÖBB Başkanı Mehmet Yazar, Özal Hükümeti'nin ekonomi politikalarını toptan "utkaka" ederek ekonomide yeni bir "alternatif model" ortaya koymuş-tur.

Kuşkusuz, bu önemli bir gelişmedir ve bu yeni durum, "geniş sermaye çevrelerinin Özal'a verdiği desteği geri çekmekte olduğu" biçiminde yorumlamak yanlış olmayacaktır. Çünkü, "24 Ocak Kararları"nın ve IMF reçeteleri'nin kaynaklanan politikaların ekonomik bunalımları çözmeyeceği açıkça çıkmış, bu uygulamalar ve sürüp giden kriz, dönüp sermaye sınıfının daha geniş kesimlerini de vurmaya başlamıştır. Mehmet Yazar'ın bu çıkışı, burjuvazinin kendi krizinin, yalnızca ekonomi değil, politikada da şiddetlenerek sürdüğünü de göstermektedir. Zaman zaman alevlenen ve ANAP'ta bir grubun başkaldırması, Mehmet Yazar'ın meydana çıkması ve yeni bir çözüm bulmaya politik açıdan

Odalar Birliği ekonomide "alternatif model" ortaya koydu

Büyük sermaye Özal'a verdiği desteği geri mi çekiyor ?

● Odalar Birliği'nin bu tavır, siyasi çevrelerde daha geniş sermaye çevrelerini Özal'a verdiği desteği geri çekmekte olduğu biçiminde yorumlandı.

"24 Ocak Kararları"nın savunucularından ve büyük sermayenin önde gelen temsilcilerinden olan Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar, bu kuruluşun Karadeniz Bölge Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, ilk defa Özal Hükümeti'nin uyguladığı ekonomi politikalarına temelden karşı çıktı ve yerine, ekonomide yeni bir "alternatif model" ortaya koydu. Mehmet Yazar'ın bu konuşması ve ekonomide "alternatif model" ortaya koyması, siyasi çevrelerde Özal'ı destekleyen ay sayıdaki holding dışında "büyük sermayenin" Özal Hükümeti'ne verdiği desteği geri çekmeye başlaması olarak yorumlandı.

Mehmet Yazar, yaptığı konuşmada Özal Hükümeti'nin ekonomide uygulananmasını istediği "alternatif model" 13 maddede topladı. Kuşkusuz, gasbedilen iş haklarından, süngü zoruyla getirilen yığınların gerek gelirlerinden hiç söz edilmeyen ve genel olarak sermaye sınıfının, özel olarak büyük sermayenin çıkarlarını savunan Mehmet Yazar'ın ekonomide "alternatif model"i" şu esaslardan oluşuyor:

- Türk Lirası'nın değeri yükseltişin, devalüasyonlara son verisin.
- Dışatımlara tanınan özel imtiyazlardan vazgeçişin, yıllık 200 milyar Lira'lık kaynak sanayicilere aktarılın.
- Kamu yatırımları kısımlasın.
- Sanayicide yüksek faizli kredi verilsin.
- Üretimi durdurulmuş 500 fabrika yeniden işletile başlasın.
- Fırmaların bankalardan olan borçları ertelenisin, ödenmeyen borçlara faiz yürütülmesin.
- Sanayinin finansmanı için, sermaye

Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar ve Başbakan Turgut Özal, "24 Ocak Kararları"na birlikte sahip çıktıkları günlerde görülüyor

- piyasası hareketlendirilsin.
- Yüksek faiz uygulamasına son verilsin.
- KİT'lere işletme bazında tek tek ele alınarak çözüm bulunsun.
- KİT ürünlerine sürekli zam politikasından vazgeçilsin.
- Özel tüketim kredisi verilerek, iç pazar geliştirilsin.
- Sanayi için teşvik sistemi yeniden ayarlanısın.
- Konut kredileri maliyete göre ayarlanısın.

İşadamlarının en büyük öğütü olan Odalar ve Borsalar Birliği'nin gündeme getirdiği "alternatif model" in ardından Turgut Özal, Mehmet Yazar'ı "politika yapıyor, mesleki kuruluşların politika yapması yasaktır" diyerek şıktırken, Yazar da, Özal'a verdiği cevapta, "24 Ocak'ta

ortaya konan sistemin dışında bir şey mi söyledik? Biz de serbest piyasa ekonomisinden yanayız" dedi ve öne sürdüğü ekonomi politikaları 24 Ocak Kararları'nın ve serbest piyasa ekonomisi uygulamalarının devamı olarak savundu.

Oysa, Yazar'ın getirdiği yeni model "24 Ocak Kararları"nın temel felsefesine karşı çıkıyor: ve bu politikaların esaslarını oluşturan yüksek faiz uygulaması, iç pazarın daraltılması, sürekli devalüasyonlar, Türk Parası'nın değerinin düşürülmesi, sıkı para politikası ve yatırımların getirilmesi gibi politikaların vazgeçilmesi istiyor. "Yeni model" diye sunulan ekonomi politikaları 1980 öncesinde uygulanan ve iflasla sonuçlanan modelin aynısı olduğu için, Mehmet Yazar bunun adını tam koymuyor ve bu politikaları, "24 Ocak Kararları"nın devamı diye tanımlamak zorunda kalıyor.

dir. Zaman zaman alevlenen ve ANAP'ta bir grubun başkaldırısı. Mehmet Yazar'ın meyan okuması yapıldığı bir boyut kazanarak ilerledikçe bu kriz, 12 Eylül devriminin ertesi gününde olduğu gibi, aynen bu gün de süngü zoruyla bastırılabilirdi.

Ayrıca, Mehmet Yazar'ın Özal'ın programını "tu kaka" ederek, ekonomide yeni bir "alternatif model" getirmesi, bir bütün olarak burjuvazinin ve tek tek burjuva partilerinin, ekonomik bunalım karşısında "alternatif" bir program ortaya koymayacaklarını bir kez daha ispatlamış bulunmaktadır. Çünkü, OBB Başkanı Mehmet Yazar'ın "alternatif model" olarak ortaya koyduğu program, 1980 öncesinde uygulanan ve 70'li yılların ortasından itibaren kesin iflasla sonuçlanan ekonomi politikalarının aynısıdır.

Mehmet Yazar, "alternatif model" olarak sunduğu ekonomi politikalarını savunurken, bazı önemli gerçeklerin üstünü örtmek için büyük özen göstermiştir. Yazar, hem "24 Ocak Kararları"nın ve Özal'ın programının bütün temellerine karşı çıkmış ve hem de, "bizim programımız 24 Ocak'ın temel felsefesine karşı değildir" demek gereğini duymuş; ve kendi programını, "24 Ocak"ın eskisi ya da yanlış yanlarını düzelten politikalar olarak sunmaya kalkmıştır.

Dahası, Mehmet Yazar, yeni model olarak sunulan ekonomi politikalarının 13 maddesinin hepsi de, ekonomideki genel olarak burjuvazinin ve özel olarak da büyük sermayenin çıkarlarına devlet müdahalesini gerektiren politikalar olduğu ve hiçbir anti-tekel işlevi taşımadığı halde, bu programı "serbest piyasa ekonomisi" olarak tanımlamak gereğini duymuştur.

Mehmet Yazar, böyle davranmakla başta emperyalist odaklar olmak üzere "fincancı katırları"nı ürktüme istemmiştir. İkincisi, yeni "alternatif model" in eski modelin aynısının tipik olduğu gizlemek istemiş ve böylece, bunalım karşısında olanakları tükenen burjuvazinin seçeneklerinin bitmediğini izlenimini vermeye çalışmıştır.

Mehmet Yazar'ın bu karşı çıkışı, giderek daha geniş sermaye çevrelerinin Özal'dan desteğini çekmeye başlaması, sermayenin kendi içindeki kriz ve çatışmaların derinleşmesi, nesnel olarak rejimin maddi temellerinin zayıflamakta olduğunu göstermektedir. Ancak, bu olgu, kendi başına demokrasiye geçişin, Evren-Özal rejiminin yıkılmasının adınımlarını getirmeye kesinlikle yetmez. Esas olan, nesnel olarak rejimin maddi dayanaklarının zayıflaması olgusundan, demokrasi güçlerinin yararlanıp yarılanamayacaklarıdır.

Mehmet Yazar'ın yeni bir alternatif model ortaya koyması ve Özal'ın programa karşı çıkması, nesnel olarak bu sonucu getirmekte birlikte, hem kriz çözülebilecek ve hem de demokrasiye geçiş sağlayacak içeriğin yoksunudur. Tam tersine, eski modelin aynısı olan bu yeni model, bugünkü derin bunalımın neredendir de.

Çünkü bugünkü derin ekonomik bunalımın, enflasyondan işsizliğe, ekonominin büyümesinden döviz darboğazına kadar uzanan bütün göstergelerine neden olan şey, ulusal ekonomiyi emperyalizme bağlamak ve tekelilerin çıkarına hizmet eden ekonomi politikalarıdır ve bu, 1980 öncesi uygulanan ekonomi programı da somutlamaktadır. Bu nedenle, emperyalizmin ve işbirlikçi tekelci sermayenin eylemlerini sınırlandıran ve yığınların çıkarlarını getirmeyen hiçbir model, ne bunalıma çözüm getirebilir ve ne de, rejim karşıtı güçleri bir araya getirerek demokrasiye geçişin yolunu açabilir.

Aksi halde, rejimin yeni bir manevrası daha güdümde gelebilir ve senaryonun bir başka perdesi sahneye konabilir. Rejim çok sıkıştırsa, onun maddi dayanakları iyice zayıflarsa, yeni bir operasyona Özal ve ekibi'nin tavsiyesi gündeme getirilebilir. Ve Cunta, bütün suç bu ekibe yükleyip, bir başka ekibi alıyıp pullayıp kamuoyuna alternatif olarak sunabilir ve yığınları şaşkınlara, Hanta, Cunta'nın başı kalır. "ben size 6 Kasım seçimlerinden önce, bunlara öz vermem dedim mi? İşte gördünüz, herşeyi bunlar berbat ett'i" diyebilir.

Herkes Türkçe ve Almanca öğrenebilir, yeter ki

Prof.Dr.Klaus
LIEBE-HARKORT

Çeviri:
Ender Hepsöyler

"Anadil ve anadil eğitimi" konusunda bir tartışma açtığı için Türkiye Postası'na teşekkür ederim.

Yayınlanan yazılar içinde beni en çok 27 Temmuz 1984 tarihli Türkiye Postası'nda, Hüseyin'in (*), iki dilde de yarımlı dil konusunda söyledikleri etkiledi. Burada iki dilde yarımlı olmakla, matematiksel bir bakışla yarımlı değil toplamlı tam bir dil eder düşüncesi değil mutlaka söylemek istenilen. İki dilde de yarımlı dilin olamaması anlatılmak istenen, daha çok, dilin işlevi olduğu pek çok alanda çifte dilcilik tir.

Bugüne değin sürekli olarak, "iki dilde de okuma-yazma bilmeyenler" den söz ediliyor. Okuma-yazma bilmeyenlerde sadece yazma becerisi söz konusudur. Ama Hüseyin sadece yazma becerisinin değil, tümüyle dil gücünün, yani insan topluluğunda dilin üstlendiği görevlerin bu durumdan etkilenmediği açık olarak gösteriyor. Dilin bize insan topluluğuna ve topluma ve de toplumun değiştirilmesine katkımına olanak sağladığı her alanda, o dili bilmeyenler ya da dili gelişmemiş olanlar zarar görürler ve başkalarının yardımlarına muhtaçtır.

Hüseyin, Türkiye'de yaşantılarıyla konuşurken anadildeki bu dil yeterliliğini acı bir biçimde yaşıyor. Okulun kendisinden istediği bilgi düzeyi bir yana bırakılacak olursa, Hüseyin yaşadığı Federal Almanya'da bu dildeki yeterliliğine veya sınırlılığı bir parça alışmıştı. Arkadaşlarını seçerken daha doğrusu seçmekten kaçınırmış, diğer insanlarla konuşurken, bu dil yeterliliğini hep göz önünde bulundurarak kendini sınırladı. Yine de "Körler ilkesinde tek gözün göre kalır" örneği, Hüseyin'in dil yeterliliğinin henüz o kadar içler acısı olmadığını söylemek gerekir.

Dil burada belirleyici rol oynar. Dilin ikinci önemli görevi budur. Yani dil düşüncelerimizi bir düzene koymamıza yardımcı olur. Konuşurken (kendi kendimize veya başkalarıyla) ve okurken veya yazarken düşüncelerimizi bir düzene koyarız. Ama yetersiz kitaplarla yapılan normal Almanca derslerinde öğretilen dil bu iş için yetersiz. Sözde öğrenci çok küçük olur. Dil bilgisi yetersizdir ve bu dil dersinin okulu içinde organize edilmiş biçimine de hiç özen gösterilmemektedir. Bu köşullarda öğrenilen bir dil, sayımlamak, yol sormak, iyi ya da hasta olduğuna söylemek isteyen turistler için yeterli olabilir, ama burada yaşayan ve okula Alman çocukları kadar iyi Almanca bilmek zorunda olan Türk çocukları ve gençleri için yeterli değildir.

Yabancı çocuklar ve gençler eksiksiz bir işlevi için her iki dili de yeterli biçimde öğrenmek zorundadır. Çünkü onlar algıladıkları ve üzerinde düşündükleri bu dünyada, dile geçtikleri ve getirdikleri tüm düşüncelerinin dayandığı ana dil ve ikinci dilinden oluşan iki bacak üzerinde yürümektedirler.

Aile ve Türkiye ile olan diğer bağlar, Türkiye'de okuyamayan ve Federal Almanya'daki Türkler ile olan ilişkiler çocukların toplumsal gelişiminin temelini oluşturur. İletişim aracı Türkçe'dir veya Türkiye'de yaşanan ağırlıklı dildir. Bu dil çocukların ve gençlerin çoğunluğunda böyle yer etmiştir ki, düzenli olarak ve sadece seçilmiş bazı alanlarda öğrenilen Almanca, bu aşamada ana dilin düzenlenmesi ve iletişimsel işlevini asla yerine getiremez. Anadil zaten evdeki ve çevredeki pek çok insanla iletişimi aracıdır.

Yukarıda anadilin önemi konusunda

Anadil eğitimi tartışmasını derinleştirmek

Gazetemizin anadil eğitimi ile ilgili olarak başlattığı yayın Avrupa'da büyük ilgi gördü. Bu konuda Türkiye Postası'na gelen yazılar, mektuplar, sözülü olarak iletilen görüşler, bunca yıldır üzerinde konuşulan anadil eğitimi çevresindeki belirsizliklerin, tartışmaların tüm yoğunluğunu sürdürdüğünü gösterirken, konuya ilişkin temel sorunların neyer olduğu da yavaş yavaş belirmeye başladı. Bu sayımızda sizlere Federal Almanya'da anadil eğitimi konusunda en yetkin bilim adamlarından birinin Prof. Dr. Liebe-Harkort'un Türkiye Postası için hazırladığı uzun bir yazıyı sunuyoruz. Gazetemiz "anadil tartışması"na önmüzdeki sayılarında da devam edecektir. Daha ilkinden birçok nota açık yanıtı buldu. Herkes kesin bir cevaba kavuşamayan başlıca sorular ise: Topluma entegrasyonu sağlayacak ve ayrımcılığı engelleyebilecek ikinci dil, yani yaşanan ülkenin dilinin yanında anadilin de sağlanma öğrenilmesinin nasıl örgütlenebileceği ve -daha da önemlisi- böyle bir olanığın Batı kapitalist toplumlarında bulunup bulunmadığı. Bir başka soru ise, bir kaç kuşak sonra, 60-70 yıl sonra böyle bir sorunun var olup olmayacağı, yani sorunun bir "geçiş dönemi" sorunu olup olmadığı... Bu sorular gözönünde bulunduk ve başka sorunlarla zenginleştirilip derinleştirilerek, her türlü asimilasyoncu veya sevdan, duygusal veya gerçek dışı yaklaşımları bir yana bırakmayı ve daha boyutlu ve somut tartışmayı birlikte getirecek.

Türkiye Postası anadil eğitimi konusunda çeşitli modeller sergilemeye ve çeşitli görüşleri yayımsayma önmüzdeki sayılarda da devam edecek.

TÜRKİYE POSTASI

büyük bir zevkle çok çabuk öğrendiklerini unuttu. Bu öğrenme süreci çok çabayı gerektirdi mutlaka. Ama çocukları bu zahmetlerden kurtarmak istemek, onlara geleceğin yollarını kapamak demektir. Öğrenim sürecinin, kapamaları ve başarının çevreye ne denli bağlı olduğunu, anadil öğrenen küçük çocukların bu süreçte atıkları adımılar bize göstermektedir. Yabancı çocukları bu zahmetlerden kurtarmak ve başarılarında alkışlamak, onları düşüncelerini siraya koyabildikleri bir iletişim ortamında mahrum etmek demektir. Bu aynı zamanda onların dil yardımıyla kazanabilecek olan bilgilerden de uzak tutmak anlamına gelir.

Burada dil ve dil öğrenme ile ilgili olarak üç temel düşüncenin söylenmesi gerekir:

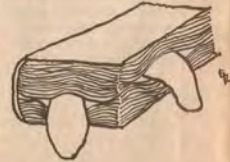
- 1) Dilin önemi insan ile hayvan arasındaki fark kadar büyüktür.
- 2) Dil öğrenme yorucu ve çetin bir iştir, ama anadil öğrenirken olduğu gibi bu işin üstesinden zevkli bir yoğunluktayla gelinebilir.
- 3) İnsanın öğrenme yeteneği tüm insan-

bir yarışa katılıyordur. Okul, Alman çocuklarına yöneliyor. Yabancı çocuklar ve gençler bu yeni dili, uzun yıllar içinde ve distant çok yarımlı olarak öğrenen anadil öğrenir gibi öğreniyorlar. Yabancı çocuklar ve gençler bu yeni dili normal olarak:

- Sağlam öğrenilmiş bir anadil temelindedir,
- Sistematik öğrenim planlarına göre,
- Denenmiş, sinanmış yöntem ve ders materyalleriyle,
- Düzenli derslerde
- Bilgi düzeylerinin hemen hemen aynı olduğu öğrencilerden oluşan sınıflarda,
- İki dilde eğitimli, deneyimli öğretmenler aracılığıyla,
- Önemli ölçüde sınırlandırılmış bir alanca yönelik biçimde öğretilen bir yabancı dil gibi de öğreniyorlar.

"Yabancı çocuklar için Almanca" ile ilgili bir ders planı yoktur. Dersleri olumsuz yönde etkileyen yöntem üzerine yapılan tartışma karışasız sürüp gitmektedir. Anadil diğerkale hazırlanmış, amaca uygun ders materyali yoktur. Dersler düzen-

çözüm yolları. Çocukların yeteneklerinin geliştirilmesi konusundaki haklarını kullanabilmelerine yardımcı olmaları gerekiren Federal Almanya'da yabancı çocuklara okullarda, sonuçta çocukları birbinden farkısız olan, özümseme (asimilasyon) ve

ayrımçılık uygulanmaktadır. Her iki durumda da amaçlanabilir sonuçlar:

- 1) Getirilen uygulamalar mastaflı olmamalı ama buna rağmen kamuoyunu etkileyici olmalı.
- 2) Çocuklar iki dili de tam bilmeden yetecekleri için daha sonraki dönemlerde istendiği gibi kullanılabilecekler.

...me...ek göz...ir...n...n...n...
Hüseyin'in dil yeteneğinin henüz o ka-
darcılar acısı olmadukça söylemek gerekir.
Hüseyin'in çevresindeki pek çok çocuk ve
genç dil bakımından çok daha az geliş-
miş ve dolayısıyla daha çaresiz bir durum-
da bulunmaktadır.

Dilbilimin, yabancı dili okulda öğrenme süreci konusunda üzerine çalışmış olan temsilcileri, şimdiye değin dilin iletişim işlevi-
ni ön planda tutulur. Bu aslında doğru da.
Ancak dilin bu temel görevinin ders kitap-
larında ve yabancı çocuklarla yapılan ders-
lerde çok yüzeysel olarak ele alınmasından
ötürü, "iletişim ilkesi" yabancı çocukların
ve gençlerin dil öğrenme sürecini olumsuz
etkiler. Hüseyin, kendisinde var olan po-
tansiyeli yetenekle, böyle bir dil öğretimi-
nin gideremediği dil yetersizliği arasında-
ki çelişkiyi acı bir biçimde duyuyor. Çün-
kü Hüseyin, kendii kendine öğrendiği tak-
tiklerle, gardaki, satış mağazasındaki,
resmi dairede veya caddedeki durumların
defalarca istesinden gelmiştir. Ders kitap-
ları ve dil dersleri onun daha çok şey öğ-
renmesini, daha çok şey söylemesini, daha
çok şey anlamasını, başkalarıyla birlikte
sesli veya sessiz bu şeyler hakkındaki düş-
ünmesini sık sık engellemektedir.

Bekli düşünceleri farklı olabilir ama bu
durum Hüseyin'in ilmi dili için de geçer-
lidir. Düşüncelerin anlamı ve değerleri-
nin düşüncelerin dinlenip öğrenilmesi
yani, iletişim, dilin önemli işlevlerinden
birdir. Gerçi bu iletişim hep karşılıklı ko-
nuşma (diyalog) biçimindedir. Ama ders
kitaplarındaki karşılıklı konuşmalara da
benzemez. Bu iletişim daha çok, genel ola-
rak diğerleriyle birlikte topluluk içinde
olarak varoluşumuzla ilgili olan, bu va-
roluşu biçimlendiren. Kişiyi, kendini
tanımayla toplum içindeki rolünü kavra-
ması ve ilerlemesi düşüncelerine, ilerle-
meye karşı direnen güçlerle mücadele et-
meye güten bir iletişim sürecidir, burada
söz insanı edillen.

Diğer konularla yaptığımız tartışmalar-
da düşüncelerimizi bir düzene koyarız.

mez. Anadili zaten evdeki ve çevresindeki pek
çok insanla iletişim aracıdır.
Yukarıda anadilin önemi konusunda
söylenler hemen hemen aynı biçimde,
yeni yataındaki insanlarla anadili, yabancı
çocuklar ve gençler için ikinci dil olan dil
de geçerlidir. Çünkü azınlıkların aşıl-
anlaşması karşı yürütülen mücadele o
denli başını olaysay ve Türkiye veya Kürt-
pe tam olarak tanınmış olaysay bile, yine
de ikinci dil olarak Almanca, yabancı co-
çuklar için gerek Almanlarla fikir alışveri-
şi gerekse bilgi kazanabilme yönünden bu
öneminden birşey yitirmez. Böylece di-
lin üçüncü önemi işlevine yani dil yardı-
mıyla bilgi kazanmaya geliyoruz.

Bilgi aktarımının aracı da dildir

Dünyayı duyu organlarımızla algılayız
ve onu düşünürüz. Bizde, diğer insanlarla
yaptığımız konuşmalarda irdeleriz. İnsan-
lık tarihi boyunca kuşaktan kuşağa geçmiş
olan, son derece büyük bir bilgi birikimi
olduğundan ve bu bilgiler kitaplara geçi-
rildiğinden, genç insanların bu bilgileri
yeni baştan ortaya çıkarmak için çalışma-
larına gerek yoktur ve bunu yapmak da
zaten olanaksızdır. Gençler atalarının ça-
lışmalarından veya henüz yaşayan bilgi sa-
hibi olanlardan yararlanabilirler. Bu, dilin
yardımcı olabileceğidir. Dil öğrenmesi
engellenen kimseler bu bilgilerden yararla-
namaz; bunun sonucunda da bilgisiz bir
olark toplumun gelişmesine katkıda bu-
lunamaz.

Dünya ve insan topluluğu ilgili girift
ilişkiler konusunda bilgi edinebilmek için
bin veya 2 bin sözcüğü yetmeyeceği açıktır.
Bunun için 10 bin veya 20 bin, 30 bin ya
da daha çok sözcük, bu sözcüklerin an-
lamını anlayabilmek ve de onları kullanı-
labilmek gerekir. Buna göre de dil dersleri-
nin düzeyinin ve çocukların, gençlerin ça-
balarının önemli ölçüde artırılması gerek-
kir. Yabancı çocukların, dilin bu işlevine
anadilindeki bilgiyle yaklaşıldığında da yarar-
lanmak için öğrenmeleri gerektiği açık-
tıyor. Çünkü yalnız bu kaynaklar, onlara,
onlara, karşı karşıya bulundukları ama
açıklayamadıkları kelimeler arasındaki top-
lumsal ve kültürel ilişkiler hakkında yete-
rli bilgi verebilir.

Bazı kimseler bu konuda "Dilin bu yön-
lerinden tam olarak yararlanacak ve dilin
tüm görevlerini yerine getirecek bir dü-
zeyde süzülmesi, hele hele iki dilde,
hem de gelişmeleri bu güne değin zaten
engellenmiş çocuklara öğretilmesi olanaksız-
dır" diyecekler. Ama bu kişiler anadillerinin
en yakın çevrelerinde bu dil "ulusmanca"
yardımcı olmaları sayesinde onay gibi ve

bu işin dışındaki zevan bir öğretim sü-
resine gelinir.
3) İnsanlar öğrenmeye yetenekli tüm insan-
larda hemen hemen eşittir ve bu yetenek
düşünülmeyecek kadar büyüktür.
Yabancı çocuklar her iki dili de
elverişsiz koşullarda öğreniyor
Dil öğrenme süreci yabancı çocuklar ve
gençler için kesinlikle daha yorucudur.
Ancak, bu zorluk iki dili birden öğrenme-
leri gerektirdiğinden değil, her iki dili de öğ-
renme koşullarının olumsuz olmasından
kaynaklanmaktadır.

Yabancı çocuklar ve gençler anadili,
kendilerine ve diğerlerine karşı çok az ilgi
duydugu hatta sık sık düymaca tavır ta-
kınılıdır bir ortam içinde öğreniyorlar. Al-
man çocuklar sözkonusu olduğunda ana-
dilin eğitimine ve geliştirilmesine, an-
adil kültürle gücüne büyük önem veren
Alman okulu bütün bunları yabancı co-
çuklar söz konusu olduğunda gözden
kaldırır. Anadillerinin konuşulduğu
kendi ülkelerinde olaysay, yabancı co-
çuklar ve gençler en yakın çevre olan an-
ne-babadan, arkadaşlarından, komşulardan,
akrabalarından destek bulabilirler. Ama
bu arada bu yakın çevreden o ölçüde yar-
dım göremiyorlar.

Diğer yönleri, yabancı çocuklar ve genç-
ler ikinci dil olan Almanca'ya da öğrenme-
ye başladıkları sırada da, Alman çocuklar,
çok önceden dev adimlar atmış ve çeşitli
başarılar elde etmiş bir aşamada bulunmak-
tadırlar. Yani yabancı çocuklar ve gençler
diğerlerinin büyük avantajına sahip oldu-
ğu

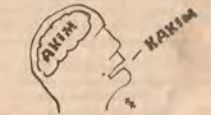
dili dikkate alarak bazıları, ancak u-
ğun ders materyali yoktur. Dersler düze-
sinde olarak, yapılmaktadır. Bu derslere
"Türklerin öğretmeni" olarak kalma ko-
rusu içindeki öğretmenler girmektedir.
Yeniden normal sınıflarda ders vermede
dönme cabası içinde olan bu öğretmenler,
yabancı öğrenciler tarafından yeni yeni
öğrenilmeye başlanan Almanca'yı derste
anlaşma dili olarak kullanabilmek korku-
sunda da yeterli bir eğitim görememişler-
dir. Türk öğretmenleri ise, Almanca dil
ve dil öğretimi yönünden istenilen düzey-
de değildirler ve bu alandaki eksiklerini gi-

22 Çocuklar için dil d...n...n...
yeteneklerin daha sonraki dönemler-
de istendiği gibi kullanılabilecektir.

İşve modeline ilişkin tezleri kuşkuyla karşılıyoruz

Bu durumun dilerin aflatıyor olaysın-
Orta ve Kuzey Avrupa'daki yabancı işçi gö-
çünün olduğu tüm ülkeler için de büyük
ölçüde geçerli olduğu kanısındayız. Belki
yöresel olarak ayırtında biraz değişik olan
koşullardan ötürü, bu durumda değişik tak-
tiklerle tepki göstermek olasıdır. Buna rağmen
sayın meslektaşım Tove Skutnapp-
Kangas'ın 10 Ağustos 1984 tarihli Türkiye
Postası'nda öne sürmüştüğü işve'teki
Bavyera modelinin amaca uygun, ama ay-
nı modelin Bavyera için uygun olmadığı
yolundaki tezi kuşkuyla karşılıyoruz.
Tezde öne sürülen görüşler şu anlama ge-
liyor: Kaya'nın (entegrasyonun) ge-
tirdiği hızlıladır yadsınak işve'teki yabancı
çocuklara yararlar sağlanmaktadır. Veya te-
si: İşve'teki anne dil öğrenmenin getirdiği ya-
rarılar, Bavyera'daki Türk çocukları için za-
rara dönüşmektedir. Bu durumda tabii iş-
ve'teki Türk çocuklarını Bavyera'daki
Türk çocuklarından ayıran şey ne ol-
duğu sorusu ortaya çıkar.

Yabancıların mutlaka orada da aşılanla-
nı, bununla birlikte sınırdışı edilme ko-
rusunun artık önemi bir rol oynamadığı,
yani yabancı göçmen işçi ailelerinin uzun
sürelili veya sürekli olarak oturmayı planla-
yabildikleri işve'teki gibi bir ülkede, anadilin
öneminin bu denli vurgulanması şaşırtıcı
görünür. Yoksa İşve'teki Türk çocukla-
rına uygulanan ayrımcılık olarak yoksul
ülkelerdeki batılı diplomat çocuklarına ol-
duğu gibi yarar mı sağlanmaktadır? Böyle
bir yaklaşımla sorumluluk, kolayca de-
ğiştirilemez gibi görünen politik duruma ve
o politik durumu yönlendiren yüklenmiş
olmuyor mu?

Meslektaşım Skutnapp-Kangas bu pro-
vokatif sorularını başlasın. Ama sepe-
ken dilin getirilen ve İşve'te -görünen
o ki- hiç pürüzüz uylanları ve tüm so-
ruların çözümünü, ne var ki herşey de-
ğişik olduğu için Federal Almanya'daki so-
cunla özüm getirmeyen model okuduk-
tan sonra, gazeteyi çaresizlik içinde kıyıya

ini anlatamıyor, anababalar çocuklarını anlayamıyor...

ki engellenmesin...

koymamız gerekiyor.

İkinci dilin işlevi konusunda yabancı çocukların, gençlerin, ailelerin, onların eğitiminde çalışanların, sorumluların ve kamuoyunun bilincinde varolandı düşünce sıklıklarını mutlaka gidermek gerek. Anadilinin önemini yadsındığı yerde de, anadilinin önemini güçlü bir biçimde vurgulanması zorunludur. Göçmen aileleri için her iki dilin de çok önemli olduğu, nerede olursa olsun tartışma götürmez bir konudur. Bu konu, çocuğun toplumsal yaşama hazırlanırken ana vatandaki ölçütlerin temel alındığı; bunun sonucu olarak anadilini vazgeçilmez bir görevi olduğu ve öte yandan göç edilen kapitalist ülkenin, tüm sosyal ve kültürel kurumlarından yararlanabilmeyi herkes için aynı ölçüde güvence altına almadığı ve bu ülkenin, ülkede konuşulan dille de göçmenlere karşı bir engel gibi kullanacağı göçmenliğin bu aşamasında daha da çok önem kazanır.

Çift kanatlı uçur

Dünyayı algılama ve kavram geliştirme özellikleri çocuklar için daha önemli ve daha yorucu bir süreçtir. Bu nedenle çocuğun gelişimi bir süre bir dille, bir süre diğer dille olabilir düşüncesiyle konuya yaklaşmaz. Her iki dil- pedagojik bir yardım yapılın, ya da yapılmaz- birbirleriyle ilişki içinde gelişir ama bu ilişkinin ne ölçüde destekleyici olacağı, yapılacak pedagojik yardımlara bağlıdır.

Bir dilin ihmal edilmesinin diğer dili olumsuz yönde etkilediğini ve iki dilin birinin desteklenmesi halinde, bu dilin desteklenmesinin diğer dili de geliştirdiğini- tabii bu dilin dikkate alınması koşullu- araştırmalar kanıtlamıştır. Anne kuş henüz uçmayan yavrularına, nasıl "ilk altı hafta sağ kanatla uçalım, sonra sol kanatları deneriz" diyemese, iki dilde yetişen bir çocuğa da gelişim sürecinde- ülkedeki politik duruma göre- bazen bir dille bazen diğer dille ağırlık vereceği denemez. İsveçteki daha liberal bir ortamın varlığı da böyle bir tutum için neden olamaz.

Hüseyin'in, içinde bulunduğu durumdan doğan acılarını öyle kolayca azaltılamaz. Onun acılarına bilimsel, pedagojik, dilselimsel ve eğitim politikası açılarından katılan ve bu alanda çalışan bizler de yapamayız bunu.

a) İletişim sağlayabilme, b) düşünceleri düzene koyabilme, c) bilgi edinebilme aracı olarak her iki dil de eşdeğer iki araçtır ve iki dilde öğrenmenin her dönemi

ileri aynı önemdedir. Koordine edilmiş dil dersleri, öğrencilere her iki dilde de önemli ölçüde yardımcı olacaktır. Koordine edilmiş dil derslerinde dil öğrenen öğrenciler, bazılarının öne sürüldüğü gibi, sözde dilsel/nörolojik nedenlerden ötürü değil, olsa olsa politik ve ekonomik koşullardan kaynaklanan nedenlerden ötürü başarısız olabilirler. Biz bu koşulları, Hüseyin'in içinde bulunduğu zor durumdan hemen bugünden yarma kurtaracak biçimde değiştiremeyeceğimizi biliyoruz. Ama eğitimi sırasında her dönemde her iki dili de geliştirme olanağını elinden bir alacak olursak, yukarıda sözünü ettiğimiz koşulların iyice yerleşmesine ve Hüseyin'in içinde bulunduğu zor durumun şirmesine katkıda bulunuyoruz demektir.

(*) 27.7.1984 tarihli Türkiye Postası'nda çıkan "Hans uşağım de hefe: Kader mi, kader mi" başlıklı röportajda söz konusu edilen Hüseyin adı Türk çocuğu.

SPD lideri Hans-Jochen Vogel Türkiye Postası'nın sorularını yanıtladı

SPD, yabancılara eşit haklar verilmesini istiyor

Türkiye Postası: İçişleri Bakanı Zimmermann'ın yabancılara ilgili yasa tasarısı, Federal Almanya'da yaşayan Türklerle arasında büyük huzursuzluğa yol açıyor. Partinizin bu tasarıya karşı tutumunu nedir? Yabancılar sorununa demokratik ve insancıl çözümler getiren bir yasa önerisi sunmayı düşünüyor musunuz?

Hans-Jochen Vogel: Federal hükümet, sayısız beyanlarına rağmen yeni yabancılar yasası için bir tasarı sunmadı. Koalisyon partileri CDU/CSU ve FDP arasındaki görüş ayrılıkları, Federal hükümetin gelecekte sürdüreceği yabancılar politikası konusunda kamuoyunda tartışılmalara yol açtı. SPD, Almanlar ve yabancıların birlikte yaşamalarına olumsuz etkileri olabileceği için, bu tartışmalara derhal bir son verilmesi gerektiği görüşündedir. Ayrıca çok sayıda Türk ailesinin kendi yaşamlarına bir yön verebilmeleri için daha çok güvenceye ihtiyaçları vardır. SPD, yabancılar politikasıyla ilgili görüşlerini bundan önce

SPD'nin ögür topları bir arada: (Soldan sağa) Rau, Brandt, Schmidt ve Vogel

many'a'nın bir göçmenler ülkesi olduğu sonucuna varıyorlar. Aralarında partinin Grass ve Voigt gibi tanınmış üyelerinin de bulunduğu "Frankfurter Appell"i imzalayan kişiler, anlaşıldığı kadarıyla bu tezi savunuyorlar. SPD'nin buna ilişkin tutumunu nedir?

mesin için bir delegasyon göndermesini izin verilmeli. 6 Kasım 1983'deki seçimlerle demokrasiye geçiş sürecinin başlamış olmasına rağmen Federal Meclis'in Türkiye'de insan haklarının güvence altına alınması yolunda 5 Haziran 1981 günü ortaya koymuş olduğu istemleri yerine getirilmiş bulunmuyor. O yüzden meclis, grubumuzun bu konudaki bir önerisinin yakında görüşmek

...geçerli bir karar veremezsiniz. İsviçre'deki daha liberal bir ortamın varlığı da böyle bir tutum için neden olamaz.

"Hans uşağı da hele! Kader mi, kader mi... başlıklı röportajı söz konusu edilen Hüseyin adlı Türk çocuğu...

GRUNDSCHULE KAPISINDA BİR ÇOCUK VE BAŞÖRTÜSÜ

İşte sayılar dolusu yazının anlatamayacağına çirçillik ortaya kojan bir resim. Federal Almanya'da bir Grundschule'nin (ilkokul) kapısında bir Türküylü çocuk. Henüz ayın içinde. Ama geleneklerine sıkı sıkı bağlanan (düşmanlıklarla dolu bir ortamda başka da çare bulamayan) bir ana-babanın zorıyla başını örtmek zorunda kalması. Okulunda "alman" eğitimi görüyor. Akşamüstü evine döndüğünde ise eğitimden eksik "Anadolu" yaşıyor ve evlenemeyen çocuklara oluyor. Geçen her gün bu acıyı daha da, katlayarak çoğaltıyor...

vevrebileleri için daha çok güvenceye ihtiyacı vardır. SPD, yabancılar politikasına ilişkin tutumunu bir çok kez ortaya koydu; konyak da. SPD grubu, meclise "yabancılar hukukunun geliştirilmesi"ne ilişkin bir soru önergesi verdi; SPD Yönetim Kurulu 17 Eylül 1984 günü, bir Federal yabancılar yasası için karar tasarlarken kabul etti. SPD Meclis Grubu yeni bir yasa tasarı sunmayı düşünmüyor. Federal hükümet, böyle bir tasarı sunma yükümlülüğünden azadilemez.

Türkiye Postası: Yeşiller, meclise sundukları bir yasa önerisinde, yabancılar "yerleşme hakkı" tanımını istiyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Hans-Jochen Vogel: Sosyal demokratların yabancılar politikasının temel unsuru, daha uzun süre Federal Almanya'da yaşamak isteyen yabancı işçilerin ve ailelerinin entegrasyonudur. Bu nedenle yürürlükteki Yabancılar Yasası iyileştirilmelidir. Yabancıların yaşamalarına bir yön verebilmeleri için güvenceyi ve hakları bir temel sağlama aşımından, Yabancılar Yasası'ndaki birtakım esnek belirlenmelerin mümkün olduğu ölçüde azaltılması istiyoruz. Yıllarca burada yaşamış ve çalışmış olan yabancıların, ikiskel olarak Almanlar için haklara sahip duruma getirilmelerinden yanayız. Ortak Pazar çerçevesinde ortak bir uygulamaya geçmek istiyoruz. Alman vatandaşlarının sahip bulundukları haklar ve görevler örneğin seçme hakkı ve askerlik görevi, elbette yabancılarla aynen aktarılamaz. Bu çerçevede, bizim kanımıza göre 8 yıldan beri Federal Almanya'da yaşamakta olan yabancıların Almanlarla eşit haklara sahip olmalarına "yerleşme hakkı" diyoruz. SPD, bunun dışında, Alman vatandaşlığına geçmenin kolaylaştırılmasına da öneriyor.

Türkiye Postası: Yığın bir görüşe göre yabancılar sorunu konjonktürel, geçici (misafir işçiler) değil, yapısal ve böyle olduğu için de kalıcı bir sorundur. Bu tezi savunuyorlar, Al-

Hans-Jochen Vogel: Entegrasyon politikasını ciddiye alan herkesin üzerinde düşünmesi gereken bir konu var; o da, belediyelerde Almanların ve yabancıların bölgenin politik sorunları konusunda sürekli bir bilgi ve deneyim alışverişi içinde olmaları. Yabancı işçilerin belediyeye özgü işlerde söz sahibi olabilmeleri için varolan hukuksal olanaklardan yararlanmak ve onları genişletmek gerekiyor. Bu yüzden SPD Meclis Grubu, kent ve ilçelerde daha fazla sayıda yabancı komisyonlarının ve dairelerinin kurulması girişimlerini desteklemektedir. Yerel seçim hakkının yürürlüğe konması bu gün için anlamlı görünmüyor; bu hakkın önce, karşılıklılık temeli üzerinde, Ortak Pazar'a üye ülkelerde gerçekleştirilmesi gerekir. Bu konuda da, bizim istediğimiz biçimdeki "yerleşme hakkı" konusunda söylediklerim geçerlidir.

Türkiye Postası: Türkiye'deki son gelişmeler, örneğin tutuklevlerdeki açlık grevleri, aydınların kovuşturmayla uğramaları, vb. ülkedeki insan haklarının durumu konusunda endişelere yol açıyor. Durum böyleyken, Avrupa genelindeki ve bazı hükümetler, Avrupa kurumları ile Türkiye'deki rejim arasındaki ilişkileri geliştirme çabalarını, Türkiye'deki basıncı rejiminin, "zararlı" gibi gösterilmesi girişimlerine karşı çıkmak ve Özal hükümeti nezdinde siyasi tutuklulara af ve sıkıyönetimin kaldırılması gibi istemler öne sürmek konusunda SPD herhangi bir adım atmayı düşünmüyor mu?

Hans-Jochen Vogel: Meclis'teki sosyal demokrat grup, Türkiye'de insan hakları konusundaki endişelerini paylaşıyor. Federal Meclis'te, bunların incelen-

O yüzden meclis, grubumuzun da konudaki bir önerisini yakında görüşmek zorunda. Bu önerideki istemlerimiz şunlar:

- Demokratise geçme sürecinin desteklenmesi,
- Türkiye'ye sadece yoksul halkın yararlanacağı yardımların verilmesi,
- Demokratik haklar Türkiye'nin politik gerçekliği haline gelinceye kadar, savunma yardımlarının durdurulması.

Bu istemler, 1985 yılı bütçe görüşmelerinde Türkiye'ye yapılacak yardımlar konusunda da tavrımızı da belirlemektedir.

Türkiye Postası: Türkiye'nin Katma Protokol'e öngörülüyor gibi Ortak Pazar'a girişini, yakın dönemde olacağını görüyor musunuz? Eğer öyle değilse, Katma Protokol ne olacak? Ortak Pazar Türkiye ilişkilerinin geleceği nasıl görünüyor?

Hans-Jochen Vogel: Ortak Pazar ile Türkiye arasında 1963'te yapılan Katma Protokol Anlaşması, 12 Eylül 1980'de generallerin erke gelmesiyle, ağır bir sanamaya katıl tutulma durumundaydı; çünkü bu anlaşma, Avrupa Topluluğu içindeki üye ülkelerdeki parlamenter demokrasi esasına dayanır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin adım adım parlamenter demokrasiye dönüşü, bu anlaşmanın tam anlamıyla işlerlik kazanmasını önündeki ilk engelleri ortadan kaldırdı. Ancak sıkıyönetim Türkiye'nin birçok kentinde yürürlükte kaldığı sürece, Katma Protokol Anlaşması'nın tam anlamıyla işlerlik kavuşması, Ortaklık Komisyonu'nun ve Türkiye-Ortak Pazar Ortak Parlamenter Komisyonu'nun organlarının tekrar çalışmaya başlaması konularını tartışma gündemine gelebilir.

Katma Protokol Anlaşması'na göre, Türkiye'nin tam üyelik için başvuru yapma hakkı vardır. Ancak anlaşma, Türkiye'nin otomatikman Ortak Pazar'a girişini sağlamaz. 1970'de yapılan ek anlaşmaya öngörülen işçilerin serbest dolaşımının, bu koşullar altında 1986'ya kadar yürürlüğe konulabileceğini biz de sanmıyoruz.

OKUYUCU POSTASI

Türkiye Postası

Gönüllü
muhabirlerin
dikkatine

Özellikle Federal Almanya'daki ve Batı Berlin'deki abonelerimiz bir süreden beri gazetelerinin bir gün önce almaya başladılar. Buralardaki abonelerimiz, her 15 günde bir Cuma günleri çıkan Türkiye Postası'nı bir gün öncesinden, yani perşembe gününden alıyorlar. Simdi daha da önce, Çarşamba günü alıyorlar. Bunun nedeni, gazetesinin eskiden olduğu gibi Çarşamba günü geldi, salı günü basılması ve postaya verilmesidir.

Bu değişiklik neden zorunlu oldu? Daha önce de çeşitli kereler açıkladığımız gibi, redaksiyon gazetesi/isi iş akamı bitiriyor ve matbaaya teslim ediyor. Matbaa salı gecesi sayfa filimleri alıyor, çarşamba günü ölen civarında basıyor ve dağıtım servisini de aynı gün akşam 18'e kadar gazetesi postaya teslim ediyor. Biz kendi payımıza bu düzeni bir kez aksettikmi. Ama özellikle geçtiğimiz yıl aylardan beri Türkiye Postası'nı basan matbaada aksamları olma günüleri gözlen bazen çarşamba gecesi, matbaanın daha önce bastığı işleri bitirememesi ya da bazen makinelere/di aksaklıklardan ötürü, Türkiye Postası'nın basılması ancak akşama doğru alabilmeye başladık.

Bu gibi durumlarda, dağıtım servisinin çarşamba günü gazeteyi postaya teslim etmesi olanaaksızlaşıyordu. Postalanması perşembe gününe kalan gazetelerin, elden dağıtım yapan temsilcilerin eline geçmesi gecikeliyor, araya hafta sonunun da girmesiyle bazen öteki hafta başına kadar sarkabiliyor. Matbaada meydana gelen aksamlardan ötürü tüm dağıtımımızın gecikmesini önlemek amacıyla,

Burdur'da bedelli askerlik

İki aylığına bedelli askerlik için gittiğim Türkiye'den yeni döndüm. Asker ocağına gördüklerimi, Türkiye Postası okurlarına anlatmak istiyorum. Su-baylanı süreli nutuk atarak beyin kaçı-ma faaliyetleri yetmiyormuş gibi, simdi de bankalardan, Dişçileri Bakanlığı'n-dan ve Diyanet İşleri'nden şivil kişiler getirerek, biz bedelcileri konferanslar verdirmeye başladılar. İki hafta üstü verilen konferanslardan üç örnek vermek istiyorum.

Bankalardan gelenlerden birinin anlattıkları şöyle:
"Değerli arkadaşlar, eizler dünyan-dört bir yanından bu kuşal görevi yerine getirmek için geldiniz. Ben bankamıza adına hoşgeldiniz der, başanlar dilerim. Arkadaşlar, sizler yıl-lardan beri kendinize daha iyi bir gelecek hazırlayabilmek için yurtdışında çalışmaktasınız. Ne yazık ki, son zamanlarda Avrupa'da yoğun bir Türk döşmanlığı başlamıştır. Yıllarca önce aman bize gel' gönderin diyen Avru-palılar, simdi kriz bahanesiyle Türk vatandaşlarını atmaya çalışıyorlar. Hal böyle olunca, sizler de geriye dönüp birseyer yapmaya çalışıyorsunuz. Kiminiz tarla, bağ, bahçe işleriyle uğraşıyor ve kiminiz de, yeni bir işyeri açıyor. Ancak, biz (...) Bankası olarak, sizlere çok az faizler veriyoruz. Yurt dışında kazandığınız dövizleri bankamıza yatırırsınız. Kazandığınız paraları arabaya, televizyona, videoya harcamayın. Bunların hepsi Türkiye'de var. Arkadaşlar, ka-

zandığınız her kuruşu harcamadan Türkiye'ye gönderin. Bunu yaptığınız ölüde, memleketimiz kalkınacak ve elin gavuruna köle olmayacaksınız. Türkiye, 20 sene sonra Avrupa düzeyine ulaşmış olacaktır."

Dişçileri Bakanlığı'ndan gelen kişinin anlattıkları da şöyle:

"Arkadaşlar, hepiniz hoşgeldiniz. Konuşmamla başlamadan önce kısa bir hatırlatma gereğini duydum. Ben-den önce gelen arkadaşların anlattıklarına göre, burada konuşmalar yapı-larak uyuruyorsunuz. Biz sizlere birseyer anlatmaya geldik, biz yazmaya değil. Uyumayı bırakın ve kulağınızı dört açın. Arkadaşlar, eizleri Türk mil-leti üzerine ve Türklik konusunda ay-dınlatmaya çalışacağız. (...) Bazıla-rının dediği şudur: Türkler zorbadır, Türkler candır. Bunlar carptılarak ya-zılmıştır tarih'e. Tersine Türkler titkiler her yere medeniyet taşımışlardır. Size bir soru: Türk kelimesinin ne-den geldiğini bilen var mı içinde? İsterseniz ben anlatayım. Bizim mil-letimiz Türk milletidir. Milletinize men-sup olan fertlere de Türk adı verilmiş-tir. Türk adını imlî izahını A. Vamberg yapmış ve "Türeme" anlamına gelen "Türe" veya "Töre" den geldiğini ifade etmiştir. Uygur dilinde ise, Türk, güç-lü-kuvvetli anlamına gelmektedir. Ne-tice olarak Türk'ün "küdrat ve kuv-vet" anlamına geldiğini belirtebiliriz. Ne yazık ki, Türk milletini zaman za-man içten ve dıştan yıkmak istemiş-

lerdir. Arkadaşlar, Türk milleti bir bütündür. Bölünemez. Sizlere bir Türk olarak yürütü de büyük görevler dü-şüyor. Bu bölünmez vatanımızı böl-mek isteyenlerin bir çoğu Avrupa'da. Onlara kulak asmayın, onların dedik-lerine inanmayın. Onlar terörist ve a-narşisttirler."

Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan gelen ve daha önce mesleği kaymakam olan temsilci, yaptığı konuşmada bizi İslam dini konusunda aydınlattı. Konuşma-sında sık sık gavur kelimesini kullanıyor-du. Konuşması bittikten sonra, soru sor-mak isteyenlerin bir kağıda yazıp ver-melerini istedi. Birkaç kişi din üzerine sorular sorduktan sonra, bir arkadaş da şöyle yazmış kağıda: "Konuşmanız-da sık sık gavur kelimesi kullanıyorsunuz. Neden Alman veya Fransız demi-yorsunuz. Size bu tür konuşmalar ya-kışmıyor." Din görevlisi bunu okuyunca "Bunu yazdın Türk'ün yoktur. Bunu yazan da gavurdur" deyip çıktığını içi-den. Konuşmasında sık sık temizlikten söz etti ama, koşullarda traş olma-ya, tuvaletlere temizlemeye su yoktu.

Tüm bu konuşmalar bittikten sonra arkadaşlar kendili aralarında fısıldaşıyor-lardı. Bu adamlar bu mevkiye nasıl gel-di, diye. Gelen pekti bir nutuk, giden pekti bir nutuk. Anlatılan masallardan uyuduk uyuduk uyduk. En sonunda da hep bir ağızdan "Su! Su!" diye bağı-rdık.

Adının açıklanmasını istemeyen bir okur/Herrenberg

Trabzon'u
böyle bilmedim

Bu sene içinde hep akrabalarla birleşti. Doktor akrabama birsey an-lattı. Ben ağladım. Karabük'de birisi firından etmek çımsı. Fırncı adamı polise vermiş. Polis yakalamış. A-dam eve uğrayalım sonra karakola gidelim demiş. Onlar da kabul etmiş. Eve vardıklarımda çocuklar adamın elindeki ekmeklere sarılmışlar. Bir iki gündür açmışlar. Fırncı bu du-ruma görünce özü diemiş. Polis de-günce bakma iş bulamadığını ve yoksulluktan yapmış bunu.

Cok aileler kötü yollara başvur-u-yorlar. Hangi otele gitsen bozuk. Ben Trabzon'u böyle bilmedim. Dinciler dünyanın sonu gelmiş di-yorlar.

U. Yusuf/Hamburg

Yeminli bürolar

İzine gittiğim güzel Türkiye'mizden sizlere şu haberi aktarmak istiyorum. Türkiye'nin birçok yerinde yeminli bü-ro-lar açılmış. Bu bürolar, ekseri taşıyıcı arsalarla yapılan meskenlerin oldu-ğu yerlerde kurulmuş. Sözde halka hizmet için açılmışlar. Aslına bakarsan yalan. Çünkü, bunlar halkı soymak için gön-de-rilmişler. Daha doğrusu, üst tabakanın adamları bu büroları açmışlar. Biraz da, boş olan Özal'ın kasasına yardım için.

Benim meskenim, Rumelihisar'daki gecekondular bölgesinde. Burada gördük-lerim aynen şöyle. Tapu beyannamesi için, bu bürolara müracaat etmek ge-rek-yor. Her hane sahibinden 17 bin Lira alı-yorlar. Dahası var. Tapu verildiğinde her gecekondular için 400 bin Lira alacak-larmış. Bu bölgenin doğu düştü yüzü akmaz. Akça da paslı, zift kırmızı ve ca-murur akar. İste, 22 bin Lira ücretle ca-lışan işçilerin haberi budur.

K.C./Alchah

Böyle olacağını
bilir miydik?

Bu yıl izne gideceğim. 3 Ekim 1984 günü izlinden dönen Kayserili ve din-dar eski bir işyeri arkadaşımla sohbet ettim ve izinin nasıl geçtiğini sor-dum. Bana aynen şunları anlattı:

"Dün akşam geldik. Pahalılık ortalığı yapıp kavuruyor, halkın yüzde doksa-nı durumundan memnun değil. Eskiler-de olduğu gibi, dolu dolu filer göre-mek

...da misyonuna gelen asker-
malardan ötürü tüm dağıtımızın
gecikmesini önlemek amacıyla,
Türkiye Postası'nın matbaaya tes-
lim saatini 24 saat geride alması
karar verdik. Böylece artık gazetesini
her 15 günde bir saat günü akşamı
değil, pazartesi akşamı matbaaya
teslim ediyoruz.

Bu durum gazeteye haber gönde-
ren temsilcilerimizi ve bütün gönüllü
muhabirlerimizi de etkileyecektir.
Yani **Türkiye Postası**'na haber gön-
derilirken, haberin gazete redaksi-
yonuna ulaşması gereken en son ta-
rihi 24 saat öne almak zorundadır.

Aşağıda, **Türkiye Postası**'nın ö-
nümüzdeki sayılarının çıkış tarihleri,
nı ve her sayı için gönderilecek ha-
berlerin elimize ulaşması olması ge-
reken en son günlerin tarihlerini ya-
yınyoruz. Bütün temsilcilerimizin
ve gönüllü muhabirlerimizin bu ta-
rihleri not etmelerini ve çalışmalarını
buna uygun olarak yürütmeleri rica
ediyoruz.

Sayı	Çıkış tarihi	Haberin ula- şacağı son gün
43	2 Kasım	27 Ekim
44	16 Kasım	10 Kasım
45	30 Kasım	24 Kasım
46	14 Aralık	8 Aralık
47	28 Aralık	22 Aralık
48	11 Ocak	5 Ocak
49	25 Ocak	19 Ocak
50	8 Şubat	2 Şubat

nı durumdan memnun değildik. Eskiler-
de olduğu gibi, dolu dolu filerler görmek
mümkün değil artık. Benim apartman
dairesinin bulunduğu bölge, Kayseri'nin
merkezi sayılır. İşte bizim buradan işe gi-
den memurların ve işçilerin elinde se-
fertasları gördüm. İşyerinde öğle ye-
meğiverilmiyor mu diye sordum. Verdik-
leri cevap beni çok duygulandırdı ve
uzun uzun düşündüm. Yemek veriliyor-
muş verilimeye. Ama, evde tencere kay-
natamıyorlarmış. Et ve sebze alamıyor-
larmış. Yemeğin bir parçasını işyerinde
yılıp, geri kalanını sefer taslarında eve
getiriyorlarmış. Hatta, bazılan da işye-
rinde kalan artıkları toplayıp evlere geti-
riyorlarmış.

"Ben oradayken, okullar açıldı. Okul
çocukları ev ev, apartman apartman
dokunup kitap ve defter parası toplu-
yorlardı. Ben bu durumu şimdiye ka-
dık hiçbir devirde görmedim. Kayseri
merkez ilkokullarından birinde çale-
di bir öğretmen, bana sunuları söyle-
di: Benim çalıştığım okulda yüzün
üzerinde çok, hala kitaplarını ve
defterlerini tamamlamamışlardı."

Küçük esnaf, köylüler ve işçiler, yani
gelecek olanlarla konuştum. Hiç biri du-
rumundan memnun değildi. Özal ve
değerlerine sövüp sayıyorlar. Zam üs-
tüne zam yaptıklarını söylüyorlar. Özal
da, değerleri de bizi kanıdılar, oylarını
ayrılmaz aidiyorlar. Böyle olacağını
bilsek, oylarımızı verim miydik diye yakı-
nıyorlar ve kendi kendimize ettik diyor-
lar.

Adının açıklanmasını istemeyen
bir okur/Bad Kreuznach

İşçi temsilcilerinin yükü ağırlaşıyor

Türkiye Postası'nda değerli sendi-
kacı arkadaşlarımız grev kavgasından
sonra bizi uyarmış ve demişlerdi ki:
"Patronların 40 saatini işçi sınıfının
zımbıyasıyla dedik. Bundan sonra da
işyeri temsilcilerine büyük görev dü-
şüyor". Bizler ilk zamanlar bu değer-
li uyarını hafife aldık. Fakat gün geç-
tikçe sendikacı arkadaşlarımızın uyarı-
larının gerçek olduğunu görüyoruz.

Ben Bad Kreuznach yerindeki
Bretz mobilya firmasında işyeri tem-
silcisiyim. Patron karşıma personel
geçerek bir avukatı çıkıyor. Adam
avukatlık bürosumuzun kişi kelimelerin
altına çeşitli manalar gizleyerek, çok
lastikli bir şekilde yazıyor ve konuşu-
yor.

Bizim ve yeni seçilmiş bir takım
temsilci arkadaşlarımız bu hileli tuzaklara
aklı ermiyor. Şimdiye kadar 15 kişiden
oluşan temsilciğimiz dikkatli davrandı,
tuzaklara karşı ama düşmedi. Netice-
de bu işin böyle zor yürüyeceğini sen-
dika sekreterimize işçi temsilciliği top-
lantısında söyledik. Bizim mutlaka ye-
tmemiş gerektiğini dile getirdik. Sen-
dika sekreterimiz ilk önce birer hafta-
lık sendika kursu için 7 arkadaşımızın
adını yazdırdı. Ardından da tüm işyeri
işçi temsilcileri için yetiştirme kursları du-
zenledi.

Bizler noksanlığımızı gördük. Öğren-
mek ve kendimizi yetiştirmek isteğimiz
temsilcilik olarak sendikamızla bildirirdik.
Sendikamız da seve seve bize imkan
yarattı. Tüm işçi temsilcisi arkadaşları-
mıza bu biçimde çalışmalar öneriyoruz.

Bretz firması işyeri temsilcisi/
Bad Kreuznach

TOPLANTI

30 Ekim günü saat 18'de Batı Berlin
TU'da, H-100 salonunda
YÖK tarafından kıyım uğratılan

Prof. Türker Alkan'ın

katılımıyla

"Türkiye'de yüksek okulların
durumu" konulu tartışmalı toplantı
Düzenleyenler: Batı Berlin GEW,
ASKA ve World University Service

Silahlar ve anneler

Bilindiği gibi, Federal Hükümet silah-
lanmaya ayırdığı milyarlarca Mark'ı kar-
şılayabilmek için, işçilerin ve emekçiler-
nin haklarına daha çok saldırıyor. Tabii
bundan da, en fazla yabancılara işçiler ve
dolayısıyla Türkiye'li işçiler etkileniyor.
Sosyal haklara yapılan bu saldırılar, bu
kısımlar, hastalık paralarının, çocuk pa-
ralarının kesilmesi, eğitim alanında kad-
ro indiriminin uygulanması gibi.

Ancak, bütün bunların insanlık açısın-
dan korkunç boyutlara ulaşmakta oldu-
ğunu, bir ev ziyaretiinde hastanede ça-
lışan Türkiye'li bir ebden öğrendim. Ko-
nu şöyle: Hastanelerde, doğum servis-
lerinde doğum yapacak kadınlara önce-
den muayene alınıyor, ağır doğum
sanctılarının giderilmesi ve doğumun
daha kolay olabilmesi için, sancılı ilaçları
veriliyor. Ne var ki, Köln'ün Pors ka-
zandındaki devlet hastanesinde, kusta-
malar nedeniyle bu uygulamayı durdur-
muşlar. Yani açıkçası, doğum halindeki
bir kadına, sancılarının dirmesi ve doğu-
mun daha kolay olabilmesi için artık bu
ilaçları vermiyorlar. "Hür dünya", "en ge-
lişmiş kapitalist ülke", "en demokra-
tik ülke" olan Federal Almanya'da, in-
san hakları böyle ayaklar altına alınıyor.

Volga Süer/Düsseldorf

Türkiye Postası

Adı-Soyadı

Adresi

Ülkesi

Abone ücretini Verecinig für Völkerverständigung und Solidarität,
Postcheckkonto 4614 32 - 100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Ber-
lin-West hesabına yatırınız ve bu abone fişi birlikte havaile makbuzu-
nuzu **Türkiye Postası** Abone Servisi, Donau Str. 1, 1000 Berlin 44 ad-
resine postalayınız

Abone fişi

6 aylık (12 sayı) ☐
1 yıllık (24 sayı) ☐

Tarihi:

ABONE BEDELİ

F. Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsviçre
6 aylık 38,- Dfl	600 BF	120 krn	85 FF	8,40 £	35,-	95 krn
1 yıllık 60,- Dfl	1200 BF	240 krn	170 FF	16,80 £	70,-	190 krn

Turnuvaya katılan Göppingenli gençler birarada görülüyor

Göppingen Gençler Komitesi bilardo turnuvası düzenledi

İki yıldan beri Göppingen kentinde çalışmalarını sürdüren "Göppingen ve Çevresi Askerlik Çağında Gençler Komitesi" Mart ayında düzenlediği bilardo turnuvasından sonra 30 Eylül'de Gingen Gasthaus Hirsch'de ikinci bir turnuva düzenledi. Komite dışından gençlerin de katıldığı toplantıda turnuva bittikten sonra bedelli askerlik konusunda da tartışma açıldı ve bedel beşbine indirilinceye dek komitelerin bu konudaki çalışmalarını sürdüreceği, ayrıca gençlerin diğer sorunlarının da ele alınacağı bildirildi. 17 kişinin katıldığı turnuvada birinci Vedat Gelgeç, ikinci Ömer Sarı, üçüncü ise Sani Kaygusuz oldu.

Info-Türk Kollektifi "Güneş Atelyeleri" adlı kültürel bir girişim düzenledi

1974 yılında Belçika'da kurulmuş olan Info-Türk Kollektifi 10. yılında tüm göçmenlere açık "Güneş Atelyeleri" adlı bir kültür girişimini gerçekleştirdi. Atelyelerde, birinci kuşaktan göçmenlere Fransızca okuma-yazma kursları, birinci kuşaktan Türkiye kadimlerine Türkçe okuma-yazma kursları, Brüksel okullarında eğitim gören göçmen çocuklarına yardımcı ders-hanele, folklor ve tiyatro çalışmaları, fotoğraflık ve sinema kursları, kitaplık ve dokümanasyon merkezi, video çalışmaları gibi girişimlerin sürdürüldüğü açıklanıyor. Çalışmalar, her milliyetten göçmenleri toplumsal ve kültürel yaşama kendi öz kültürlerini de geliştirerek, eşit koşullarda katmayı amaçlıyor.

Le Pen'in Brüksel gezisi Avrupa Parlamentosu'nda da tepkilere yolaçtı

Brüksel'de faşist lider Le Pen'in konferansı protesto edildi

17 Haziran seçimlerinde Fransa'dan Avrupa Parlamentosu'na seçilen, "Milli Cephe" başkanı faşist Le Pen'in 18 Eylül'de Brüksel'de verdiği konferans Belçika ve yabancı demokratik örgütlerin sert tepkisine yolaçtı.

Le Pen'in Brüksel gezisi, Schaerbeek'in ırkçı belediye başkanı R. Nols'a yakınlığı ile tanınan, bir sağcı derneğin çağrısı üzerine düzenlenmişti. R. Nols, Le Pen'i konferansın verileceği binanın girişinde bizzat karşıladı; ancak kamuoyunun tepkisinden çekindiğinden konferans izlemeyen binadan ayrıldı. Verdiği konferansta, en bayağı bir biçimde, yabancı düşmanlığı ve anti-komünizm yapan Le Pen Belçika'daki aşırı sağcı güçler tek bir partinin çatısı altında toplanmaya çağırıyordu.

Göçmen işçilerini yoğun yerleşme merkezlerinden biri olan Schaerbeek belediyesi sınırları içinde ırkçılık propagandası yapılması Belçika demokratik kamuoyunca çirkin bir provokasyon olarak değerlendirildi. Konferans'ın yapılabileceği gün, Belçikalı ve yabancı demok-

ratik örgütlerin çağrısı üzerine toplanan 2500'ü aşkın gösterici Le Pen ve Nols'un şahsında faşizmi ve ırkçılığı protesto etti. Saat 18'de Brüksel'deki Bara Meydanı'nda başlayan gösteri yürüyüşüne Liberallerin Fransızca konuşan kanadı dışında tüm partilerin ve sendikaların temsilcileri katıldı. Çoğu sayda milletvekili, parti başkanı, eski bakan, Avrupa Parlamentosu üyesi ve belediye başkanı yürüyüş kolunun ön saflarında yürüdü. Gösteriye aralarında BTİB'in de yer aldığı göçmen işçi örgütleri de katıldı. Yürüyüş Annesens alanında yapılan bir mitingle olaysız son buldu.

Mitingin bitmesinden sonra bazı kontrolsüz unsurların faşist Le Pen'in konuşacağı salon önünde toplanmaları polis-le çatışmalara yol açtı.

Le Pen'in Brüksel gezisi Schaerbeek'in ırkçı belediye başkanının gerekçesiyle Brüksel'de ırkçılık propagandası yapılması Belçika kamuoyunca görülmesi için de bir fırsat oldu. Avrupa Parlamentosu seçimleri sırasında, aşırı sağ oyları toplamak için ırkçı belediye başkanını aday listesine koymaktan çekinmeyen Liberal Parti, Nols'un Le Pen ile bölünmesi sarmış dolaşması karşısında zor duruma düştü. Kamu oyunun tepkisinden çekinen parti yöneticileri Nols ile olan ilişkilerini şimdilik asıya alma zorunda kaldılar.

Le Pen'in Brüksel gezisi Avrupa Parlamentosu'nda da tepkilere yol açtı: Parlamento başkanı divanı neo-faşist grupların faaliyetleri konusunda rapor hazırlamak için bir komisyon kurulmasına oybirliğiyle karar verildi.

Göçmen işçilerini yoğun yerleşme merkezlerinden biri olan Schaerbeek'te yapılan ırkçılık propagandası Belçika demokratik kamuoyunca çirkin bir provokasyon olarak değerlendirildi. Belçikalı ve yabancı demokratik örgütlerin çağrısı üzerine toplanan 2500'ü aşkın gösterici Le Pen'in şahsında faşizmi ve ırkçılığı protesto etti.

Bir neo-nazi marifetinin fotoromanını sunuyoruz...

Hildesheim'da kent yönetimi ile Yabancılar Meclisi'nin ortaklaşa düzenledikleri "Yabancı Hemşeriler Haftası" na gazetemizin Hildesheim temsilcisi arkadaşımız M. Werner de katıldı bulunmak istedi. Rathaus (Belediye) binası içinde, kentte yaşayan milliyetlerarası kardeşlik...

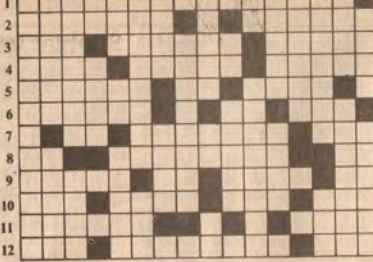
BULMACA

?

SOLDAN SAĞA
1. Rusya'da bi-
limsel sosyalist

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16
1
2

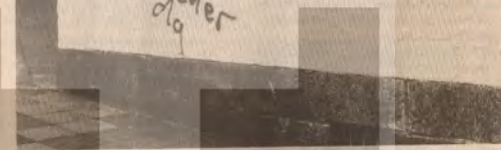
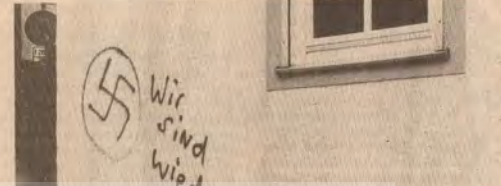
İnsel sosyalist örgütlenmenin ilk ve önemli adımı olarak kabul edilen, Plekhanov, Aksenrod, Vera Zasuic gibi dönemin önde gelen devrimcilerince kurulmuş bir dernek (iki sözcük), 2. Si-mavne Kadısı Şeyh Bedrettin'in ütöpiik sosyalist fikirlerinin yer aldığı ünlü e-seri

seri - Sözlük anlamı "oğullar ve torunlar" olmasına rağmen dilimizde daha çok kökü eskilere uzanan aileler için kullanılan bir deyim, 3. (Tersi) Kapkaçca yapımı- na elverişli bir toprak türü - Eski Yunan'da şarap, zeytinyağı gibi sıvıların konduğu ince, uzun ve süslemeli testi - Brahman dininde derviş, 4. (Tersi) Şahıs, birey - (Tersi) Bir İngiliz uzunluk ölçüsü - (Tersi) Eski dilde isimler, 5. "Aşâhlik, ahlaqsız ka-dın" anlamında bir deyim - Halkın Kurtuluşu adlı siyasi hareketin kısa yazılışı - (Tersi) Kesici ya da delici bir cisim tarafından bedende açılmış ve acı veren gedik, 6. Tanrı tanınmazlık - Ayı evi - Kilecin kelimi, 7. Türk Hava Yolları'nın uluslararası hava ulaşı-mındaki kod adı - Küba devriminin önderlerinden, komutan Che Guevera'nın ön adı - Üzümlü, tatlı çörek, 8. Protein kaynağı bir besin - Zengin evlerine alınan besleme kızlara denir - Tersi'nin tersi: Çok, 9. Mikroskopta, gözlenecek maddenin aralarına konduğu camlardan biri - Yabancı, tanıdık olmayan - Uyan - İskambilde değerli kağıt, 10. Doğum demiri dövüp biçimlendirmekte kullanılan bir alet - (Tersi) İlk çift sayı, 11. Kazgın demiri dövüp biçimlendirmekte kullanılan bir alet - (Tersi) Akından zorlu olan, 12. (Tersi) Hitler faşizminin ideolojilerine göre üstünırk - Yaprak-ları pek güzel kokuş bir süs bitkisi - (Tersi) İspanya'da Bask hareketinin askeri örgütü.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Osmanlı döneminin en özgün yazarlarından bir gezgin, 2. Geçim - (Tersi) Kuzeybatı Afrika'da bir kent, 3. Ünlü bir türküde de adı geçen güzel bir Trakya kasabası - (Tersi) Dünya, evren, 4. (Tersi) İplik bükme için kullanı-lan bir alet - Siyasal örgütlerde yönetime karşı oluşmuş görerce gizli gruplaşma, 5. Edremi'tin yaşadığı, bugün Kazdağı diye anılan dağın Yunan mitolojisindeki adı - Ozon'un ilk yarısı - (Tersi) Osmanlı döneminde yoksulların, yolcuların bedevce bes-lenildiği atarletlerin temel yemeği olan kepekli undan yapılmış pidesmi bir hamur yemeği, 6. (Tersi) Aynı döneme ait, (Tersi) Acı verme, üzme, 7. Kuzey Kıbrıs'ta Denktaz yönetiminin kurduğu (!) federe devletin adı - (Tersi) Almanca: Bay, 8. Bur-sa'nın bir ilçesi, 9. (Tersi) Ne fazla, ne eksik, olması gerektiği kadar - Kasabın sat-tığı - Müzikte notalardan ikincisi, 10. Dünyanın uydusu - Dumanlı balık hazırlanan küçük atelye, 11. Akıl - Eski çağlara ilişkin, 12. Avlanması oldukça güç, beyaz etli lezzetli bir Boğaz balığı - Bir erkek adı, 13. Ardarda getirmek, birbirine eklemek, 14. Düşünçesiği de denilen bir süs çiçeği - "...ye kadar" anlamında, Arapça köklü bir bağlaç, 15. Yunan mitolojisinde zekası ve macera düşkünlüğü ile ünlü bir kah-raman - Kibarlık incelik, 16. Hedef, gaye, - Divan edebiyatında, genellikle "büyük-lere özgü" için kullanılan bir şiir türü.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ
SOLDAN SAĞA: 1. Mikis Teodorakis, 2. Emare - Kron - Zallim, 3. Napoli - İrfas - La, 4. Aron - Fujiyama - It, 5. Hediyeşik - Ripek, 6. Eto - Enaniye - Ol, 7. KKK - Masal - Mono, 8. Bayan - Aleni - At, 9. Eleman - Fikara, 10. Ga - Asit - Atölye, 11. Ani - Asya, 12. Nezaket - Rb - On.
YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Menahem Begin, 2. İmarat - Ala, 3. Kapodokya - Az, 4. İroni - Kama, 5. Sel - Yeknasak, 6. Ifen - Nine, 7. Ek - Ulama - Til, 8. Orjinal, 9. Dorik-İsefal, 10. Onay - Yanıt, 11. Fareliköy, 12. Azamî - Al, 13. Kasap - Maryab, 14. İ-Otaes, 15. Silikon, 16. Mat - Toraman.

(Yabancı) binası içinde, kente yasayan kişilerin içlerini günlük yaşamından ilginç kesitler sunan, onların sevinçlerini kederlerini, derinlerini konu edinen 40 fotoğraftan oluşan bir sergi açtı. Sergi'nin açılışına kentlin Belediyeye Başkan da katıldı. Hatta açılış konuşmasını da o yaptı. Başkan konuşmasında cinden geldikince pembe bir tablo çizmeye çabaladı. Başkan'a göre yabancı düşmanlığı Hildesheim'da artık ciddi bir tehlike oluşturmamaktaydı. Neo-nazi tehlikesi abartılmıyordu, çünkü bu bir kaç aptal gencin budalalığınan ibaretti. Serginin açılış kokteyli'ne katılanlar (en üstteki fotoğraf) buna da şükkettiler. Çünkü Belediyeye başkan geçen yıl "Yabancı Hemşeriler Günlü"nü açış konuşmasında bu kadarnı bile söylemeye yanaşmamıştı.

Kentin en yüksek yerel yöneticisinin neo-nazi tehlikesine bu yaklaşımla kuşkusuz öncelikli kenti'ki örgütlü nazileri yüreklendirecekti. Başka göre "örgütsüz ve ciddiye alınması gereken" neo-naziler 8 Ekim günü çok masum bir eylem gerçekleştirdiler. Kentin göbğinde, hem de belediyeye binasının açılan sergileri ellerini kollarını sallayarak girdiler. Daha gereken Belediyeye binasının dışına imzalarını attılar: "Wir sind wieder da!" (İşte gene buradayız!). Hildesheim Rathaus binası böylece süslendi (Oradaki fotoğraf). Binaya dalan faşistler bu kez de sergideki fotoğrafların hemen tümüne, özellikle de yabancı düşmanlığı gamalı fotoğrafların üstüne uğursuz gamalı haçlarını çizdiler (alttaki fotoğraf). Sonra da ellerini kollarını sallayarak çıkıp gittiler. Ne var ki arkadaşımız M. Werner pek öyle kuru kuru gürlüyle pabuç bırakın cinsten değil. Kent yönetiminin engellemesine rağmen bu faşist saldırıyı fotoğrafladı. Sergisini de sürdürdü. Sergi 16 Ekim'e kadar açık ve her demokrat, "her yabancı düşmanların düşmanları" 8.00-16.30 arası sergileri'ye gelbilir. Hildesheim'li neo-nazilerin marifetlerini de bu arada izleyebilirler. M. Werner'in konuyla ilgili bir hatıratımasını da işletip bu fototarama noktalamışım. M. Werner arkadaşımız neo-nazi tehlikesini küçümseyen, yok göstermeye çabalayan eğitimlerini ne menem tehlikeler içerdiklerini bu olayın kanıtıdır kanısındadır. Umuyor ve umuyoruz ki-bu olay kimilerinin kululaşma küpe olur. Otur da yabancı düşmanlığı ile mücadelenin faşizme karşı, demokrasi için mücadelenin ayrılmazlığı bilince çıkar...

ÜSTAV

**Türkiye
Kürdistanı'ndaki
baskılar
F. Almanya
ve Paris'te
protesto
edildi**

29 Eylül günü Federal Almanya'nın Hamburg, Bremen, Duisburg, Nürnberg, Köln, Frankfurt, Batı Berlin, Hannover, Stuttgart, Bochum, Gießen ve daha birçok kentinde ciastanın 18 Ağustos günü Türkiye Kürdistanı'nda başlattığı büyük çaplı saldırı ve tutuklama operasyonu uyan nöbetleriyle protesto edildi. 22 Eylül tarihinde Ala Rzgari, Birlik Yolu, Gerçek-ADK, İşçi Gerçeği, KKKK, KOMKAR, Kürdistanlı Devrimciler, Proleter Dayanışma'nın imzaladığı ve Kurtuluş'un desteklediği bildiri ile ilerici, demokrat kişi ve kuruluşlar Kürt halkına yapılan saldırıları protesto etmeye ve düzenlenecek eylemleri desteklemeye çağılmışlardı. Genellikle kentlerin en işlek yerinde, eller zincirli ve gözler bağlı olarak gerçekleştirilen uyan nöbetlerinde, Kürdistan'daki baskılar kamuoyuna anlatıldı, tüm politik tutuklulara özgürlük ve cunlaya yapılan askeri ve ekonomik yardımların durdurulması istendi.

Paris'te 13 örgüt protesto yürüyüşü yaptı

6 Ekim günü Paris'te Ala Rzgari Taranatları, Birlik Yolu, Emeğin Birliği, FTB, İşçi Gerçeği, KKKK, Kurt-KOM, Partizan Yolu, Proleter Dayanışma, Tekoşin Taranatları ve Gerçek 12 Eylül'ü ve Kürdistan'daki baskıları protesto etmek amacıyla birlikte bir yürüyüş düzenlendi. Yürüyüş FKPN'nin temsilcileri olarak Merkez Komitesi üyesi Guy Poussy, senatör Charles Lederman, Paris belediye meclisi üyesi Christiane Schwarzbard katıldılar. Yürüyüşe CGT delegasyonu ve insan hakları örgütü temsil-

Yürüyüş eylemi sırasında yerli-yabancı örgütler yabancılar yasasına karşı kamuoyunu uyardılar

Frankfurter Appell'ce örgütlenen “uzun yürüyüş” Köln'de noktalandı

Yeni Yabancılar Yasası'na karşı “Frankfurter Appell Koordinasyon Komitesi”nin girişimiyle yapılan ve 40 örgüt tarafından desteklenen uzun yürüyüş 13 Ekim günü Köln-Dom önünde yapılan bir miting, mitingün ardından düzenlenen büyük bir toplantı ve gece yapılan bir sanat şöleniyle sona erdi. Köln-Dom'un önünde toplanan yaklaşık iki bin kişi arasında özellikle Almanların çoğunluğu dikkati çekerken Köln Sport Halle'de yapılan müzik gecesi de en az sekiz bin kişinin katılımıyla yerli yabancı dostluğunun pekiştirildiği coşkulu bir toplantı oldu.

“Frankfurter Appell” girişiminin düzenlediği yürüyüş eylemi sırasında 50'nin üzerinde yerleşim yerinde yapılan destekleyici çalışmalar kamuoyunu yeni yabancılar yasasına karşı etkili bir şekilde uyardı. Çalışmalar süresinde pek çok kişi yasa konusunda çeşitli yerli ve yabancı örgütlerin, partilerin, sendikaların önerilerini öğrenmek ve tartışmak olanagını buldu. Eylemler, gerek yerli, gerekse yabancı politik yelpazenin en geniş bileşiminin sağlandığı, yerel girişimleri harekete geçiren çalışmalar oldu. Çalışmalarda yerli ve yabancıların birlikte yaşayabilmeleri ve dostluk kurmaları için en başta demokratik düzenin işlerliğinin sağlanması, anti-demokratik, ayırıcı yargıların çıkmasına izin verilmemesi vurgulandı. Ayrıca, çalışmalara katılan yerli ve yabancı örgütler gösterilerle sona ermesiyse birlikte çalışmanın bitmemesi gerektiğini, kurulan ilişkilerde kalıcılığın ve sürekliliğin sağlanmasını belirtti; yabancılar yasasının bazı maddelerinde hükümetin geri adım atma girişimlerinde demokrasi güçlerinin birlikte çalışmasının etkili olduğunu vurguladılar.

Kuzey'den ve Güney'den gelen yürüyüş kollarının biraraya geldiği ve bölge-

Uzun yürüyüş boyunca 30'nin üzerinde yerleşim yerinde yürüyüş, toplantı ve çeşitli çalışmalar düzenlendi. Üstteki fotoğrafta Kuzey yürüyüş kolu Bochum-Waterscheid'e girerken

dıkları ve kiliselerin 23 Eylül'de yapılacakları “Yabancılar Haftası” ve “Frankfurter Appell” toplantılarını duyurdu.

riyer haftasında, yedi toplantı ve şenlik düzenlendi. Kent Valisi CDU'lu Theo Vondane'nun himayesi altındaki haftada konuların ağırlığını yeni çıkacak yabancılar yasası oluşturdur. 22 Eylül günü kent merkezinde yapılan çocuk şenliğinin ardından 23 Eylül'de Kaiserlautern Türk-dan spor'un örgütlediği uluslararası kapalı slon turnuvasına yerli yabancı se-kiz futbol takımı katıldı ve 250 kişi tarafından izlendi. 25 Eylül günü “Yugoslav Kulübü 4 Temmuz”da DGB Merkez Yönetim Kurulu yabancılar sorumlusu

Karl-Heinz Göbels'in de konuşmacı olarak katıldığı bir açık oturum düzenlendi. 28 Eylül akşamı Lutherkirche salonunda ise parlamentoda temsil edilen partilerin milletvekilleri ve temsilcilerin de yer aldığı, “Yeni Yabancılar Yasası Nasil Çıkacak?” konulu bir tartışma düzenlendi. Bu toplantıda Zimmermann'ın yasa tasarrusının dinleyiciler ve katılan tüm parti temsilcileri tarafından, CDU milletvekilli Weiss da dahil, desteklenmemesi dikkat çekici oldu. Hafta, 29 Eylül günü yapılan bir yerli yabancı dostluk gecesiyle kapandı.

Esslingen: Eylül ayı sonunda düzenlenen “Yabancılar ve Biz” adlı yabancılar haftasında yapılan çeşitli eylemler arasında 22 Eylül günü düzenlenen “Uluslararası Barış Şenliği” 26 Eylül günü

katıldılar. Yürüyüşe CGT delegasyonu ve insan hakları örgütü temsilcileri de yer aldı.

Stuttgart'ta IG Metall yabancı işçi temsilcileri toplandılar

29 Eylül'de IG-Metall Stuttgart Bölge merkezi tarafından Esslingen-Zell Sporseyir Kültür Merkezi'nde yabancı işyeri işçi temsilcileri, işyeri sendika temsilcileri ve aktif üyelere davet edildiği bir konferans düzenlendi. 500'ün üzerinde delegenin katıldığı, altı saat süren konferansta yabancılar politikası, oturma hakkı ve güncel sendikal çalışmalar temel tartışma konularını meydana getirdi. Konferansta, Türkiyeyi temsilcilerinin İngiltere'deki grevci maden işçileriyle ve Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışma önerileri oybirliğiyle kabul edildi. İngiliz maden işçileri ile dayanışma için toplanan 2500 DM IG-Metall yetkililerine teslim edildi

Kuzey ve Güney'den gelen yürüyüş kollarının biraraya geldiği ve bölgede katılanlarla birleştiği Köln-Dom mitinginde yapılan konuşmalarda yeni yabancılar yasasına sert bir biçimde hayır denildi, Almanlar yabancılarla eşit haklar verilmesi konusunda üzerinde duruldu. Aynı gün Neue Menza'nın çeşitli salonlarında uluslararası müzik, spor ve tiyatro gösterileri yanı sıra "Frankfurter Appell Koordinasyon Komitesi"nden kişiler, politikacıların, yabancılar konusundaki uzmanların da katıldığı bir açık oturum yapıldı. Açık oturumda ayrımcı politikaya izin verilmemesi ve yeni yabancılar yasasının geçmesinin mutlaka engellenmesi vurgulandı.

O gece Köln Sport-Halle'de yapılan müzik şöleninde de çeşitli uluslardan sanatçıların, Udo Lindenberg, Titi Winterstein ve BAP müzik gruplarının yanı sıra Melike Demiraz, Sivan, Cem Karaca da yer aldılar. Batı Berlinli film sanatçısı Reha Demirkan'ın sunuculuğunu yaptığı gece Nazım'ın "Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür..." dizesiyle açıldı ve Brecht'in "Bizde adam öldürmenin türülsü vardır" şiiriyle coşkulu bir biçimde sürdü ve sezik binin üzerinde kişi tarafından izlendi. Öte yanda geçtiğimiz haftalarda Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde sen-

dikal ve kiliselerin 23 Eylül'de yapılacakları "Yabancılar Haftası" ve "Frankfurter Appell" girişiminin eylemi çerçevesinde yerli ve yabancı örgütler birçok toplantı ve gösteri düzenlediler.

Münih-Ulm: "Frankfurter Appell" girişiminin başlattığı yürüyüşü Güney kolu 29 Eylül'de Münih'de yapılan, 250 kadar Alman ve yabancı içinin katıldığı bir mitingden sonra yola çıktı. Uğradığı çeşitli kentlerde miting ve toplantılarla karşılanan yürüyüş kolu 3 Ekim akşamı Ulm'a vardı. 3 Ekim akşamı kentin en işlek bölgesinde yapılan yürüyüş ve ardından gerçekleştirilen kapalı salon toplantısında bölgedeki yerli ve yabancı örgütler, FIDEF, KOMKAR, DİDF, ATİF, Kur-

ulus, DKP birlikte çalışan ve yabancılar yasasına sert tepki gösterdiler.

Münster: Kuzey Yürüyüş Kolu üzerinde yeralan Münster'de 1-5 Ekim günleri arasında kentin en işlek yerlerinde her gün akşamüstü ırkçılara ve yabancı düşmanlığına karşı plakatlardan taşındığı uyarı nöbetleri kuruldu. 4 ve 5 Ekim'de yapılan çeşitli kulübler gösterilerinin yanı sıra 5 Ekim'de Fürtünberghaus'da yapılan tartışmalı toplantıya gazeteci Osman Okkan, Yunan Cemaati Başkanı Spiros Marinos, CDU Kent meclisi üyesi Herr Volker, SPD milletvekili M.Catenhasen ve yabancılarla ilişkin çalışmalar yürüten çeşitli kişiler katıldılar. 250 kişinin katıldığı toplantıda "Türkiye Postası" enformasyon standı da yer aldı. Toplantıda yapıtı konuşmada hukukçu H.Heldmann şu andaki yabancılar yasasının ve yasa konusundaki çeşitli önerilerin insan hakları beyannamesine ve Federal Alman Anayasası'na ters düştüğünü ve bünyesinde Avrupa'nın hiçbir ülkesinde görülmeyen kısıtlamalar taşıdığını söyledi. Haftalık eylem programı 6 Ekim'de çeşitli müzik gruplarının katıldığı uluslararası eğlence programıyla tamamlandı.

Kaiserlautern: Kaiserlautern'de yerli yabancı dostluk girişiminin düzenlediği 22-29 Eylül arasındaki yabancı hemşeh-

er toplantısına yapılan çeşitli eylemler arasında 22 Eylül'dü düzenlenen "Uluslararası Barış Şenliği" 26 Eylül günü Ulm kentinde yaşanan yazar Şinasi Dikmen'in de katıldığı bir okuma gecesi, 28 Eylül akşamı Esslingen'de Johannes Kilisesi salonunda bir Türkü gecesi yapıldı. Bu geceye katılan müzik grubu Folk-Talk'ten halk ve baş Türkülerinden verdiği örnekler ilgilie söylendi. Göppingen işçi Birliği'nin hazırladığı Türkiye köyesinde ise Türkiye hakkında bilgi verildi ve geleneksel Türk yemekleri sunuldu. Türkiye kögesi, katılan Türkülerlere emeğe saygı ve vatan özlemi birarada yaşattı.

Bad Kreuznach: 12 Ekim'de Alman-Yabancı Dostluk Girişimi tarafından Halk-evi'nde yeni yabancılar yasası konusundaki milletvekilleri, sendikalar ve kiliseler katıldığı bir podyum tartışması yapıldı.

Batı Berlin: Yabancılar haftası çerçevesinde DGB Batı Berlin eylem yönetimi 2 Ekim'de DGB-Haus'da "Alman ve Yabancı İşçiler Dayanışması İçinde" adlı bir sergi açtı. Sergi 26 Ekim'e kadar açık kalacak. Ayrıca 13 Ekim'de yine DGB-Haus'da "Berlin'de Yabancılar ve Almanlar" adlı DGB'nin yabancılar politikasıyla ilişkin önerilerinin de ele alındığı bir toplantı yapıldı.

Foto: Türkiye Postası-İzmir

Rady Fish gazetemizi ziyaret etti

Bir süredir Federal Almanya'da bulunan ve çeşitli kentlerde Türkülerle sohbet ve tartışma toplantıları yapan Sovyet yazarı Rady Fish 10 Ekim günü Batı Berlin'de gazete büromuza da ziyaret etti. Gazetemiz çalışanları ile sohbetinde Sovyetler Birliği'nde kitaba ve edebiyata verilen önemden söz ederken özellikle Nazım Hikmet'in ilkinin baş anılarını da anlatan Rady Fish Sovyet halkının büyük önemini verdiği değeri vurguladı. Yeni yazdığı Şeyh Bedreddin romanının yayınlanmak üzere olduğunu söyleyen Rady Fish bundan çıkarak halkın kültürünü ve değerlerini tanımak, onun içindeki ilerici yönleri bulup açmakla üzerinde durdu, bu öğeleri gerekliliği eline teslim etmek gerektiğini vurguladı.

Ruhr'da işçi yaşamı üstüne bir oyun

20 Ekim tarihinden itibaren Recklinghausen'de ve Ruhr bölgesinde daha başka yerlerde Helmut Ruge'nin "Maden Ocakları Kim Öldürüyor?" adlı oyunu sergilenmeye başlanacak. Proje Kulturen NRW84 çerçevesi içinde Kuzey Ren Westfalya Eyaleti Kültür Bakanlığı'na desteklenen oyunda yabancı işçilerin Alman işçileriyle birlikteli yaşamından kesitler sergileniyor. Oyuncular arasında Türküler de yer alıyor.

Bad Kreuznach spor kulübü kuruldu

Geçtiğimiz günlerde Bad Kreuznach bölgesindeki gençler bölgesinde Türkiye'yi temsil edecek bir spor kulübü kurma girişiminde bulundular. Tüzüğü ve gerekli işlemleri tamamlayan ve adı "Bad Kreuznach Halkevi Spor" olan spor kulübü ilk genel kurulunu 13 Ekim günü Halk-evi salonunda toplayacakları açıklandı. Futbol Federasyonu bölge yetkilisinin de katıldığı Genel Kurul'da gençler sporseverleri ve velileri davet etti

Malmö Barış Girişimi'nin dayanışması

Batı Berlin'de gelen İsveç'in Malmö Barış Girişimi'nden bir heyet, gazetemiz yazı kurulu üyesi ve Türkiye Barış Derneği yöneticilerinden Özlem Özgür'ü ziyaret ederek bilgi alışverişinde bulundular. Özlem Özgür, Malmö Barış Girişimi temsilaturlarını Türkiye'deki durum hakkında bilgilendirdi ve onlar da, Türkiye barış hareketi ve tutuklu bulunan dernek yöneticileriyle dayanışma içinde olduklarını belirtti.

CÜNEYT BAŞBUĞ NOKTA

Arkadaşımız Cüneyt Başbuğ bir gazete olduğundan yazısı elimize ulaşmadı. Duyuru, okuyucularımızdan özür dileriz.

ÜSTAV